

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
&
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
**«Δικτυώσεις μικρών πόλεων στον υπαιθρο χώρο: το παράδειγμα της
συνεργασίας στη διαπεριφερειακή ζώνη Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας»**

Επιβλέπων: Γούσιος Δημήτριος

Εκπονήτρια: Μπάκα Μαρία

Βόλος, 2008

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 6395/1
Ημερ. Εισ.: 10-07-2008
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2008
ΜΠΑ

Στην οικογένειά μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη των δικτύων μικρών πόλεων στον υπαίθρο χώρο είναι μία νέα πολιτική που προωθείται τόσο από τις ευρωπαϊκές όσο και από εθνικές πολιτικές. Σκοπός της δεδομένης πολιτικής είναι η ενίσχυση των μικρών πόλεων, προκειμένου να αναπτυχθούν και να γίνουν πιο ανταγωνιστικές στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και διεθνοποίησης της οικονομίας.

Η παρούσα εργασία διερευνά τη δυνατότητα δικτύωσης των μικρών πόλεων της υπαίθρου και συγκεκριμένα, διερευνάται το παράδειγμα της διαπεριφερειακής ζώνης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας. Ειδικότερα, αναλύεται η δυνατότητα ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας, μέσω των δικτύωσεων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν πιο ανταγωνιστικές και ισχυρές επιχειρήσεις.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, αναλύονται οι επιχειρήσεις των μικρών πόλεων και κατηγοριοποιούνται βάσει της Στατιστικής Ταξινόμησης των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ - 03).

Επιπρόσθετα, διερευνάται η δυνατότητα απεξάρτησης των μικρών πόλεων της υπαίθρου από τα κοντινά αστικά κέντρα, διερευνώντας όλα τα εν δυνάμει clusters.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Δίκτυα, Ύπαιθρος χώρος, Ανταγωνιστικότητα

ABSTRACT

The growth of networks of small cities in the countryside space is a new policy that is promoted so much by the European and national policies. Aim of given policy is the aid of small cities, so that they are developed and they become more competitive in the frames of globalisation and internationalisation of economy.

The present study investigates the possibility of networking of small cities of countryside and concretely, the example of transregional area Thessaly and Sterea Hellas is investigated. More specifically, the possibility of aid of local economy is analyzed, via the networkings small and very small enterprises, which have to face more competitive and powerful enterprises.

In a second level, are analyzed the enterprises of small cities and are categorized va'sej the Statistical Classification of Sectors of Economic Activity (STAKOD - 03).

Besides, the possibility of purgation of drug-addiction of small cities of countryside from the near urban centres is investigated and all the potential clusters.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	8
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	10
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ.....	11
ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ.....	12
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	16
1.1 Η έννοια της παγκοσμιοποίησης και ο ρόλος της εθνικής και παγκόσμιας οικονομίας στο νέο περιβάλλον.....	16
1.2 Η οικονομική ολοκλήρωση και οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις.....	17
1.3 Συμπεράσματα.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.....	19
2.1 Γενικά.....	19
2.2 Διοικητικά	20
2.2.1 Ιστορική εξέλιξη.....	20
2.2.1.1 Ίδρυση του αποκεντρωτικού συστήματος.....	20
2.2.1.2 Ο νομάρχης ως περιφερειακό όργανο.....	20
2.2.1.3 Ο δεύτερος βαθμός αποκέντρωσης.....	21

2.2.2 Η οργανωτική συγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.....	22
2.2.2.1 Ο πρώτος βαθμός	22
2.2.2.2 Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις.....	24
2.2.2.3 Οι δημοτικές/ κοινοτικές αρμοδιότητες	25
2.2.2.4 Οι νομαρχιακές αρμοδιότητες.....	27
2.3 Οικονομικά.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	34
3.1 Γενικά.....	34
3.2 Τα προβλήματα της επιχειρηματικότητας στον ύπαιθρο χώρο.....	35
3.3 Η οργάνωση των επιχειρήσεων σε νομαρχιακό επίπεδο.....	38
3.3.1 Ο ρόλος των Κέντρων Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ).....	38
3.3.2 Ο ρόλος των Αναπτυξιακών Εταιριών.....	40
3.3.3 Ο ρόλος των Επιμελητηρίων.....	43
Συμπεράσματα.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	45
4.1 Γενικά.....	45
4.2 Η έννοια και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δικτύων συνεργασίας.....	46
4.2.1 Τα πλεονεκτήματα των δικτυώσεων.....	49
4.2.2 Τα προβλήματα των δικτυώσεων.....	50
4.3 Μορφές επιχειρηματικών δικτύων.....	51
4.3.1 Τα υπεργολαβικά δίκτυα παραγωγής.....	51
4.3.2 Τεχνολογικά δίκτυα: στρατηγικές συμμαχίες.....	55

4.4 Θεσμοί οικοδόμησης δικτύων: δικτυομεσίτες και υποστηρικτικές δομές.....	58
4.5 Αναπτύσσοντας τη στρατηγική των δικτυώσεων.....	60
Συμπεράσματα.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	64
5.1 Γενικά στοιχεία για τα Φάρσαλα.....	64
5.2 Γενικά στοιχεία για τον Αλμυρό.....	64
5.3 Γενικά στοιχεία για τη Στυλίδα.....	65
5.4 Γενικά στοιχεία για το Δομοκό.....	66
5.5 Ανάλυση και επεξεργασία των επιχειρήσεων.....	67
5.5.1 Δικτυώσεις επιχειρήσεων σε ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης.....	67
Συμπεράσματα.....	103
5.5.2 Δικτυώσεις επιχειρήσεων σε συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης.....	105
Συμπεράσματα.....	113
5.5.3 Δικτυώσεις επιχειρήσεων βάσει του προϊόντος με χωρική ταυτότητα.....	114
5.5.4 Δικτυώσεις επιχειρήσεων βάσει του προϊόντος χωρίς χωρική ταυτότητα.....	117
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΧΑΡΤΕΣ.....	126
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	129

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων σύμφωνα με τη ΣΤΑΚΟΔ – 03	67
Πίνακας 2: Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας	75
Πίνακας 3: Βιοτεχνίες τροφίμων και ποτών	76
Πίνακας 4: Βιομηχανίες παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών	77
Πίνακας 5: Βιοτεχνίες κατασκευής ειδών ενδυμασίας και κατεργασίας γουναρικών	78
Πίνακας 6: Βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό (εκτός από τα έπιπλα)	78
Πίνακας 7: Βιοτεχνίες παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων	78
Πίνακας 8: Βιοτεχνίες κατασκευής μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	79
Πίνακας 9: Βιοτεχνίες κατασκευής μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	79
Πίνακας 10: Βιοτεχνίες κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	80
Πίνακας 11: Βιοτεχνίες παραγωγής ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών	80
Πίνακας 12: Βιοτεχνίες κατασκευής επίπλων	81
Πίνακας 13: Κατασκευαστικές Εργασίες	81
Πίνακας 14: Υπηρεσίες σχετικές με πώληση, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων	85
Πίνακας 15: Δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου με προμήθεια	86
Πίνακας 16: Χονδρικό εμπόριο με προμήθεια	91
Πίνακας 17: Δραστηριότητες λιανικού εμπορίου	94
Πίνακας 18: Δραστηριότητες σχετικές με το λιανικό εμπόριο	97
Πίνακας 19: Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	99
Πίνακας 20: Δραστηριότητες βοηθητικές προς τις μεταφορές	100

Πίνακας 21: Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	102
Πίνακας 22: Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	102
Πίνακας 23: Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	102
Πίνακας 24: Δικτύωση εκτροφής ζώων με βιοτεχνίες αλλαντικών.	107
Πίνακας 25: Δικτύωση επιχειρήσεων επεξεργασίας φρούτων και κομποστών	107
Πίνακας 26: Δικτύωση κονσερβοποιείων ελαίων	108
Πίνακας 27: Δικτύωση εργαστηρίων αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής	109
Πίνακας 28: Δικτύωση βιοτεχνιών ενδυμάτων	109
Πίνακας 29: Δικτύωση βιοτεχνίας επεξεργασίας ξύλου με βιοτεχνία κατασκευή παλετών από ξύλο	109
Πίνακας 30: Βιοτεχνίες κατασκευής χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	109
Πίνακας 31: Δικτύωση κατασκευαστικών επιχειρήσεων	111
Πίνακας 32: Δικτύωση επιχειρήσεων σχετικές με υδραυλικές και ψυκτικές εργασίες	112
Πίνακας 33: Δικτύωση επιχειρήσεων σχετικά με ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις	112

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Σύνολο επιχειρήσεων ανά περιοχή	71
Διάγραμμα 2: Κατανομή επιχειρήσεων Φαρσάλων ανά τομέα της οικονομίας	72
Διάγραμμα 3: Κατανομή επιχειρήσεων Αλμυρού ανά τομέα της οικονομίας	72
Διάγραμμα 4: Κατανομή επιχειρήσεων Στυλίδας ανά τομέα της οικονομίας	73
Διάγραμμα 5: Κατανομή επιχειρήσεων Δομοκού	74
Διάγραμμα 6: Κατασκευαστικές Εργασίες	82
Διάγραμμα 7: Δραστηριότητες σχετικές με το χονδρικό εμπόριο	88
Διάγραμμα 8: Δραστηριότητες συναφείς με το λιανικό εμπόριο	94

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Γεωφυσικός χάρτης της περιοχής μελέτης	126
Χάρτης 2: Πολιτικός χάρτης της περιοχής μελέτης	127

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΜΜΕ	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
ΠΜΕ	Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
ΣΤΑΚΟΔ	Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας
ΚΕΤΑ	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
ΑΕ	Αναπτυξιακή Εταιρεία
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΝΑ	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΑΝ	Υπουργείο Ανάπτυξης
ΕΠΑΝ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «Ανταγωνιστικότητα»
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΤΕΜΠΚΕ	Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
GATT	General Agreement of Taxis and Trade

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007 - 2008, στα πλαίσια της φοίτησής μου στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω όσους με βοήθησαν, με κάθε τρόπο, στη σύνταξη αυτής της εργασίας.

Επιβλέπων καθηγητής της διπλωματικής εργασίας ήταν ο κ. Γούσιος Δημήτριος, στον οποίο θέλω να εκφράσω τις ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες μου. Χωρίς τη βοήθειά του, καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας, η ολοκλήρωσή της δεν θα ήταν εφικτή. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους άμεσα ή έμμεσα βοήθησαν στη συλλογή στοιχείων που χωρίς αυτά η εκπόνηση της διπλωματικής δεν θα ήταν εφικτή.

Βάσει τούτου, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη του εργαστηρίου Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου και συγκεκριμένα τον κ. Μαρδάκη Πρόδρομο, τόσο για τις εύστοχες παρατηρήσεις του όσο και για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον διευθυντή του Κέντρου Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδας, τον κ. Ζαχαρόπουλο Αθανάσιο και το προσωπικό της υπηρεσίας αυτής, τόσο για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων όσο και για τις χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει.

Εκτός των άλλων θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου σε όλους τους φίλους και τις φίλες μου που με βοήθησαν άμεσα ή έμμεσα στην διεκπεραίωση της εργασίας αυτής.

Τέλος, ευχαριστώ ιδιαίτερα τους γονείς μου και την αδερφή μου για τη στήριξή τους, οικονομική και συναισθηματική, καθ' όλη τη διάρκεια της φοιτητικής μου θητείας αλλά και για τη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια εκπόνησής της εργασίας μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η λειτουργία, απόδοση και εν τέλει η επιβίωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο νέο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον, που έχει διαμορφωθεί στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, είναι αρκετά δύσκολη. Η δύναμη της παγκοσμιοποίησης είναι αρκετά μεγάλη. Κάθε επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να απευθυνθεί σε οποιαδήποτε αγορά επιθυμεί, από την άλλη όμως ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος και η προστατευτική οικονομική πολιτική που εφάρμοζαν τα κράτη έχει πλέον σταματήσει. Είναι, επομένως, επιτακτική η ανάγκη για αναζήτηση νέων τρόπων αύξησης της ανταγωνιστικότητάς τους.

Στην παρούσα εργασία, που φέρει τον τίτλο «Δικτυώσεις μικρών πόλεων στον υπαίθρο χώρο: Το παράδειγμα της διαπεριφερειακής ζώνης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας», στόχος είναι η διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης ενός δικτύου συνεργασίας μεταξύ των μικρών πόλεων της Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας. Οι μικρές πόλεις της υπαίθρου που μελετώνται είναι τα Φάρσαλα, ο Αλμυρός, η Στυλίδα και ο Δομοκός.

Τα κοντινά αστικά κέντρα (πρωτεύουσες νομών) στηρίζουν την οικονομία τους στο εμπόριο, το οποίο είναι αρκετά ανταγωνιστικό για τις επιχειρήσεις της υπαίθρου που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα. Βασική προϋπόθεση για την επιβίωση των μικρών επιχειρήσεων της υπαίθρου είναι η ανάπτυξη των μικρών πόλεων και, αυτό επιδιώκεται τόσο από τις ευρωπαϊκές όσο και από τις εθνικές πολιτικές, προκειμένου να μειωθεί η εξάρτησή τους από τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο της εργασίας, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και ο ρόλος της εθνικής και παγκόσμιας οικονομίας στο νέο περιβάλλον. Επίσης, γίνεται αναφορά στις συνθήκες της οικονομικής ολοκλήρωσης και στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις ενώ, τελικά περιγράφεται η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη δικτύωση αυτών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, εξετάζεται ο ρόλος του κράτους, ο οποίος μέρα με τη μέρα φθίνει υπό τις νέες οικονομικές συνθήκες. Γίνεται η ανάλυση της αποκέντρωσης, τόσο σε διοικητικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Το υποκεφάλαιο της διοικητικής αποκέντρωσης περιλαμβάνει την ιστορική εξέλιξη του αποκεντρωτικού συστήματος

στην Ελλάδα και την οργανωτική συγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε δύο βαθμούς (α' και β'). Επιπλέον, αναλύονται οι αρμοδιότητές των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στο υποκεφάλαιο της οικονομικής αποκέντρωσης αναλύεται ο νέος ρόλος του κράτους, οι αρμοδιότητές του απέναντι στις επιχειρήσεις αλλά και ο ρόλος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υπουργείου Ανάπτυξης, στα πλαίσια της γενικότερης κρατικής προσπάθειας για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η οργάνωση των επιχειρήσεων σε περιφερειακό και νομαρχιακό (τοπικό) επίπεδο. Στο πρώτο υποκεφάλαιο της δεδομένης ενότητας, αναλύεται η επιχειρηματικότητα στον υπαίθρο χώρο και τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει. Εν συνεχεία, γίνεται παρουσίαση των περιφερειακών και νομαρχιακών φορέων, δηλαδή των Κέντρων Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, των Αναπτυξιακών Εταιριών και των Επιμελητηρίων, καθώς, επίσης, αναλύεται ο ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν, προκειμένου να ενδυναμώσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναλύεται ο όρος των δικτύων συνεργασίας, η έννοια, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τους και τα πλεονεκτήματα που φέρουν οι δικτυώσεις τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στην οικονομία γενικότερα. Επιπλέον, το δεδομένο κεφάλαιο περιλαμβάνει την ανάλυση των διαφόρων μορφών δικτύων που αναπτύσσονται αλλά και τους θεσμούς οικοδόμησής τους, καθώς και τη γενικότερη στρατηγική που ακολουθείται προκειμένου να αναπτυχθεί μία δικτύωση.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται η παρουσίαση των περιοχών μελέτης, ενώ επίσης, καταγράφονται, επεξεργάζονται και πινακοποιούνται όλες οι επιχειρήσεις των τεσσάρων πόλεων που μελετώνται. Επιπλέον, στο δεδομένο κεφάλαιο προτείνονται ενδεικτικά ορισμένες μορφές δικτυώσεων που μπορούν να πραγματοποιηθούν.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται μία απόπειρα διεξαγωγής κάποιων γενικών συμπερασμάτων και προτάσεων, όπου χρησιμοποιούνται στοιχεία από την ανάλυση των επιχειρήσεων και προτείνονται μέθοδοι για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, μέσω των δικτυώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Η έννοια της παγκοσμιοποίησης και ο ρόλος της εθνικής και παγκόσμιας οικονομίας στο νέο περιβάλλον

Παγκοσμιοποίηση είναι η αντίληψη και η οργάνωση του κόσμου ως ενιαίου. Αφενός, ο άνθρωπος φθάνει, βαθμιαία, να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί τον κόσμο ως ένα ενιαίο σύνολο και αφετέρου ο κόσμος καθίσταται πράγματι ενιαίος, μέσα από την οργάνωσή του. Επομένως, η παγκοσμιοποίηση αποτελεί μία σύνθετη διαδικασία εξέλιξης του κόσμου, με πνευματική και υλική βάση και διάσταση.

Η παγκοσμιοποίηση πολιτική, πολιτισμική και οικονομική αποτελεί πραγματικότητα που προσδιορίζει τον κόσμο, θέτει τη σχέση ανθρώπου, οικονομίας και χώρου σε υπερεθνική βάση, καθιστά το κράτος μηχανισμό τρέχουσας τοπικής διαχείρισης και έκφραση μιας παγκόσμιας υπερεθνικής τάξης. Οι δυνάμεις που φέρνουν την παγκοσμιοποίηση των αγορών και την εποχή της νέας τεχνολογίας είναι η πληροφορική και το διαδίκτυο.

Η παγκοσμιοποίηση συνίσταται στη λειτουργική οργάνωση της οικονομίας ως ενιαίας μονάδας παγκοσμίως και χαρακτηρίζεται από την υπερεθνική αντίληψη και δράση των οικονομικών υποκειμένων και τον συνεχώς αυξανόμενο υπερεθνικό χαρακτήρα της οικονομίας. Η εθνική οικονομία παύει, βαθμιαία, να αποτελεί μονάδα οικονομικής ολοκλήρωσης, η παγκόσμια οικονομία χάνει τον εθνοκεντρικό και διεθνικό χαρακτήρα της και καθίσταται, βαθμιαία, υπερεθνική, ενώ μεταβάλλονται ουσιαδώς οι όροι οικονομικής δράσης και αναδεικνύονται νέα, παγκόσμια, οικονομικά υποκείμενα. (Αλμπάνης Ευστρ., 2002)

1.2 Η οικονομική ολοκλήρωση και οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις

Η δημιουργία διεθνών οικονομικών συνασπισμών συντελεί στην όλο και μεγαλύτερη εξασθένιση των εθνικών συνόρων. Νέες ενιαίες, περιφερειακές αγορές

δημιουργούνται μέσα από διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την ολοκληρωμένη Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE), ο συνασπισμός Mercosur στη Λατινική Αμερική, η NAFTA στη Βόρεια Αμερική και η ASEAN στη ΝΑ Ασία αποτελούν παραδείγματα τέτοιων υπερεθνικών αγορών. Αν και ακόμη διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το στάδιο ολοκλήρωσης, οι συνασπισμοί αυτοί φιλοδοξούν να αποτελέσουν ενιαίους χώρους οικονομικής δραστηριότητας, όπου η διακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών και εργαζομένων θα γίνεται ελεύθερα: χωρίς δασμούς, χωρίς εμπόδια και χωρίς περιορισμούς.

Μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις που επιβάλλει την παγκόσμια ενοποίηση των αγορών είναι η διεθνής *Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)*. Η GATT τέθηκε σε ισχύ το 1947. Μαζί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη Διεθνή Τράπεζα ήταν ένας από τους θεσμούς που δημιουργήθηκαν μετά τον πόλεμο για να ρυθμίσουν τη διεθνή οικονομία και να εμποδίσουν την επανεμφάνιση των καταστροφικών προστατευτικών πολιτικών που είχαν ακολουθηθεί μεταξύ των δύο πολέμων. Η GATT είχε την ευθύνη της επιτήρησης του διεθνούς εμπορίου προϊόντων και ιδίως την ελευθέρωσή του με τη μείωση, μέσω διαπραγματεύσεων, των δασμολογικών εμποδίων.

Οι χώρες της Κοινότητας, όπως και οι άλλες εκβιομηχανισμένες χώρες, δέχτηκαν να κάνουν σημαντικές δασμολογικές παραχωρήσεις, ιδίως προς τις υπό ανάπτυξη χώρες, κατά τη διάρκεια διαδοχικών διαπραγματεύσεων, οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ του 1960 και του 1979 στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου.¹

¹ Χάρη στους «γύρους» Dillon (1960 -1961) και Kennedy (1964 - 1967), οι τελωνειακοί δασμοί των χωρών που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις μειώθηκαν κατά περίπου 50%. Μετά από τις διαπραγματεύσεις του γύρου του Τόκιο (1973 - 1979), αποφασίστηκε μία νέα μείωση των τελωνειακών δασμών κατά το ένα τρίτο. Αυτές οι τελωνειακές εκπτώσεις αποτελούσαν μία σημαντική πρόοδο για τη διατήρηση ενός ελεύθερου διεθνούς εμπορικού συστήματος τη στιγμή που, στις αρχές της δεκαετίας του '80, η διεθνής οικονομία διερχόταν τη μεγαλύτερη κρίση της μεταπολεμικής περιόδου και παντού εξογκώνονταν οι προστατευτικές πιέσεις. Από το 1985 η Κοινότητα έπαιρνε μέρος δραστήρια στη διαδικασία ενός κύκλου διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της GATT. Ο γύρος της Ουρουγουάης (1986 – 1994) περιελάμβανε στο πρόγραμμά του την αναθεώρηση των κανόνων και των πειθαρχιών της GATT καθώς και την επεξεργασία πολυμερών πειθαρχιών για τα λεγόμενα «*νέα θέματα*»: τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τα συνδεδόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές, τα επίσης συνδεδόμενα με τις εμπορικές συναλλαγές μέτρα επένδυσης καθώς και τις διεθνείς συναλλαγές υπηρεσιών. Η διαπραγμάτευση περιελάμβανε, επίσης, τα λεπτά θέματα της γεωργίας και της κλωστοϋφαντουργίας, οι εμπορικές συναλλαγές των οποίων αποτελούσαν μέχρι τότε το αντικείμενο ειδικών κανόνων, οι οποίοι έπρεπε πλέον να ενταχθούν προοδευτικά στην GATT.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), ο οποίος συστήθηκε το 1995, αντικατέστησε την GATT και καλείται να διευθετεί τις διαφορές σε πολυμερές πλαίσιο. Στην πραγματικότητα, ο ΠΟΕ συγκεντρώνει στο πλαίσιο ενιαίας δομής διαδικασίας λήψης αποφάσεων και διοίκησης, τις τρεις συμφωνίες στις οποίες κατέληξε ο Γύρος της Ουρουγουάης:

- τη γενική συμφωνία για τις εμπορευματικές συναλλαγές (GATT),
- τη γενική συμφωνία για το εμπόριο των υπηρεσιών (GATS), και
- τη συνεργασία για την εμπορευματικής φύσεως δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIPs).

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και όλα τα κράτη μέλη της αποτελούν μέλη του ΠΟΕ. Οι επιπτώσεις της απελευθέρωσης στη διεθνή οικονομία είναι ήδη τεράστιες. Ενώ, γίνονται ακόμα μεγαλύτερες καθώς ο ΠΟΕ διευρύνεται με την είσοδο νέων μελών – με την Κίνα, ίσως αργότερα και τη Ρωσία, με τις αχανείς αγορές και τις εξίσου εντυπωσιακές παραγωγικές δυνατότητες. (Μούσης Ν., 2005)

Συμπεράσματα

Η απελευθέρωση των αγορών, ως αποτέλεσμα της οικονομικής ολοκλήρωσης στην Κοινότητα, επιφέρει επιτάχυνση των διαρθρωτικών αλλαγών και ενδυνάμωση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Σε πολλές περιπτώσεις, η συνεργασία μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) διαφόρων χωρών ή περιοχών της Κοινότητας μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της μεγάλης αγοράς και να τις καταστήσει πιο ανταγωνιστικές έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων, ιδίως αν οι συμφωνίες τους βασίζονται σε μια συμπληρωματικότητα που μπορεί να καλύψει τις αδυναμίες τους. Εξάλλου, η συνεργασία μπορεί να προωθήσει τον εκσυγχρονισμό των ΜΜΕ και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους. Η συνεργασία μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Μπορεί, ενδεχομένως να οδηγήσει στη δημιουργία κοινών επιχειρήσεων, λήψεων συμμετοχής ή συμφωνιών που δεν σημαίνουν χρηματοοικονομικές σχέσεις (παροχή αδειών κατασκευής, μεταβίβασης τεχνογνωσίας, κοινό μάρκετινγκ κτλ.). Μπορεί να είναι τυπική, δηλαδή βασισόμενη

σε μία συμβατική σχέση, όπως μέσω ενός ευρωπαϊκού ομίλου οικονομικού σκοπού, ή άτυπη.

Ενώ η συνεργασία μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων κρίνεται γενικά ευνοϊκά και εγκρίνεται από την Επιτροπή, προσκόπτει ακόμη σε διάφορα νομικά και ψυχολογικά εμπόδια. Οι ΜΜΕ που επενδύουν σε άλλα κράτη μέλη προτιμούν να ιδρύουν θυγατρικές παρά μεικτές επιχειρήσεις ή να υπογράψουν χαλαρές συμφωνίες συνεργασίας χωρίς την υποχρέωση δημιουργίας νέου νομικού προσώπου. Έτσι, η Επιτροπή μελετάει τη δημιουργία ενός γενικού δικτύου εξυπηρέτησης των επιχειρήσεων, το οποίο θα ασχολείται μεταξύ άλλων και με τη διερεύνηση επιχειρηματικών συνεργασιών μεταξύ ΜΜΕ διαφόρων κρατών. Ο ρόλος του κράτους μέσα στις νέες αυτές συνθήκες έχει αποδυναμωθεί, αφού η εθνική οικονομία παύει, βαθμιαία, να αποτελεί μονάδα οικονομικής ολοκλήρωσης, ενώ η παγκόσμια οικονομία έχει χάσει τον εθνοκεντρικό και διεθνικό της χαρακτήρα. (Μούσης Ν., 2005)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΞΑΣΘΕΝΙΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

2.1 Γενικά

Μέσα στο νέο οικονομικό περιβάλλον, ο ρόλος του κράτους αποδυναμώνεται και οι κατευθύνσεις των κρατικών πολιτικών αλλάζουν πορεία. Μέχρι πρότινος, τα κράτη ασκούσαν προστατευτική οικονομική πολιτική, μέσω της οποίας θέτονταν φραγμοί και εμπόδια στις εισαγωγές ξένων προϊόντων, υποβοηθώντας με αυτόν τον τρόπο τα εγχώρια. Επιπλέον, οι χρηματοδοτήσεις των ΜΜΕ ήταν πιο ευνοϊκές, αλλά και η δυνατότητα δανειοδότησης διευκόλυνε επιχειρήσεις σε όλες τις φάσεις τους, τόσο στην έναρξη τους όσο και κατά τη φάση λειτουργίας τους.

Εντούτοις, οι συνθήκες της παγκοσμιοποίησης έχουν μετατρέψει τον παρεμβατικό ρόλο του κράτους σε πιο χαλαρό. Υπό τις νέες συνθήκες, όμως, η κρατική πολιτική δεν επικεντρώνεται στην οικονομική στήριξη των ΜΜΕ,

αντίθετα προσπαθεί να δημιουργήσει νέες ή να αναβαθμίσει τις υπάρχουσες υποδομές, οι οποίες είναι απαραίτητες για την καλύτερη και πιο κερδοφόρα λειτουργία των επιχειρήσεων. Σε γενικές γραμμές, η εξασθένιση του ρόλου του κράτους ερμηνεύεται από την αποκέντρωση, τόσο τη διοικητική όσο και την οικονομική.

2.2 Διοικητική Αποκέντρωση

2.2.1 Ιστορική εξέλιξη

2.2.1.1 Ίδρυση του αποκεντρωτικού συστήματος

Το αποκεντρωτικό σύστημα εφαρμόστηκε για τη διοικητική οργάνωση του ελληνικού κράτους από το 1833. Με το Διάταγμα της 6.4.1883, η χώρα διαιρέθηκε αρχικά σε νομούς, επαρχίες και δήμους, ως επάλληλες διοικητικές περιφέρειες. Στη συνέχεια, οι Δήμοι με το Διάταγμα της 27.12.1833 έγιναν ιδιαίτερα αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, με τοπικές αρμοδιότητες και αιρετούς άρχοντες.

Με μια βραχύχρονη εξαίρεση (1836 - 1845), η χώρα ήταν πάντοτε διαιρεμένη σε νομούς, οι οποίοι δεν ήταν νομικά πρόσωπα αλλά περιφέρειες κρατικών οργάνων γενικής αρμοδιότητας. Οι επαρχίες, ως διοικητικές περιφέρειες καταργήθηκαν σταδιακά, στη συνέχεια μερικές από αυτές επανασυστήθηκαν με το Ν. 108/1975, ενώ με τον Ν. 1416/1984 παρασχέθηκε νομοθετική εξουσιοδότηση για τη σύσταση επαρχιών σε νησιωτικές περιοχές και το νομό Έβρου. Τελικά, οι επαρχίες καταργήθηκαν με το άρθρο 19 παρ. 1 του Ν. 2539/1997.

2.2.1.2 Ο νομάρχης ως περιφερειακό όργανο

Επικεφαλής του νομού ήταν ο νομάρχης, δημόσιος διοικητικός υπάλληλος, με καθεστώς άλλοτε θητείας και άλλοτε ως μετακλητός υπάλληλος. Πάντοτε οι νομάρχες ήταν πρόσωπα εμπιστοσύνης της εκάστοτε κυβέρνησης, σύμφωνα δε με τον Ν. 1235/1982 ως μετακλητοί υπάλληλοι επιλέγονταν απευθείας από το εκάστοτε Υπουργικό Συμβούλιο. Διορίζονταν με βαθμό 2^ο ειδικών θέσεων, δηλαδή με πολύ

υψηλό βαθμό στην ιεραρχία των κρατικών οργάνων. Ο διορισμός γινόταν με Διάταγμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, χωρίς να απαιτούνται ειδικά τυπικά προσόντα. Όμοια γίνονταν και η απόλυσή του ή η μετάθεσή του.

Ως περιφερειακό κρατικό όργανο, ο νομάρχης ήταν ο άμεσος αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης στο νομό. Ήταν υπεύθυνος για την άσκηση και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής, προϊστάτο όλων των πολιτικών, αστυνομικών και λιμενικών αρχών του νομού, πλην των δικαστικών και στρατιωτικών αρχών.

Ο νομάρχης ασκούσε τη διοικητική εποπτεία στη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των νομικών προσώπων που υπάγονταν σε αυτούς και των λοιπών ΝΠΔΔ του νομού. Ο ίδιος ήταν ιεραρχικός υφιστάμενος του Υπουργού Εσωτερικών και των Υπουργών, των οποίων ασκούσε τις αρμοδιότητες και υφίστατο προληπτικό και κατασταλακτικό έλεγχο. Βάσει του άρθρου 8 του Ν. 3200/1955, κατά των πράξεων του προβλεπόταν ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Υπουργού, σε προθεσμία τριάντα ημερών από τη δημοσίευση ή την κοινοποίηση της πράξης. Στο πλαίσιο αυτής της προσφυγής, ο έλεγχος του Υπουργού ήταν έλεγχος νομιμότητας και περιελάμβανε και έρευνα της πλάνης περί τα πράγματα, της αιτιολογίας και της διακριτικής ευχέρειας. Εκτός από τον νομάρχη, υπήρχαν και συλλογικά όργανα, το νομαρχιακό συμβούλιο και το νομαρχιακό ταμείο, το οποίο είχε νομική προσωπικότητα.

2.2.1.3 Ο δεύτερος βαθμός αποκέντρωσης

Με το Ν. 1622/1986, όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 2130/1993, συστήθηκε δεύτερος βαθμός αποκέντρωσης, με τον καθορισμό διοικητικών περιφερειών και με σκοπό τον προγραμματισμό και το συντονισμό της περιφερειακής ανάπτυξης. Οι Περιφέρειες, όπως και οι Νομοί, δεν αποτελούσαν νομικά πρόσωπα. Ο καθορισμός τους, η ονομασία και η έδρα τους καθορίζονταν με Διατάγματα.

Περιφερειακά όργανα δεύτερου βαθμού αποκέντρωσης ήταν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ως μετακλητός δημόσιος υπάλληλος, με βαθμό 1^ο ειδικών θέσεων, ο οποίος είχε την ίδια υπηρεσιακή κατάσταση με το νομάρχη και το Περιφερειακό Συμβούλιο, το οποίο είχε συμβουλευτικές και αποφασιστικές

αρμοδιότητες, σχετικές με το δημοκρατικό προγραμματισμό της περιφερειακής ανάπτυξης.

2.2.2 Η οργανωτική συγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης

2.2.2.1 Ο πρώτος βαθμός

Οι Δήμοι

Ως «Δημοτικές Αρχές» αναφέρονται το δημοτικό συμβούλιο, η δημαρχιακή επιτροπή και ο δήμαρχος. Οι 825 Δήμοι που έχουν πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους διαθέτουν επιπλέον, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, και έναν έως εννέα αντιδημάρχους.

Το δημοτικό συμβούλιο, έχει γενική αρμοδιότητα και αποφασίζει για όλα τα θέματα εκτός από εκείνα που ανήκουν κατά ρητή διάταξη νόμου στην (ειδική) αρμοδιότητα του δημάρχου ή της δημαρχιακής επιτροπής. Τα δημοτικά συμβούλια αποτελούνται, ανάλογα με τον πληθυσμό, από 11 – 41 μέλη, στα οποία πάντως προστίθενται, όταν πρόκειται για «καποδιστριακούς» δήμους, και οι πρόεδροι ορισμένων τοπικών συμβουλίων. Το βασικό όργανο του δήμου συνεδριάζει δημόσια τουλάχιστον μια φορά το μήνα, καθώς και όταν ζητηθεί από το δήμαρχο, τη δημαρχιακή επιτροπή ή από το 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών του.

Η δημαρχιακή επιτροπή αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον αντιδήμαρχο που ορίζεται από αυτόν ως πρόεδρο και, ανάλογα με το μέγεθος του δήμου, δύο ως έξι μέλη που εκλέγει με μυστική ψηφοφορία για διετή θητεία το δημοτικό συμβούλιο μεταξύ των μελών του. Η δημαρχιακή επιτροπή είναι μεταξύ άλλων υπεύθυνη για τη σύνταξη του προϋπολογισμού και τις δημοπρασίες.

Ο δήμαρχος εκπροσωπεί το δήμο, εκτελεί τις αποφάσεις των συλλογικών του οργάνων, είναι προϊστάμενος του προσωπικού και των υπηρεσιών του δήμου, τις οποίες και διευθύνει. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο δήμαρχος δεν είναι μέλος του δημοτικού συμβουλίου, αλλά καλείται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις και μετέχει στις συζητήσεις του, ενώ μπορεί να απαιτήσει την εγγραφή συγκεκριμένων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη. Ο δήμαρχος «επικουρείται» από αντιδημάρχους, δηλαδή τους δημοτικούς συμβούλους οι οποίοι ορίζονται από τον ίδιο για διετή θητεία εκτός

εάν το δημοτικό συμβούλιο περιορίσει τη θητεία τους σε έναν χρόνο. Τα όργανα του δήμου εκλέγονται άμεσα από τους δημότες (και από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν μόνιμα στο δήμο).

Οι δήμοι των μεγαλουπόλεων

Οι δήμοι που έχουν περισσότερους από 150.000 κατοίκους διαιρούνται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, σε διαμερίσματα όπου λειτουργεί και ιδιαίτερο δημοτικό κατάστημα. Έτσι, ο Δήμος Αθηναίων έχει διαιρεθεί σε 7 διαμερίσματα, ο Δήμος Θεσσαλονίκης σε 5, ο Δήμος Πειραιώς και ο Δήμος Πατρέων σε 3, αντιστοίχως, διαμερίσματα. Κάθε διαμέρισμα διαθέτει δικό του δημοτικό συμβούλιο που εκλέγεται άμεσα από τους δημότες του με το ψηφοδέλτιο του συνδυασμού του υποψήφιου δημάρχου. Το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει, για διετή θητεία, τον πρόεδρό του, στον οποίο ο δήμαρχος μπορεί να αναθέσει την υπογραφή εγγράφων και πιστοποιητικών. Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει γνώμες και διατυπώνει προτάσεις για τοπικά θέματα, ενώ είναι δυνατή και η μεταβίβαση αποφασιστικών αρμοδιοτήτων από το δημοτικό συμβούλιο.

Οι «καποδιστριακοί» δήμοι

Οι δήμοι που συγκροτήθηκαν με το ν. 2539/1997, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», υποδιαιρούνται, σύμφωνα με τα εδαφικά όρια των καταργηθέντων ΟΤΑ, σε δημοτικά διαμερίσματα όπου συνιστώνται τοπικά συμβούλια με 3 – 7 μέλη, ανάλογα με τον πληθυσμό του διαμερίσματος. Τα τοπικά συμβούλια εκλέγονται άμεσα από τους δημότες με το ψηφοδέλτιο του υποψήφιου Δημάρχου. Ωστόσο, η κατανομή των εδρών στο τοπικό συμβούλιο γίνεται με αναλογικό σύστημα και βασίζεται στο εκλογικό αποτέλεσμα εντός του συγκεκριμένου διαμερίσματος. Τα τοπικά συμβούλια έχουν την αρμοδιότητα να εκφέρουν γνώμη και να διατυπώνουν προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο για όλα τα ζητήματα που ενδιαφέρουν το δημοτικό διαμέρισμα καθώς και ορισμένες ειδικές αρμοδιότητες ως προς την περιουσία του αντίστοιχου ΟΤΑ που καταργήθηκε.

Οι κοινότητες

Το κοινοτικό συμβούλιο αποτελείται, ανάλογα με τον πληθυσμό, από 7 –11 μέλη στα οποία συμπεριλαμβάνεται και ο πρόεδρος της κοινότητας. Το κοινοτικό συμβούλιο έχει γενική αρμοδιότητα και συγκαλείται τουλάχιστον μία φορά το μήνα

από τον πρόεδρο της κοινότητας, ο οποίος και εκτελεί τις αποφάσεις του, ενώ εκπροσωπεί την κοινότητα και είναι προϊστάμενος του προσωπικού και των υπηρεσιών της. Ως προς την ισχύ και τον έλεγχο των πράξεών που εκδίδουν τα όργανα των κοινοτήτων καθώς και την εκλογή των τελευταίων εφαρμόζονται οι ίδιες ή ταυτόσημες ρυθμίσεις με εκείνες για τους δήμους.

2.2.2.2 Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις

Οι 50 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (ΝΑ) δημιουργήθηκαν με τους νόμους 2218 και 2240/1994, στη θέση των παλαιών κρατικών νομαρχιών που συγκροτούσαν, από το 1833, τον κορμό του αποκεντρωτικού συστήματος της χώρας. Τα όρια των ΝΑ αντιστοιχούν, σε 45 περιπτώσεις, με εκείνα των ομώνυμων νομών, σε δύο περιπτώσεις (Αν. Αττικής και Δυτ. Αττικής) με εκείνα των παλαιών νομαρχιών και σε τρεις (Αθηνών - Πειραιώς, Έβρου – Ροδόπης, Καβάλας – Ξάνθης - Δράμας) με εκείνα των περισσότερων νομών. Στην τελευταία, ειδική κατηγορία πρόκειται για «ενιαίες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις» οι οποίες υποδιαιρούνται σε «νομαρχιακά διαμερίσματα» που αντιστοιχούν σε παλαιές νομαρχίες (στην Αθηνών - Πειραιώς) ή σε ομώνυμους νομούς (στις άλλες δύο), ενώ σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις πρόκειται για «απλές» ΝΑ.

Οι 48 «απλές» ΝΑ της χώρας έχουν ως όργανα το νομαρχιακό συμβούλιο, τη νομαρχιακή επιτροπή, το νομάρχη και τους βοηθούς νομάρχες, ενώ ως συμβουλευτικό όργανο προβλέπεται μια οικονομική και κοινωνική επιτροπή. Το νομαρχιακό συμβούλιο έχει γενική αρμοδιότητα και αποτελείται, ανάλογα με τον πληθυσμό, από 21 – 37 μέλη, ενώ διαθέτει τριμελές προεδρείο που εκλέγει το ίδιο μεταξύ των μελών του για διετή θητεία. Η νομαρχιακή επιτροπή αποτελείται από το νομάρχη ή το βοηθό του νομάρχη που ορίζεται από αυτόν ως πρόεδρο και ανάλογα με το μέγεθος του νομαρχιακού συμβουλίου, 4 – 6 μέλη. Είναι αρμόδια για τη σύνταξη του προϋπολογισμού της ΝΑ, τους διαγωνισμούς και τις δημοπρασίες, ενώ το νομαρχιακό συμβούλιο μπορεί να τους μεταβιβάσει κι άλλες αρμοδιότητες. Ο νομάρχης εκτελεί τις αποφάσεις του νομαρχιακού συμβουλίου, εκπροσωπεί την ΝΑ και είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών και του προσωπικού της. Τέλος, η νομαρχιακή οικονομική και κοινωνική επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους της Τ.Ε.Δ.Κ.,

οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, επιμελητηρίων, επιστημονικών και συνεταιριστικών οργανώσεων, καθώς και των εργαζομένων στην ΝΑ. Οι ομοιότητες των οργάνων της ΝΑ και του καθεστώτος τους με εκείνα των δήμων είναι τόσο μεγάλες, ώστε να δημιουργείται η εντύπωση ότι ο νομοθέτης των πρώτο.

Τα όργανα που διαθέτουν οι απλές ΝΑ υπάρχουν και λειτουργούν και στα διαμερίσματα των ενιαίων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων. Οι τελευταίες διαθέτουν, όμως, επιπλέον πρόεδρο («υπερνομάρχη») και ένα συμβούλιο που αποτελείται από όλους τους συμβούλους των διαμερισμάτων, με αποτέλεσμα να φτάνει στην «Αθηνών – Πειραιώς» τα 74 μέλη.

2.2.2.3 Οι δημοτικές/ κοινοτικές αρμοδιότητες

Ως κύρια μέριμνα των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ καθορίζεται «η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων τους». Οι δημοτικές/ κοινοτικές αρμοδιότητες είναι εξαπλωμένες σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Αυτές είναι:

Στον τομέα της **υλικοτεχνικής υποδομής**, οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ είναι υπεύθυνοι για την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία:

- των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης
- των έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων, δημοτικής οδοποιίας, των αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών,
- των χώρων πρασίνου, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων, δημοτικών χώρων αναψυχής και των παιδικών χαρών.

Στον τομέα της **γενικής κοινωνικής πρόνοιας** οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν την ευθύνη για την ίδρυση και λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ηλικιωμένων και ΚΑΠΗ, κέντρων αποκατάστασης και υποστήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και τον καθορισμό, με τοπικές κανονιστικές αποφάσεις, των όρων χρήσεων και λειτουργίας.

Ως προς τη **δημόσια υγεία**, οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ είναι σήμερα υπεύθυνοι:

- για την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων, δημοτικών λουτρών και αποχωρητηρίων
- για την αδειοδότηση και τον έλεγχο της ίδρυσης και της λειτουργίας όλων των καταστημάτων και επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και την επιβολή των σχετικών κυρώσεων
- για τον έλεγχο των αδέσποτων ζώων και τη ρύθμιση θεμάτων δημόσιας καθαριότητας.

Στον τομέα της **εκπαίδευσης, του πολιτισμού και του αθλητισμού**, οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν την ευθύνη:

- για την ίδρυση, κατασκευή και λειτουργία νηπιαγωγείων, καθώς και σχολών διδασκαλίας μουσικής, ζωγραφικής και χορού
- για την κατασκευή, συντήρηση και επισκευή σχολικών κτιρίων
- για δημοτικές/ κοινοτικές βιβλιοθήκες, τα μουσεία, τις πινακοθήκες, τις φιλαρμονικές, τα θέατρα
- για τα δημοτικά στάδια και γυμναστήρια, τους δημοτικούς χώρους άθλησης εν γένει και τα κέντρα νεότητας, καθώς και για τη ρύθμιση των όρων χρήσης και λειτουργίας τους
- για τη γνωμοδότηση για τα ρυθμιστικά ή πολεοδομικά ή χωροταξικά σχέδια ή προγράμματα
- την άσκηση αρμοδιοτήτων πολεοδομικών εφαρμογών που τους έχουν μεταβιβασθεί με προεδρικά διατάγματα.

Ως προς την **προστασία του περιβάλλοντος**, οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ κατέχουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο αφού διαθέτουν αρμοδιότητες:

- για την καθαριότητα και τη διαχείριση των απορριμμάτων
- τον έλεγχο, γενικά, της τήρησης των διατάξεων που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος

- τη ρύθμιση της καταπολέμησης της ηχορύπανσης, της προστασίας των θαλασσών από πηγές ξηράς, καθώς των υπόγειων και επίγειων υδάτινων αποθεμάτων από την ρύπανση
- την αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας
- την ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων για τον έλεγχο των αποβλήτων και της ρύπανσης
- τη γνωμοδότηση για οποιαδήποτε διοικητική κανονιστική πράξη των κρατικών αρχών που αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Ως προς την **οδική κυκλοφορία, τη στάθμευση και τη συγκοινωνία** οι δήμοι και οι κοινότητες είναι υπεύθυνοι:

- για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τον καθορισμό πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας
- για τον προσδιορισμό και τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων, τη ρύθμιση θεμάτων στάθμευσης και τον έλεγχο τήρησης των σχετικών διατάξεων
- για τη διοίκηση της αστικής συγκοινωνίας
- για τη σήμανση των δημοτικών και κοινοτικών οδών, την ονομασία τους, την τοποθέτηση πινακίδων και αριθμήσεων.

Από τις πολλές αρμοδιότητες, που αφορούν στην **τοπική οικονομία**, αξίζει να αναφερθούν:

- ο καθορισμός των όρων λειτουργίας των δημοτικών και κοινοτικών αγορών και των τόπων αγορών, των εμποροπανηγύρεων, του τοπικού παζαριού, των νυκτερινών κέντρων και των συναφών καταστημάτων
- η χορήγηση αδειών μικροπωλητών, διαφήμισης, λειτουργίας κυλικείων σε κοινόχρηστους χώρους,
- η δημιουργία δημοτικών/ κοινοτικών επιχειρήσεων με σκοπό τη δημιουργία εσόδων ή την οικονομική εκμετάλλευση έργων που εξυπηρετούν το κοινό.

2.2.2.4 Οι νομαρχιακές αρμοδιότητες

Από τις αρμοδιότητες που ασκούν, σήμερα, οι δευτεροβάθμιοι ΟΤΑ αξίζει να αναφερθούν, ενδεικτικά, εκείνες που αφορούν τη μελέτη, εκτέλεση αστυνόμευση και συντήρηση των δημοσίων έργων νομαρχιακού επιπέδου, τον έλεγχο των ιδιωτικών κλινικών και των διαιτολογικών μονάδων, την επιχορήγηση και τον έλεγχο κοινωφελών ιδρυμάτων, την οικονομική ενίσχυση ή την επείγουσα περίθαλψη ενδεών, την εφαρμογή προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής, τον έλεγχο και τον καθορισμό δρομολογίων ΚΤΕΛ, τη συμμετοχή στις διαδικασίες πολεοδομικού σχεδιασμού, τη χορήγηση αδειών υπαίθριου πλανόδιου εμπορίου και τη χορήγηση αδειών σε μεγάλο αριθμό επαγγελμάτων (λ.χ. φαρμακοποιών, οδοντιάτρων, αισθητικών, κομμωτών κ.α.).

2.2.2.5 Έσοδα και οικονομική διαχείριση

Τα έσοδα των ΟΤΑ διακρίνονται αφενός σε τακτικά που προέρχονται από φόρους, τέλη (κοινά και ανταποδοτικά), δικαιώματα και εισφορές, εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους, θεσμοθετημένους πόρους τους και τακτικές επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό και, αφετέρου, σε έκτακτα που προέρχονται από δάνεια (μόλις 2% των συνολικών εσόδων), δωρεές, κληροδοσίες και κληρονομίες, εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, έκτακτες επιχορηγήσεις από δημόσιους φορείς χρηματοδοτήσεις της ΕΕ ή άλλων διεθνών οργανισμών και κάθε άλλη πηγή.

Οι ΟΤΑ διαθέτουν ιδιωτική και δημόσια περιουσία, καταρτίζουν προϋπολογισμό και απολογισμό, υφίστανται ιδιαίτερους περιορισμούς ως προς τις δαπάνες τους και τη διαχείριση, υπάγονται σε ειδικές διατάξεις ως προς το λογιστικό τους σύστημα και ελέγχονται δημοσιονομικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ενώ ορισμένοι συγκροτούν δική τους ταμιακή υπηρεσία. (ΕΙΔΕ,2001)

2.3 Οικονομικά

Η έννοια της ανταγωνιστικότητας δεν είναι στατική, αντίθετα είναι δυναμική. Αντιμετωπίζει τις νέες προκλήσεις, καθώς, αλλάζουν συνεχώς τα δεδομένα στο διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο κάθε

κράτος, κάθε επιχειρηματική μονάδα πρέπει να διεκδικήσει, να διατηρήσει και να διευρύνει - αν μπορεί - ένα ρόλο και κατ' επέκταση ένα μερίδιο της αγοράς. Αναμφισβήτητα, η ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης εξαρτάται από την οργάνωση της ίδιας της επιχείρησης αλλά και από το γενικότερο περιβάλλον, που προσφέρει το κράτος, μέσα στο οποίο αυτή δραστηριοποιείται.

Το κράτος παρουσιάζεται με πολλά πρόσωπα και ρόλους που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης. Ο βασικός, βέβαια, ρόλος του κράτους είναι να εξασφαλίζει ορθούς και δίκαιους όρους «παιχνιδιού». Το κράτος εξασφαλίζει και εγγυάται τους κανόνες για μια σωστή σχέση ανάμεσα στην επιχείρηση και στο κράτος, ανάμεσα στην επιχείρηση και τους πολίτες, αλλά και ανάμεσα στις ίδιες τις επιχειρήσεις μεταξύ τους, προστατεύοντας αμοιβαία τα δίκαια συμφέροντά τους. Πέρα όμως από αυτό, το κράτος έχει καθήκον να διασφαλίζει σύγχρονες, αποτελεσματικές και οικονομικά συμφέρουσες υπηρεσίες, όπως και τα απαραίτητα έργα υποδομής που υπηρετούν την οικονομία και τους πολίτες.

Η επάρκεια και η ποιότητα των προσφερομένων από το κράτος υπηρεσιών είναι, διαχρονικά, ένα από τα ζητούμενα, καθώς οι ανάγκες και οι απαιτήσεις γι' αυτές συνεχώς διευρύνονται. Η πορεία προς μικρότερο και καλύτερο κράτος είναι η σωστή κατεύθυνση, όταν στοχεύουμε στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Από την άλλη πλευρά, το κράτος δεν σημαίνει ότι πρέπει να απεμπολήσει τον προγραμματικό και εποπτικό του ρόλο. Στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης το κράτος καλείται να συμπαρασταθεί πιο υπεύθυνα στις ανάγκες και στην προσπάθεια της ελληνικής επιχείρησης να δραστηριοποιηθεί στο διεθνές περιβάλλον.

Τα εμπορικά τμήματα των Ελληνικών Πρεσβειών στο εξωτερικό πρέπει να αναβαθμισθούν και να πλαισιωθούν με εξαιρετικών ικανοτήτων και προσόντων στελέχη. Πρέπει, επίσης, να έχουν άμεση διασύνδεση και συνεργασία με τα Επιμελητήρια της χώρας. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, από την άλλη πλευρά, πρέπει να στηρίξει τις ελληνικές επιχειρήσεις στις δράσεις τους στο εξωτερικό, προσφέροντας τις σχετικές υπηρεσίες.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) είναι το κατ' εξοχήν υπουργείο που έχει την αρμοδιότητα να υλοποιεί τις υποδομές, αλλά παράλληλα και να εξασφαλίζει το θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση των

υποδομών από τους άλλους φορείς, που επίσης κατασκευάζουν έργα. Ένας άλλος τομέας δράσης του ΥΠΕΧΩΔΕ, που βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη της οικονομίας, είναι η ολοκλήρωση του Εθνικού Χωροταξικού σχεδιασμού και η εξασφάλιση των επί μέρους τομεακών χωροταξικών σχεδίων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη βιομηχανία και τον τουρισμό. Οι επιχειρηματίες θα γνωρίζουν πλέον που και τι επιτρέπεται, ώστε, χωρίς καθυστερήσεις, γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και εκβιασμούς, να προχωρούν ευκολότερα στις σχετικές αδειοδοτήσεις εγκατάστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων τους. Επίσης, προχωρά η ολοκλήρωση του κτηματολογίου, που είναι αδιαμφισβήτητα απαραίτητη και ορθώς έχει χαρακτηριστεί ως το μεγαλύτερο έργο της χώρας. Το κτηματολόγιο είναι εργαλείο ανάπτυξης, καθώς η καταγραφή των ιδιοκτησιών γίνεται με βάση το ακίνητο (αγροτεμάχιο, οικόπεδο, κατάσταση, διαμέρισμα κ.λ.π.) και όχι με το όνομα του ιδιοκτήτη όπως γίνεται στα υποθηκοφυλακεία σήμερα.

Η ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και των επιμέρους ιδιωτικών κυρίως αλλά και των δημοσίων δράσεων, που την συνθέτουν και τη δημιουργούν, συναρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις μεταφορές. Δηλαδή από την υφιστάμενη δυνατότητα για ασφαλείς, αξιόπιστες, άνετες, γρήγορες και χαμηλού κόστους μεταφορές. Και όταν λέμε συστήματα μεταφοράς εννοούμε τις υποδομές (οδικοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικές γραμμές και άλλα), τα αντίστοιχα μεταφορικά μέσα (αυτοκίνητα, καράβια, αεροπλάνα, τρένα) και την αντίστοιχη οργάνωση τους. Την αγορά και την ανταγωνιστικότητα βοηθά, επίσης, η ύπαρξη συνδυασμένων μεταφορών, όπως τρένο με λιμάνι, αυτοκίνητο με αεροδρόμιο, τρένο με αυτοκίνητο και ούτω καθεξής. Είναι προφανές ότι, η ύπαρξη λειτουργικών διασυνδέσεων των μεταφορικών δικτύων στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και η διασύνδεσή τους με τα δίκτυα των γειτονικών χωρών, βοηθά επίσης καθοριστικά την αγορά και την ανταγωνιστικότητα, αλλά συμβάλει και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.

Οι υποδομές μεταφορών, για να αποτελέσουν ένα υπόβαθρο πάνω στο οποίο θα μπορεί να στηριχθεί η διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας, πρέπει:

- να εξασφαλίζουν τις αναγκαίες συνδέσεις, δηλαδή να παρέχουν την δυνατότητα λειτουργίας των μέσων μεταφορών, από το σημείο αναχώρησης μέχρι το σημείο του προορισμού,

- να έχουν ικανοποιητική χωρητικότητα και υψηλής ποιότητας λειτουργικές προδιαγραφές, έτσι ώστε να παρέχουν ασφάλεια, άνεση, ταχύτητα και αξιοπιστία, χωρίς κυκλοφοριακή συμφόρηση, καθυστερήσεις και μόλυνση και

- να διατίθενται προς χρήση με λογικό, χαμηλό κόστος.²

Τα Δημόσια Έργα είναι πραγματικό εργαλείο ανάπτυξης. Βοηθούν την οικονομία βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Βραχυπρόθεσμα, γιατί είναι το πιο άμεσο και αποτελεσματικό αντίδοτο στην καταπολέμηση της ανεργίας. Απασχολεί χωρίς ιδιαίτερες χρονοτριβές το ανθρώπινο δυναμικό στη μελέτη, την κατασκευή και τη συντήρηση των έργων. Αλλά και δευτερογενώς, γιατί δημιουργεί ζήτηση εντείνοντας την παραγωγή πρώτων υλών και προϊόντων στη βιομηχανία. Επιπρόσθετα, αυξάνει τη ζήτηση παροχής υπηρεσιών σε όλο το φάσμα της οικονομίας. Μακροπρόθεσμα, γιατί με τα έργα υποδομής που δημιουργούνται, η χώρα ενδυναμώνει ανταγωνιστικά, αναδεικνύει τις δυνατότητες ανάπτυξης κάθε περιοχής της και έτσι εξυπηρετεί τους στόχους της οικονομικής της πολιτικής. (<http://www.capital.gr>)

Επιπλέον, το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ) συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην γενικότερη κρατική προσπάθεια για ενίσχυση και εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Η προσπάθεια που καταβάλλεται διαφαίνεται τόσο από μελέτες, που έχουν εκπονηθεί, όσο και από προγράμματα τα οποία υλοποιήθηκαν και συνεχίζουν να υλοποιούνται. Το ΥΠΑΝ συμμετέχει ενεργά στην προσπάθεια για ανάπτυξη

² Το ΥΠΕΧΩΔΕ προωθεί ένα πρόγραμμα, που περιλαμβάνει το πιο εκτεταμένο πρόγραμμα οδικής υποδομής που εκτελείται σήμερα στην Ευρώπη. Μέσα σε έξι χρόνια, η Ελλάδα θα έχει ολοκληρώσει το βασικό οδικό της δίκτυο, αποκτώντας ένα αξιοθαύμαστο δίκτυο σύγχρονων κλειστών αυτοκινητοδρόμων, μήκους 2.500 χιλιομέτρων, από 1.200 περίπου χιλιόμετρα που είναι σήμερα. Επιπλέον, προωθείται το μεγαλύτερο μέτωπο έργων μετρό που έγινε ποτέ στη χώρα, συνολικού προϋπολογισμού 2 δισ. ευρώ, με την κατασκευή 26 νέων σταθμών (13 στην Αθήνα και 13 στη Θεσσαλονίκη) και με 22,5 χιλιόμετρα νέας υπόγειας γραμμής. Με βάση το στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης των μεταφορικών υποδομών της χώρας με ορίζοντα το έτος 2020 και την υλοποίηση του μεγαλύτερου ενιαίου προγράμματος μελετών που έχει υλοποιηθεί στην χώρα, ετοιμάζεται ήδη η επόμενη γενιά 60 δημοσίων έργων, συνολικού προϋπολογισμού 9 δισ. ευρώ. Οι επιλογές των έργων αυτών έχουν προκύψει από την συνθεώρηση πολλών παραμέτρων. Σημαντική θέση, όμως, μεταξύ αυτών είχαν οι παράμετροι που οδηγούν στην διεύρυνση της ανταγωνιστικότητας όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας και επί πλέον της εξωστρέφειάς της.

καινοτόμων και σύγχρονων δομών, οι οποίες θα εκσυγχρονίσουν και θα προωθήσουν την επιχειρηματικότητα.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ) είναι ένα τομεακό πρόγραμμα του Β' ΚΠΣ (2000-2006), το οποίο υλοποιήθηκε από το ΥΠΑΝ. Το ΕΠΑΝ στοχεύει στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής οικονομίας και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Οι πηγές χρηματοδότησης του ΕΠΑΝ είναι εθνικοί πόροι, κοινοτικοί πόροι και ιδιωτική συμμετοχή.

Ειδικότερα, με τον Άξονα Προτεραιότητας 2 του ΕΠΑΝ χρηματοδοτούνται δράσεις για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων με παρεμβάσεις που εδράζονται στο τρίπτυχο Τεχνολογία - Επιχειρηματικότητα - Απασχόληση. Αναλυτικότερα στον Άξονα 2 προβλέπεται η απορρόφηση νέων τεχνολογιών που θα συνεισφέρει στη δημιουργία επιχειρήσεων έντασης τεχνολογίας, με την αξιοποίηση του υψηλού επιπέδου επιστημονικού δυναμικού με την κινητοποίηση των αναγκαίων κεφαλαίων και την κατάλληλη χρήση σύγχρονων χρηματοδοτικών μηχανισμών. Ακόμη, προβλέπεται ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα των λειτουργιών τους με στόχο τη βελτίωση της δυνατοτήτάς τους να ανταποκρίνονται επιτυχώς σε μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, να αναζητούν την επιχειρηματική αριστεία, να βελτιώνουν σταθερά τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, να εστιάζουν στις δεξιότητες που διαθέτουν, να δημιουργούν δίκτυα συνεργασίας, να στοχεύουν σε "νησίδες" της αγοράς, να επενδύουν σε έρευνα και ανάπτυξη και να επιχειρούν την έξοδό τους στη διεθνή αγορά.

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του παραπάνω άξονα προτεραιότητας, έχουν τεθεί τα παρακάτω μέτρα μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η προώθηση της επιχειρηματικότητας. Τα μέτρα αυτά είναι:

Μέτρο 2.1: Ενίσχυση επενδύσεων σε συστήματα συμπαραγωγής, ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας

Μέτρο 2.2: Αναβάθμιση καταλυμάτων & ενίσχυση μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων

Μέτρο 2.3: Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων ν.2601/98 Τομέα Μεταποίησης

Μέτρο 2.4: Συνεχιζόμενες επενδύσεις αναπτυξιακού νόμου 2601/98

Μέτρο 2.5: Τεχνολογικός & οργανωτικός εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων

Μέτρο 2.6: Χρηματοπιστωτική υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ

Μέτρο 2.7: Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ & ΠΜΕ

Μέτρο 2.8: Ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού

Μέτρο 2.9: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του περιβάλλοντος

Μέτρο 2.10: Ίδρυση και λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΚΕ)

Το μέτρο 2.7, που αφορά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ & ΠΜΕ, αποσκοπεί στην στήριξη της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων δύο ετών που αποσκοπούν στον τεχνολογικό και οργανωτικό εκσυγχρονισμό των μεταποιητικών επιχειρήσεων (Δράση 2.7.1) και της προώθησης των δικτύωσεων (clustering – networking) (Δράση 2.7.2).

Ο λόγος της κρατικής παρέμβασης στην επιχειρηματικότητα πρέπει να αναζητηθεί στο ότι στην Ελλάδα τόσο οι συνθήκες ανταγωνισμού όσο και ο τρόπος ανάπτυξης των επιχειρήσεων, αλλά κυρίως η νοοτροπία των μικρομεσαίων επιχειρηματιών δεν επέτρεψαν στο παρελθόν τη δημιουργία τέτοιων δομών. Έτσι, το 1995 με πρωτοβουλία του Υπουργείου Ανάπτυξης εκπονήθηκε εμπεριστατωμένη μελέτη των υπό διαμόρφωση ή εν δυνάμει σχηματισμών επιχειρήσεων («Το μέλλον της Ελληνικής Βιομηχανίας»).

Με άξονα τα συμπεράσματα της ως άνω μελέτης, το 1997 προκηρύχθηκε το πρώτο πρόγραμμα των Clusters στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας ΜΜΕ και ακολούθησε η δεύτερη προκήρυξη στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Βιομηχανίας (ΕΠΒ). Και τα δύο προγράμματα έτυχαν ενθαρρυντικής ανταπόκρισης εκ μέρους των ελληνικών επιχειρήσεων σε μία σειρά κλάδων από όλη την επικράτεια.

Η συμμετοχή στα επιχειρησιακά και τα διεπιχειρησιακά δίκτυα προάγει την παραγωγικότητα, την καινοτομία και την ανταγωνιστική επίδοση των επιχειρήσεων. Οι ομάδες και τα δίκτυα επιχειρήσεων (Clusters – Networks) δίνουν τη δυνατότητα

σε μικρές εταιρίες να συνδυάσουν τα πλεονεκτήματα της μικρής μεγέθους κλίμακας με τα πλεονεκτήματα της μεγάλης κλίμακας. Η πολιτική του δημοσίου στα επιχειρησιακά και τα διεπιχειρησιακά δίκτυα μπορεί να βοηθήσει τις ΜΜΕ να αναγνωρίσουν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις, που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση.

Μία πολιτική για τα δίκτυα παρέχει το πλαίσιο για το διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ των εταιριών, του δημόσιου τομέα (ειδικά σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο) και των επαγγελματικών οργανώσεων, όπως τα επιμελητήρια. Η δικτύωση οδηγεί σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δράσεων των επιχειρήσεων (όπως οι κοινές πρωτοβουλίες στην προώθηση των πωλήσεων, η δημιουργία κοινών ενώσεων εγγύησης πιστώσεων), κοινός σχεδιασμός και χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, μια περισσότερο αποτελεσματική κατανομή της εργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις, κ.λ.π., καθώς επίσης και σε μία ποιοτικότερη κυβερνητική πολιτική και δράση, όπως στην εκπαίδευση, την παροχή πληροφόρησης και την παροχή κατάλληλης υποδομής. (www.antagonistikotita.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

3.1 Γενικά

Στο νέο ανταγωνιστικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, οι μεγάλες αποστάσεις εκμηδενίζονται και όλες οι επιχειρήσεις έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά. Οι νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες που αποκαλύπτονται με την αποδόμηση των μονοπωλίων είναι προσιτές σε επενδυτές από ολόκληρο τον κόσμο. Έτσι, η απελευθέρωση των αγορών χτίζει γέφυρες ανάμεσα στις χώρες και ανοίγει δρόμους για διεθνείς επιχειρηματικές συμμαχίες.

Με τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, οι επιχειρήσεις χάνουν την αυτάρκεια και την προστασία που τους παρέχονταν από το κράτος. Ο ανταγωνισμός φέρνει τελικά τον εξορθολογισμό και την αναβάθμιση της αγοράς, αλλά και την ομογενοποίησή της, καθώς οι κανόνες του παιχνιδιού είναι πλέον παγκόσμιοι. Η διαρκής

ανταγωνιστικότητα, η δημιουργία αξίας, η προσοχή προς τον πελάτη αποτελούν τους σημερινούς υποχρεωτικούς κανόνες του «παιχνιδιού» για κάθε επιχείρηση, παραγωγική μονάδα και οργανισμό και τελικά για κάθε έθνος του κόσμου.

Οι επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις είναι φυσικά δραματικές. Έχουν αποκτήσει από τη μια μεριά ανεμπόδιστη πρόσβαση σε παγκόσμιες αγορές, έχουν όμως παράλληλα να αντιμετωπίσουν και έναν πολυμέτωπο παγκόσμιο ανταγωνισμό, σε συνδυασμό με την έλλειψη δασμών και των διαφόρων τειχών προστασίας από το κράτος, οι επιχειρήσεις έχουν καταστεί ως αδύναμες μονάδες απέναντι σε μια διεθνή και χαοτική αγορά.

Για να ισχυροποιήσει τη θέση της μία επιχείρηση στην αγορά πρέπει να προσφέρει μεγαλύτερη αξία, να βελτιώνει την ποιότητα και να αναβαθμίζει τις υπηρεσίες της. Σε αυτό το πλαίσιο, η επιχείρηση αυξάνει τα κόστη της με σκοπό να βελτιώσει την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, παράλληλα όμως, η κερδοφορία της συρρικνώνεται. Ο ανταγωνισμός έχει αποσπάσει μερίδιο αγοράς, ενώ ταυτόχρονα η επιχείρηση είναι αναγκασμένη να χαμηλώσει τις τιμές.

Ανεξάρτητα από τον τομέα της δραστηριοποίησής της, τη χώρα στην οποία λειτουργεί ή την αγορά στην οποία συμμετέχει, δεν μπορεί να ξεφύγει από τη λογική της παγκοσμιοποίησης. Ένα από τα πιο έντονα αποτελέσματά της είναι ο καθολικός και οξύτατος ανταγωνισμός.

Η τεράστια πρόκληση της παγκοσμιοποίησης είναι, ότι όλες οι ανάγκες έχουν γίνει πολύ πιο έντονες από πριν και απαιτούν ταυτόχρονη αντιμετώπιση όλες μαζί. Ταυτόχρονα, όλες αυτές οι ανάγκες είναι καθολικές και προσεγγίζουν κάθε πτυχή των επιχειρήσεων.

Αυτή η ολότητα δημιουργεί μία επιπρόσθετη πρόκληση, απαιτεί ολοκληρωμένες λύσεις. Μέσα σε ένα ταχύτατα εξελισσόμενο περιβάλλον, οι αποσπασματικές λύσεις μπορούν να αποβούν μοιραίες. Είναι επιτακτικό, επομένως, να υπάρχει ολοκληρωμένη θεώρηση των πραγμάτων, ολοκληρωμένη διοίκηση, σύνθετη σκέψη και τρόπο προσέγγισης, με τα οποία θα αντιμετωπίζεται η πολυπλοκότητα των προβλημάτων. (Αλμπάνης Ευστρ., 2002)

3.2 Τα προβλήματα της επιχειρηματικότητας στον υπαίθρο χώρο

Ακόμη πιο οξύς γίνεται ο ανταγωνισμός για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του αγροτικού χώρου αλλά και της υπαίθρου γενικότερα. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτών των επιχειρήσεων περιγράφουν την αδυναμία εισαγωγής νέων καινοτόμων συστημάτων παραγωγής, τόσο εξ' αιτίας της έλλειψης ενημέρωσης όσο και λόγω της γενικότερης νοοτροπίας αυτών των επιχειρηματιών, οι οποίοι δεν ενδιαφέρονται για τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη της επιχείρησής τους αλλά για τα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα των επενδύσεών τους.

Οι λόγοι της ισχνής επιχειρηματικότητας στην υπαίθρο αναφέρονται παρακάτω:

- **Απουσία πληροφόρησης.** Οι μικρές επιχειρήσεις (που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων στην υπαίθρο) έχουν πολύ μικρή πρόσβαση στην πληροφόρηση και στις συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι επιχειρηματίες δηλώνουν ότι πληροφορούνται και ζητούν συμβουλές συνήθως μέσω φίλων ή γειτονικών επιχειρήσεων και όχι μέσω εξειδικευμένων εντύπων, συμβούλων ή δομών πληροφόρησης, όπως είναι τα επιμελητήρια, οι εμπορικοί σύλλογοι και άλλα.

- **Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων** αναγκάζει τους ιδιοκτήτες να αναλαμβάνουν οι ίδιοι ή τα μέλη του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος πολλαπλούς ρόλους (επίβλεψη παραγωγής ακόμη και άμεση συμμετοχή σ' αυτήν, συντήρηση εξοπλισμού, πωλήσεις, εισπράξεις, δημόσιες σχέσεις, οργάνωση αποθήκης, μεταφορά προϊόντων). Έτσι, η έλλειψη χρόνου είναι διαρκής, η καθημερινότητα δεν αφήνει περιθώρια συγκέντρωσης και αφομοίωσης πληροφοριών και πολύ περισσότερο ακυρώνει το σχεδιασμό, τη στοχοθεσία, την αξιολόγηση και την παραγωγή στρατηγικής, αναδεικνύοντας την εσωστρέφεια σαν το κύριο χαρακτηριστικό για την επιχείρηση.

- **Ο βραχύς κύκλος ζωής των επιχειρήσεων.** Στις περισσότερες των περιπτώσεων η ίδρυση μιας μικρής επιχείρησης αποτελεί για τον ιδρυτή την τελευταία λύση, αφού αποβούν άκαρπες όλες οι προσπάθειες να απασχοληθεί σε κάποιον άλλο τομέα. Ο κυρίαρχος λόγος δημιουργίας τους είναι ο βιοπορισμός και ο κύκλος ζωής τους κλείνει με τη συνταξιοδότηση του ιδρυτή. Η στρατηγική της διαδοχής και της απασχόλησης των παιδιών του ιδρυτή στην επιχείρηση στις περισσότερες των περιπτώσεων, όχι απλώς, απουσιάζει αλλά είναι και μη επιθυμητή.

Αυτή η στάση καταλήγει στην αδιαφορία για τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή.

- **Οι γραμματικές, τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις των ιδρυτών.** Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι πολύ μικρές επιχειρήσεις έχουν ιδρυθεί από αποφοίτους στοιχειώδους εκπαίδευσης ή άτομα που εγκατέλειψαν πριν την ολοκλήρωση τη μέση εκπαίδευση. Η αναζήτηση και επεξεργασία πληροφορίας μέσω εξειδικευμένων εντύπων ή σύγχρονων τεχνολογικών μέσων (internet) που προϋποθέτουν τεχνικές γνώσεις, χειρισμό - έστω και σε στοιχειώδες επίπεδο ξένων γλωσσών, καθίσταται πολύ δύσκολη ή και αδύνατη. Επίσης, η συνεργασία με τα πανεπιστήμια απαιτεί έναν ιδιαίτερο κώδικα που δεν διαθέτουν οι επιχειρηματίες - ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων. Από την άλλη, ούτε τα πανεπιστήμια είναι ικανά με δική τους πρωτοβουλία να προσεγγίσουν και να βοηθήσουν αποτελεσματικά μεμονωμένες μικρές επιχειρήσεις λόγω του ότι αυτές στερούνται από κατάλληλα στελέχη που θα μπορούσαν να παίξουν το ρόλο του συνδέσμου στην ανάλυση των προβλημάτων, στην υποδοχή και αφομοίωση των όποιων λύσεων θα προέκυπταν από ένα υποθετικό πρόγραμμα συνεργασίας.

- **Η αρνητική φόρτιση του "επιχειρείν".** Η κατεστημένη αντίληψη για την επιτυχία στην απασχόληση συναρτάται με μία θέση δημόσιου υπαλλήλου και όχι με την επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτή η αντίληψη παρότι αποβάλλεται σταδιακά από τμήματα του πληθυσμού δεν έχει πάψει από το να είναι κυρίαρχη.

- Μόλις κατά τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα η επιχειρηματικότητα αρχίζει να προβάλλεται θετικά σαν **στάση ζωής**, σαν πεδίο δημιουργικότητας, καινοτομίας και καταξίωσης, εκτός της λειτουργίας της σαν μέσον δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και σαν μοχλός ισχυροποίησης της οικονομίας και της χώρας. Αυτή η αρνητική φόρτιση δεν "νομιμοποιούσε" την ενίσχυση και τη δημιουργία μηχανισμών διευκόλυνσης της επιχειρηματικότητας (όπως είναι οι μηχανισμοί πληροφόρησης, υποστήριξης, μείωσης της γραφειοκρατίας κ.α.). Έτσι, οι επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι πολύ μικρές, αδυνατώντας να οργανώσουν από μόνες τους τέτοιους μηχανισμούς, κατέφευγαν στην υποστήριξη μέσω άτυπων δικτύων (φίλων λ.χ.) ή αδιαφορούσαν καταλήγοντας σε φθίνουσα πορεία.

- **Πολυπλοκότητα περιβάλλοντος και ταχύτητα αλλαγών.** Οι επιχειρήσεις κινούνται σε όλο και μεγαλύτερο χώρο με μεγαλύτερο κύκλο εργασιών, αντιμετωπίζοντας οξύτερο ανταγωνισμό. Μολονότι, έχουν ανάγκη τεχνικής στήριξης, συμβουλευτικών υπηρεσιών, συλλογής και επεξεργασίας μεγαλύτερου όγκου πληροφοριών, οι περισσότερες δεν έχουν ενσωματώσει συστήματα αντίστοιχα και ικανά να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα του περιβάλλοντος στο οποίο κινούνται.

- **Έλλειψη εξειδικευμένων μηχανισμών πληροφόρησης και τεχνικής υποστήριξης.** Επειδή η συλλογή και επεξεργασία πληροφορίας κοστίζει, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας είναι μονόδρομος. Στη χώρα μας, η κουλτούρα της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων (clustering) αν και έχουν γίνει σημαντικά βήματα, καθυστερεί. Η δημιουργία εξειδικευμένων μηχανισμών πληροφόρησης και η χρηματοδότησή τους για ένα διάστημα με στόχο να αναδείξουν στην πράξη την αξία της πληροφόρησης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να καταστεί η εν λόγω δραστηριότητα βιώσιμη και αυτοχρηματοδοτούμενη.

- **Ο χαμηλός βαθμός αναγνώρισης της αξίας των συμβουλευτικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών πληροφόρησης.** Οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν έχουν αναγνωρίσει την αξία των συμβουλευτικών υπηρεσιών, αν και τα τελευταία χρόνια οι αναθέσεις έργων συμβουλευτικού χαρακτήρα σε εξωτερικούς συνεργάτες (outsourcing) παρουσιάζουν αυξητικές τάσεις. Πρέπει όμως να σημειωθεί, ότι αυτή η στάση των επιχειρήσεων δεν είναι ανεξάρτητη από το επίπεδο εξειδίκευσης και την ποιότητα των έργων που ο κλάδος παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις μπορεί να προσφέρει. Το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται οξύμενο στις περιοχές εκτός Αθηνών, λόγω του ότι το μέγεθος της "αγοράς" υπηρεσιών δεν είναι ικανό να "συντηρήσει" ένα αξιόλογο δίκτυο συμβούλων και παροχής εξειδικευμένης πληροφόρησης. Το έλλειμμα πληροφόρησης είναι η βάση όλων των προβλημάτων που προαναφέρθηκαν.

Εκτός των παρενεργειών σε κάθε επιχείρηση ξεχωριστά, η έλλειψη πληροφόρησης δημιουργεί και πολλαπλασιαστικές παρενέργειες στον επιχειρηματικό ιστό, θέτει εμπόδια συνεργασίας, συνέργιας, ανάληψης πρωτοβουλιών, εισαγωγής καινοτομίας αξιοποίησης ευκαιριών και συνολικότερα αναιρεί τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος.

Υπό τις νέες συνθήκες που επικρατούν, μέσα στο οξύτατο ανταγωνιστικό και ταχύτατο εξελισσόμενο οικονομικό περιβάλλον, οι επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν τα μέγιστα από την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ τους. Η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, η παροχή υπηρεσιών από τις υποστηρικτικές δομές, η δυνατότητα προώθησης των παραγόμενων προϊόντων και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των μικρών αυτών επιχειρήσεων της υπαίθρου δύναται να επιτευχθούν μέσω της ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας. (<http://kallithea.hua.gr/epixeirein/dihmerida2>)

3.3 Ο ρόλος των φορέων υποστήριξης των επιχειρήσεων σε νομαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο

3.3.1 Ο ρόλος των Κέντρων Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ)

Τα Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ) είναι νέοι φορείς παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών πληροφόρησης, στήριξης και συμβουλευτικού προσανατολισμού προς τις πολύ μικρές, μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις αλλά και προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα της περιφέρειας, που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Είναι γεγονός ότι, σε περιφερειακό επίπεδο, υπάρχει πληθώρα φορέων στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Η περιορισμένη τομεακή εξειδίκευση και ο ανεπαρκής συντονισμός των εν λόγω φορέων, δημιούργησαν κενά πληροφόρησης και σύγχυση στις επιχειρήσεις. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να αξιοποιηθούν μερικώς οι προσφερόμενες υπηρεσίες τους. Έτσι, η επανεξέταση του ρόλου και ο επαναπροσανατολισμός των φορέων στήριξης των επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση μιας ενιαίας πολιτικής στήριξης της ανταγωνιστικότητας που θα περιλαμβάνει όλους τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας (Βιομηχανία, Εμπόριο, Τουρισμός, Ενέργεια, Τεχνολογία κ.λ.π.), με την αναγκαία για κάθε τομέα εξειδίκευση, θεωρείται επιβεβλημένη. Σε αυτή την κατεύθυνση λειτουργεί η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Δικτύου Δομών Επιχειρηματικής Υποστήριξης σε περιφερειακό επίπεδο, με την αξιοποίηση και των ήδη υφιστάμενων δομών και μηχανισμών (π.χ. Επιμελητήρια, Αναπτυξιακές εταιρείες, Συλλογικοί και Κλαδικοί

Επιχειρηματικοί Φορείς, Φορείς εκπροσώπησης επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού, Ερευνητικά Κέντρα, Τεχνολογικά ιδρύματα, φορείς των ΑΕΙ και ΤΕΙ κ.λ.π.).

Στόχος των ΚΕΤΑ είναι η παροχή αξιόπιστων υπηρεσιών πληροφόρησης και συμβουλευτικού προσανατολισμού προς τις επιχειρήσεις της περιφέρειας, καθώς και η εξυπηρέτηση με το βέλτιστο δυνατό τρόπο των αναγκών των επιχειρήσεων.

Τα ΚΕΤΑ φιλοδοξούν να γίνουν τα κέντρα εξυπηρέτησης των επιχειρηματιών. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρηματίες της περιφέρειας μπορούν να απευθύνονται σε αυτά για οποιαδήποτε επιχειρηματική τους ανάγκη, όπως πληροφόρηση για δυνατότητες χρηματοδοτικής στήριξης, παροχή βασικής πληροφόρησης και προσανατολισμού σε εξειδικευμένα θέματα: νομικά, χρηματοπιστωτικά, προβολής, ανεύρεση εξειδικευμένων συμβούλων ή προμηθευτών, ανεύρεση συνεργατών - εταίρων, θέματα οργάνωσης και προγραμματισμού, ανάπτυξης ανθρωπίνων πόρων, μάρκετινγκ, χρηματοοικονομική διοίκηση.

Παράλληλα, σημαντική δραστηριότητα των ΚΕΤΑ είναι η συλλογή, επεξεργασία παρακολούθηση και παρουσίαση των πληροφοριών και στοιχείων που σκιαγραφούν την τοπική οικονομία, τις τάσεις της αγοράς και την ανταγωνιστικότητα που διαμορφώνεται μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αξιοποιώντας το σύνολο των πληροφοριών που αφορούν στην τοπική οικονομία και την επιχειρηματική δραστηριότητα για τη δημιουργία ενός πλήρους και ενημερωμένου υπόβαθρου για τη χάραξη της περιφερειακής αναπτυξιακής στρατηγικής.

Απώτερος στόχος των ΚΕΤΑ είναι η άμεση επαφή με τους υπάρχοντες και δυνητικούς επιχειρηματίες, καθώς και η συγκέντρωση υλικού και θεμάτων από τις επαφές αυτές, που θα βοηθήσουν στο σχεδιασμό και την επέκταση των δράσεων τους. Παράλληλα, οι Επιχειρηματικοί Σύμβουλοι των ΚΕΤΑ παρέχουν αξιόπιστες υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικό προσανατολισμό, στη βάση της εξατομικευμένης υποστήριξης, της υποστήριξης δηλαδή που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε επιχειρηματία.

Γενικά, τα ΚΕΤΑ μέσω της δράσης τους αποσκοπούν στην:

- Ενημέρωση, πληροφόρηση και καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος

- Παρακολούθηση ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ
- Εξατομικευμένη υποστήριξη - Δημιουργία πυρήνων επιχειρηματικών συμβούλων
- Οργάνωση παροχής επιχειρηματικών υπηρεσιών
- Οργάνωση διαμεσολάβησης και αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων
- Υποστήριξη στη διεθνοποίηση και τον εξαγωγικό προσανατολισμό (www.keta.gr).

3.3.2 Ο ρόλος των Αναπτυξιακών Εταιρειών

Η Αναπτυξιακή Εταιρία δύναται να περιγραφεί ως ένα εταιρικό σχήμα, το οποίο έχει επιχειρησιακή λειτουργία και δομή ανώνυμης εταιρίας (ΑΕ) και έχει ως περιοχή αναφοράς τουλάχιστον ένα νομό. Στην αναπτυξιακή εταιρία συμμετέχουν και συμβάλλονται οι περισσότεροι τοπικοί φορείς (Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Τοπική Ένωση Δήμων, Συνεταιρισμοί, Επιμελητήρια κ.α.) και αποσκοπεί στην εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης τοπικής στρατηγικής ανάπτυξης, χωρίς να υποκαθιστά τους συμβαλλόμενους.

Οι αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις δεν αποτελούν τον κύριο αναπτυξιακό φορέα των δήμων. Ο λόγος είναι, ότι ασχολούνται με συγκεκριμένες δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με τις αρμοδιότητες του δήμου και δεν είναι ικανές να δημιουργήσουν ευρύτερες συνέργιες, συνεργασίες και συναινέσεις, που απαιτεί η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης. Όταν το προσπαθούν, δεν καταφέρνουν να αποφύγουν ψυχοφθόρους ανταγωνισμούς μεταξύ τοπικών φορέων, δίχως αυτό να συνεπάγεται ότι δεν είναι αποτελεσματικές.

Οι αναπτυξιακές εταιρίες υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα και την εισαγωγή της καινοτομίας θεωρώντας πρωταρχικές τις δραστηριότητες πληροφόρησης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και την καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος.

Η στρατηγική για την πληροφόρηση, την ευαισθητοποίηση και την καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος που υιοθετείται από τις Αναπτυξιακές Εταιρίες συνοψίζεται στους εξής άξονες:

Στόχευση. ανάλογα με το μέγεθος και το χαρακτήρα των επιχειρήσεων, τον κλάδο και τη χωρική τους αναφορά. Από την άλλη, αναφορικά με τους υποψήφιους επιχειρηματίες, η παροχή στοχευμένης πληροφόρησης, η οργάνωση εξειδικευμένων προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και η συνεργασία με άλλες δομές πραγματοποιείται ανάλογα με την ομάδα - στόχο.³

Πολύπλευρη οργάνωση της δράσης σε τρεις κατευθύνσεις:

- *Προληπτική πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση* με επιτόπου επισκέψεις σε επιχειρήσεις, ιδιαίτερα, τις πιο δυναμικές και καινοτόμες.⁴

- *Ενεργητική πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση* με εκδηλώσεις, έντυπα, δημοσιεύσεις, προβολές. Στην περίπτωση αυτή, οι Αναπτυξιακές Εταιρίες απευθύνονται σε μαζικά ακροατήρια, αναγνώστες, θεατές ή αποδέκτες.

- *Παθητική - εξατομικευμένη πληροφόρηση* και εν γένει, παροχή υπηρεσιών σ' όσους επιχειρηματίες ή υποψήφιους επιχειρηματίες επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις της Αναπτυξιακής Εταιρίας. Είναι προφανές, ότι στην περίπτωση αυτή, λόγω της εξατομικευμένης αντιμετώπισης, δίνεται η δυνατότητα στα στελέχη της Αναπτυξιακής Εταιρίας να προσφέρουν τις μέγιστες από πλευράς ποιότητας και πληρότητας υπηρεσίες. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτείται η επιτυχής λειτουργία της ενεργητικής και κυρίως της προληπτικής πληροφόρησης.

Συνδυασμός της πληροφόρησης με εξατομικευμένη παροχή υπηρεσιών.

Η αξιοποίηση της πληροφορίας (ιδιαίτερα από τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις) προϋποθέτει παροχή τεχνικής στήριξης, μέσω μιας μικρής εσωτερικής ομάδας συμβούλων "παροχής πρώτων βοηθειών" που καθορίζουν σε συνεργασία με τον επιχειρηματία "τη βέλτιστη διαδρομή" που θα ακολουθηθεί στη συνέχεια. Ο κύριος, όμως, όγκος των συμβουλευτικών υπηρεσιών παρέχεται, μέσω της ομάδας εξωτερικών συμβούλων, οι οποίοι είναι καταχωρημένοι σε ειδικό μητρώο που έχει

³ Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην πληροφόρηση μαθητών και παιδιών επιχειρηματιών με στόχο: την ευαισθητοποίησή τους, την υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων για τη μελλοντική σχέση τους με την επιχείρηση (πιθανή διαδοχή) και τον έγκαιρο προσανατολισμό τους και την ανάλογη προετοιμασία (σπουδές, κατάρτιση, εξειδίκευση) σε συνεργασία με ανάλογες δομές.

⁴ Μέσω αυτής της πρακτικής, καταξιώνεται ο ρόλος και οι υπηρεσίες των Αναπτυξιακών Εταιριών, δημιουργείται ο απαραίτητος δεσμός με τις επιχειρήσεις πάνω στον οποίο θεμελιώνεται η παροχή πιο εξειδικευμένων υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν οι Αναπτυξιακές Εταιρίες.

δημιουργηθεί στο πλαίσιο λειτουργίας του ΚΕΤΑ (Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης).

Συνεργασία με δομές πληροφόρησης, παροχής τεχνικής στήριξης και επιχειρηματικής εκπροσώπησης. Όπως είναι τα Επιμελητήρια, οι Σύνδεσμοι Βιομηχανιών, οι Σύνδεσμοι Εξαγωγικών Επιχειρήσεων, τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών ή / και τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Αγροτικής Πληροφόρησης τα οποία έχουν μετεξελιχθεί στο δίκτυο Europe Direct, τα Κέντρα επιχειρήσεων και καινοτομίας, τα Κέντρα καινοτομίας, τα Κέντρα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, οι Εταιρίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης, ερευνητικά Ινστιτούτα και τεχνολογικά Πάρκα κ.α.

Ευαισθητοποίηση - πληροφόρηση ευρύτερων ομάδων του πληθυσμού.

Ομάδες όπως οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι μαθητές μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του επιχειρηματικού πνεύματος. Η πληροφόρηση, η ευαισθητοποίηση και η ενθάρρυνσή τους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που τους εξοικειώνουν με την επιχειρηματική πρακτική αποτελεί προϋπόθεση γι' αυτό.

Κατά τη διάρκεια του Γ' ΚΠΣ, αξιοποιώντας την εμπειρία των προηγούμενων ΚΠΣ, οι περισσότερες Αναπτυξιακές Εταιρίες έχουν ενταχθεί σε σχήματα συνεργασίας με περιφερειακή εμβέλεια και στόχο την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης (ΕΦΔ) του Υπουργείου Ανάπτυξης.
- Κέντρα Υποδοχής Επενδύσεων (ΚΥΕ).
- Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ).
- Δομές στήριξης του αγροτικού χώρου⁵.

⁵ Πρόκειται για επιχειρησιακούς μηχανισμούς σε επίπεδο περιφέρειας, μέσω των οποίων υποστηρίζεται η εφαρμογή των ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης αγροτικού χώρου (ΟΠΑΑΧ) σε πάνω από 70 περιοχές της χώρας. Οι δομές αυτές παίζουν ενεργό ρόλο ως μοχλοί εισαγωγής σύγχρονων επιχειρηματικών, τεχνολογικών και καινοτομικών πρακτικών στον αγροτικό χώρο εν γένει. Οι Αναπτυξιακές Εταιρίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των εν λόγω δομών.

3.3.3 Ο ρόλος των Επιμελητηρίων

Το Επιμελητήριο είναι ένας φορέας παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης της ανάπτυξης, μια μονάδα σύμβουλος της επιχειρηματικής δραστηριότητας των επιχειρηματιών. Διοικείται από εκλεγμένους αντιπροσώπους όλων των επιχειρήσεων του νομού, μικρών αλλά και μεγάλων. Η σύσταση του διοικητικού συμβουλίου είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε τα μέλη να αντικατοπτρίζουν τη σύσταση της περιοχής στο εμπόριο, τη βιομηχανία, τη βιοτεχνία και την επαγγελματική δραστηριότητα.

Στους κύριους στόχους λειτουργίας του Επιμελητηρίου συγκαταλέγεται η προβολή και υποστήριξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των εταιριών του Νομού με την παροχή συμβουλών, καθώς και η υποστήριξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με την παροχή πληροφόρησης και εξειδικευμένης βοήθειας. Επιπλέον, αποσκοπείται η υλοποίηση και εφαρμογή κανόνων και κανονισμών που έχουν να κάνουν με την ομαλή λειτουργία της αγοράς και των κανόνων του εμπορίου και της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Μέσω των επιμελητηρίων καταβάλλεται η προσπάθεια να γεφυρωθούν οι διαφορές μεταξύ των διοικητικών αρχών και των συμφερόντων της βιομηχανίας, βιοτεχνίας, της επαγγελματικής δραστηριότητας και του εμπορίου της περιοχής. Μερικές φορές, η παρέμβαση είναι απλή και επιλαμβάνεται τοπικών θεμάτων, όπως η συμμετοχή σε επιτροπές γνωμοδότησης. Άλλα προβλήματα είναι πολύ πιο πολύπλοκα και δύσκολα, όπως για παράδειγμα το αίτημα προς την κεντρική κυβέρνηση για ειδικά αναπτυξιακά μέτρα για την τοπική οικονομία και υποστήριξη των τοπικών επιχειρήσεων.

Κύρια λειτουργία των Επιμελητηρίων είναι αυτή που αφορά την ομαλή λειτουργία των αγορών. Το Επιμελητήριο με διάφορες παρεμβάσεις, συμβουλές, έκδοση αδειών, πιστοποιητικών, κλπ., εξασφαλίζει την ομαλή λειτουργία της αγοράς. Τα τελευταία χρόνια, η μηχανοργάνωση των λειτουργιών του Επιμελητηρίου, προσφέρουν στο προσωπικό τη δυνατότητα της γρήγορης και άμεσης εξυπηρέτησης του επιχειρηματιών.

Είναι κεντρικός στόχος των Επιμελητηρίων, να βοηθηθούν όσο περισσότερο γίνεται τις τοπικές επιχειρήσεις για να ενταχθούν στα χρηματοδοτούμενα προγράμματα επιχειρηματικής υποστήριξης.

Γενικά οι υπηρεσίες που προσφέρει το Επιμελητήριο στις επιχειρήσεις κάθε νομού είναι:

- παροχή πληροφοριών μετά από ζήτηση
- διοργάνωση εκδηλώσεων
- συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα
- παροχή ειδικών υπηρεσιών για τα προγράμματα οικονομικής υποστήριξης

MME

- διεξαγωγή ερευνών, εκπόνηση μελετών και ανάπτυξη πληροφοριακού υλικού
- συμμετοχή εκπροσώπων σε επιτροπές και σε δραστηριότητες του δικτύου των «28 Επιμελητηρίων» και
- διεξαγωγή σεμιναρίων.

Συμπεράσματα

Το νέο οικονομικό περιβάλλον που επιτάσσει η δύναμη της παγκοσμιοποίησης είναι πολύ σκληρό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της υπαίθρου, οι οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν επιχειρήσεις του εξωτερικού αλλά και του εσωτερικού. Τα προβλήματα της επιχειρηματικότητας στην υπαίθρο αφορούν, κυρίως, στην έλλειψη ενημέρωσης, στην έλλειψη του επιχειρηματικού πνεύματος και στις ελλειπείς γραμματικές γνώσεις των επιχειρηματιών.

Επομένως, η δικτύωση των επιχειρήσεων μπορεί να τις βοηθήσει να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, να της ενισχύσει στην προσπάθεια για αύξηση εξειδίκευσης και να τις καταστήσει πιο ανταγωνιστικές απέναντι στις αντίστοιχες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις πρωτεύουσες των νομών, όπου ανήκουν.

Τέλος, κρίνεται πολύ σημαντικός ο ρόλος των φορέων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, που λειτουργούν τόσο σε περιφερειακό επίπεδο (ΚΕΤΑ) όσο

και σε νομαρχιακό επίπεδο (ΑΕ και Επιμελητήρια). Το βασικό καθήκον αυτών των φορέων είναι η πληροφόρηση των επιχειρηματιών σε θέματα χρηματοδότησης, δανειοδότησης και εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεών τους.

4. Δίκτυα συνεργασίας

4.1 Γενικά

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και η τάση των επιχειρήσεων που δρουν σε συγγενείς γραμμές επιχειρηματικής δράσης να εγκαθίστανται και να λειτουργούν σε στενή, φυσική εγγύτητα, έχουν καταστεί κυρίαρχες δυνάμεις διαμόρφωσης της οικονομικής ανάπτυξης. Η παγκοσμιοποίηση φαίνεται ότι συνάδει με την ύπαρξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, σε τοπικό επίπεδο, σε διάφορους κλάδους και δραστηριότητες. Ολοένα και σε αυξανόμενο βαθμό, η ανάγκη προσαρμογής στον παγκόσμιο ανταγωνισμό και τα παραδείγματα περιοχών που ευημερούν χάρις στο γεγονός ότι οι οικονομίες τους έχουν στηριχθεί σε τοπικές ομάδες επιχειρήσεων, έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των τοπικών αρχών, των περιφερειακών αρχών και των κυβερνήσεων με αποτέλεσμα να στραφούν σε πολιτικές που στηρίζονται σε επιχειρηματικά clusters.

Οι ομάδες των clusters ή των δικτύων μπορούν να αυξήσουν την παραγωγικότητα, το βαθμό της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Τα clusters και τα δίκτυα μπορούν να επιτρέψουν στις μικρές επιχειρήσεις να συνδυάσουν τα πλεονεκτήματα των μικρών επιχειρήσεων με ποικίλα οφέλη που προέρχονται από μεγάλης κλίμακας παραγωγή. Η δημόσια πολιτική για τα clusters και τα δίκτυα, μπορεί να βοηθήσει τις ΜΜΕ να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση. Στην ουσία, η πολιτική για τα clusters παρέχει το πλαίσιο του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων, του δημοσίου τομέα (ειδικότερα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο) και των μη κρατικών οργανισμών.

Διάλογος αυτής της μορφής μπορεί να οδηγήσει, επίσης, στη βελτίωση της ποιότητας της πολιτικής και της κυβερνητικής δράσης (π.χ. στην κατάρτιση, στην παροχή πληροφοριών, της υποδομής). Τα δίκτυα μπορεί να επιτρέψουν στις

επιχειρήσεις να ασχοληθούν, σε ισότιμη βάση, με την ταχύρυθμη εκπαίδευση. Να διευκολύνουν τις επιχειρήσεις στην επαναδιαμόρφωση των σχέσεων τους με τους προμηθευτές και να τους δώσουν τη δυνατότητα αύξησης της αποδοτικότητας τους, μέσα από συλλογική δράση.

Πάντως, οι βάσεις στη χάραξη πολιτικής υπέρ των clusters πρέπει να εδράζονται στην άποψη ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να στηρίζουν υφιστάμενα και δημιουργούμενα clusters, μάλλον, παρά να γίνεται προσπάθεια σύστασης τους από την αρχή. Πολιτική που στοχεύει να δημιουργήσει νέους ομίλους επιχειρήσεων σε επιλεγμένους τομείς, μπορεί να συνεπάγεται υψηλό κόστος, υψηλούς κινδύνους, να υπηρετεί ξεπερασμένης μορφής βιομηχανικούς στόχους και να οδηγεί σε καταστρεπτικό ανταγωνισμό, αν πολλές περιοχές ακολουθήσουν την ίδια πολιτική στοχεύοντας στους ίδιους κλάδους.

Η ανάπτυξη των clusters βλέπει τις επιχειρήσεις και τους κλάδους ως μέρος ενός ευρύτερου αλληλοσυνδεόμενου συστήματος. Είναι δύσκολο για τις κυβερνήσεις να δημιουργούν τέτοια σύνθετα συστήματα εφαρμόζοντας κάποια πολιτική. Κατά συνέπεια, είναι προτιμότερο να υπάρχει έμμεσος ρόλος για την κυβέρνηση. Η πολιτική - στην οποία είναι κρίσιμης σημασίας η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης και της περιφερειακής διοίκησης - θα πρέπει να περιέχει μια σαφή στόχευση επί των δυσλειτουργιών της αγοράς και την αντίληψη ότι οποιαδήποτε δέσμη λεπτομερών μέτρων πολιτικής είναι απίθανο να είναι η καλύτερη, σε όλες τις περιπτώσεις. Αντίθετα, τα προγράμματα θα πρέπει να προσαρμόζονται στην τοπική οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα, ώστε να παρέχουν διαφοροποιημένες προσεγγίσεις που να οδηγούν σε μεγαλύτερη ευημερία σε όλες τις τοπικές κοινωνίες.
(<http://www.eommex.gr>)

4.2 Η έννοια και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δικτύων συνεργασίας

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 άρχισαν να διαμορφώνονται νέα πλαίσια ανάλυσης και ερμηνείας της οικονομικής επίδοσης περιοχών οι οποίες χαρακτηρίζονταν από πυκνές συγκεντρώσεις αλληλεξαρτώμενων επιχειρήσεων διάφορων μεγεθών (και όχι μόνο μικρομεσαίων), από εκτεταμένους κοινωνικούς καταμερισμούς της εργασίας και πυκνές εξωτερικές οικονομίες που σχηματίζουν

γεωγραφικά συγκεντρωμένα συγκροτήματα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (clusters).

Οποιαδήποτε γεωγραφική συγκέντρωση επιχειρήσεων δεν συνιστά κατ' ανάγκην δικτυακή δομή. Διάφορες επιχειρήσεις μπορεί να είναι γεωγραφικά συγκεντρωμένες, αλλά λειτουργικά να είναι πολύ μακριά η μια από την άλλη. Η προσδιοριστική συνθήκη του δικτύου δεν είναι η γεωγραφική εγγύτητα των επιχειρήσεων αλλά η ανάπτυξη πυκνών συναλλαγών εισροών – εκροών μεταξύ τους, οι οποίες διασφαλίζονται με την αμοιβαία εμπιστοσύνη, κατανόηση και αλληλεπιδραστική μάθηση, η οποία γεννά καινοτόμες διαδικασίες και προϊόντα.

Ως δικτυακό συγκρότημα ή cluster μπορεί να οριστεί μία ομάδα ιδιωτικών επιχειρήσεων και μη ιδιωτικών οργανισμών, για καθεμία και καθέναν εκ των οποίων η συμμετοχή στην ομάδα αποτελεί βασική συνθήκη ανταγωνιστικότητας. Ο συνδετικός ιστός της ομάδας είναι οι σχέσεις προμηθευτών – παραγωγών ή οι κοινές τεχνολογίες ή τα κοινά εμπορικά δίκτυα διανομής και πελατών ή οι κοινές αγορές εργασίας ή και όλα τα παραπάνω μαζί. Οι μη ιδιωτικοί οργανισμοί που συμμετέχουν στην ομάδα μπορεί να περιλαμβάνουν ενώσεις βιομηχανιών και επαγγελματικά επιμελητήρια, τεχνολογικά ιδρύματα και πανεπιστήμια με εξειδικευμένα προγράμματα σχετικά με τη βιομηχανία, κυβερνητικούς οργανισμούς, χρηματοδοτικούς φορείς, δικτυομεσίτες κ.ά., και αναλαμβάνουν την υποστήριξη και το συντονισμό του δικτύου. Τα συγκροτήματα μπορεί να παρουσιάζουν μία μεγάλη ποικιλία γεωγραφικών μορφών, από τη γεωγραφικά συγκεντρωμένη μορφή μέχρι τη διάσπαρτη, ανάλογα με το βαθμό στον οποίο οι διεπιχειρηματικές συναλλαγές επηρεάζονται από τη γεωγραφική απόσταση ανάμεσα στις συναλλασσόμενες επιχειρήσεις.

Τα δίκτυα διαθέτουν τα ακόλουθα κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

- *Αμοιβαιότητα.* Στα δίκτυα οι συναλλαγές χαρακτηρίζονται από πνεύμα αμοιβαιότητας σε αντίθεση με τις αγορές, όπου οι συναλλαγές αναπτύσσονται ευκαιριακά, αλλά και με τις ιεραρχίες, όπου οι συναλλαγές υπάγονται στη λογική της αυστηρής διοικητικής επιβολής.

- *Αλληλεξάρτηση.* Με την αλληλεξάρτηση υπονοείται η αμοιβαία προσαρμοστικότητα των συνεργαζόμενων μερών. Κάθε εταιρεία οφείλει να

προσαρμόζει την οικονομική της συμπεριφορά στους κοινά αποδεκτούς κώδικες του δικτύου. Οι κώδικες αυτοί μπορεί να αφορούν μία σειρά από ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος (όπως διάφορα τεχνικά ζητήματα, κανόνες σύναψης σχέσεων μεταξύ των εταίρων δια συμβολαίου, προτυποποίηση διαδικασιών, προϊόντων και ρουτινών) ή ακόμα και λιγότερο εμφανή ζητήματα (όπως θέματα επιχειρηματικής ηθικής, τεχνικής φιλοσοφίας και χειρισμού διαφόρων οργανωτικών προβλημάτων που ανακύπτουν κάθε φορά). Αποκλίσεις από τους κώδικες αυτούς, στο βαθμό που δεν θεμελιώνονται σε ορθολογικά επιχειρήματα και συνιστούν δείγμα οπορτουριστικής συμπεριφοράς, δημιουργούν κλίμα δυσπιστίας και έλλειψης αμοιβαίας εμπιστοσύνης, το οποίο έχει αντισυστημικές συνέπειες.

- *Χαλαροί δεσμοί.* Η δύναμη των δικτυακών μορφών παραγωγής προκύπτει από τη «δύναμη των χαλαρών δεσμών». Οι χαλαροί δεσμοί διασφαλίζουν τη σχετική αυτονομία των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων και την αποφυγή κινδύνων εγκλωβισμού τους σε άκαμπτες συναλλακτικές σχέσεις που δημιουργούν εμπόδια στην ανάγκη γρήγορης προσαρμοστικότητάς τους σε μεταβολές του μακροπεριβάλλοντος. Οι χαλαροί δεσμοί διαμορφώνουν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη της αλληλεπιδραστικής μάθησης και της καινοτομίας, αποτελώντας ένα είδος τοπικά εμφυτευμένου πολιτιστικού κεφαλαίου που σε περιόδους γρήγορων αλλαγών και αβεβαιότητας μπορεί να αποδειχθεί αποφασιστικής σημασίας παράγοντας για τη διατήρηση του δυναμισμού και της ανταγωνιστικότητας του δικτύου.

- *Ισχύς.* Η αμοιβαιότητα, η εμπιστοσύνη και η συνεργασία που αναπτύσσονται στα πλαίσια των δικτύων δεν είναι συνώνυμες με τη συμμετρία, την αρμονία και την ισοπέδωση της διαφορετικότητας στην κατανομή της οικονομικής ισχύος ανάμεσα στις επιχειρήσεις – μέλη του δικτύου. Σε όλα τα δίκτυα κάποιοι είναι οι ισχυροί παίκτες και κάποιοι οι ασθενέστεροι, κάποιοι κερδίζουν περισσότερο και κάποιοι λιγότερο, άλλοι θέτουν τους βασικούς κανόνες και άλλοι τους εκτελούν, άλλοι ενθικεύονται αποτελεσματικά στις δικτυακές δομές και άλλοι μένουν έξω, επικρατεί τόσο η ισότητα όσο η αποτελεσματικότητα. Η διεπιχειρηματική συνεργασία σε ένα πρώτο επίπεδο, όπως στην ανάπτυξη κοινών τεχνολογιών, δεν αποκλείει το σκληρό ανταγωνισμό σε άλλα, όπως στην εμπορική αξιοποίηση των τεχνολογιών για την

παραγωγή νέων προϊόντων, στην κατάκτηση νέων αγορών ή στις τιμές των προϊόντων. Κατά συνέπεια, η ισχύς αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της δικτυακής οργάνωσης, με την έννοια ότι διαμορφώνει μία εικονική «κυβερνητική δομή» εντός της οποίας ανακύπτουν οι επιμέρους συναλλαγές, οι αποφάσεις, οι ευκαιρίες και οι περιορισμοί. (Κουρλιούρος Ηλ., 2001)

4.2.1 Τα πλεονεκτήματα των δικτύωσης

Η δικτύωση μπορεί να επιφέρει μεγάλα οφέλη τόσο στις δικτυωμένες επιχειρήσεις όσο και στην οικονομία γενικότερα. Μεταξύ των άλλων μπορεί να είναι:

- Αυξημένα επίπεδα εξειδίκευσης. Η δικτύωση βοηθάει τις επιχειρήσεις να γνωρίζουν σε βάθος την εφοδιαστική τους αλυσίδα κάτι που μπορεί να συνεισφέρει με την σειρά του στην δια-εταιρική εκπαίδευση και συνεργασία.
- Η ικανότητα των εταιρειών να σχεδιάσουν μαζί προϊόντα και υπηρεσίες σε τέτοιο επίπεδο προσφοράς που θα ήταν αδύνατον να το επιτύχουν σαν μεμονωμένες επιχειρήσεις.
- Η δυνατότητα για οικονομίες κλίμακας μέσω ισχυρότερα εξειδικευμένης παραγωγής σε κάθε συνεργαζόμενη εταιρεία, μέσω ενοποίησης των προμηθειών τους, ώστε να μπορούν να επιτυγχάνουν μεγαλύτερες εκπτώσεις ή μέσω ενοποίησης των αγορών στις οποίες απευθύνονται.
- Ενδυνάμωση κοινωνικών και άλλων δεσμών οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν στην γέννηση νέων ιδεών και τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Βελτιωμένη ροή πληροφοριών στα μέλη της δικτύωσης με ότι αυτό συνεπάγεται (ποιος προμηθευτής είναι αξιόπιστος, ποιοι πελάτες είναι σταθεροί, ποιες αγορές έχουν δυναμικό για ανάπτυξη κ.α.)
- Δυνατότητα για τη δημιουργία υποδομών με επαγγελματικές νομικές, οικονομικές και άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες.

Η δικτύωση μπορεί να αποτελέσει έναν από τους πιο ισχυρούς παράγοντες οικονομικής άνθησης σε τοπικό επίπεδο, αλλά δεν μπορεί να είναι η μοναδική προσπάθεια για γενικότερη τοπική οικονομική ανάπτυξη. Δίκτυα, εφοδιαστικές

αλυσίδες και εργασιακή εξειδίκευση είναι όλα παράγοντες που πρέπει να υποστηριχτούν και να συνεισφέρουν. (ΚΕΤΑ Δυτικής Ελλάδας, 2005)

4.2.2 Τα προβλήματα των δικτυώσεων

Τα δίκτυα λειτουργούν και αναπτύσσονται πάνω σε πολύ λεπτές ισορροπίες ανάμεσα στους εταίρους, οι οποίες πολύ εύκολα μπορούν να μετατραπούν σε ανισορροπίες, αγκυλώσεις και εγκλωβισμούς που τείνουν να μετατρέπουν τα «δεσμά που ενώνουν» σε «δεσμά που τυφλώνουν». Δύο είναι τα βασικά προβλήματα ενθέκευσης, τα οποία θέτουν όρια στη δικτύωση.

Το πρώτο είναι η πιθανότητα εγκλωβισμού των επιχειρήσεων σε μια συμπαγή και ομοιογενή κουλτούρα, η οποία ισοπεδώνει την ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε επιχείρησης με αποτέλεσμα την αδυναμία προσαρμογής στις αλλαγές και αποδοχής της καινοτομίας. Το κριτήριο της «δύναμης των χαλαρών δεσμών» μετατρέπεται σε «αδυναμία των σφιχτών δεσμών». Η διαλεκτική σχέση δικτύου – δράστη μετατρέπεται σε σχέση επιβολής του δικτύου πάνω στο δράστη. Το σύστημα αποκτά τόσο σφιχτές εσωτερικές τάσεις που κινδυνεύουν να τα καταστρέψουν.

Το δεύτερο πρόβλημα σχετίζεται με στρατηγικές μεγάλων εταιρειών, συνήθως πολυεθνικών, που προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν υφιστάμενα περιφερειακά δίκτυα για να αποκαθετοποιήσουν τις παραγωγικές τους αλυσίδες και να εκμεταλλευτούν τοπικές παραδόσεις και κουλτούρες υπό τις πιέσεις για επίτευξη μεγαλύτερης ευελιξίας. Η εισβολή τέτοιων εταιρειών δημιουργεί μεγάλες μετατοπίσεις ισχύος εντός του δικτύου που τείνουν να αποδυναμώνουν τη συνοχή του και τους υποστηρικτικούς του θεσμούς. Στην περίπτωση αυτή, η διαλεκτική σχέση δράστη – δικτύου μετατρέπεται σε σχέση επιβολής ενός ισχυρού δράστη πάνω στο δίκτυο. Υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για το κατά πόσο τα δίκτυα θα καταφέρουν να διατηρήσουν μακροπρόθεσμα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους απέναντι στην ισχυρή διάβρωση που προκαλείται από την εισβολή μεγάλων εταιρειών, ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή της εντεινόμενης οικονομικής παγκοσμιοποίησης. (Κουρλιούρος Ηλ., 2001)

4.3 Μορφές επιχειρηματικών δικτύων

4.3.1 Τα υπεργολαβικά δίκτυα παραγωγής

Η πιο συνηθισμένη μορφή διεπιχειρηματικής συναλλαγής που αναπτύσσεται στα πλαίσια των δικτύων είναι η υπεργολαβία παραγωγής. Η συναλλαγή αυτή αφορά στην ανάθεση βάσει συμβολαίου από μια επιχείρηση σε μιαν άλλη της εκτέλεσης ορισμένων πακέτων εργασίας για λογαριασμό της πρώτης, σύμφωνα με συγκεκριμένες οδηγίες, τεχνικές προδιαγραφές, χρόνο παράδοσης και ύψος αμοιβής. Στη συνέχεια τα πακέτα εργασίας παραδίδονται σε ημιτελή συνήθως μορφή από την επιχείρηση – υπεργολάβο στην επιχείρηση – εντολέα για παραπέρα μεταποιητική επεξεργασία. Τα πακέτα αυτά μπορεί να αφορούν παραγωγή σε μια ορισμένη φάση της παραγωγικής αλυσίδας ή παραγωγή μερών και εξαρτημάτων σε περίπτωση που το τελικό προϊόν αποτελείται από διαφορετικά τμήματα συναρμολογημένα μεταξύ τους. Με άλλα λόγια, το αποτέλεσμα της υπεργολαβίας χρησιμοποιείται από την επιχείρηση – εντολέα ως προμήθεια για να συμπληρώσει κάποιον κρίκο της παραγωγικής της αλυσίδας, αντί να τον παραγάγει στο εσωτερικό της.

Υπεργολαβικά δίκτυα αναπτύσσονται σε κλάδους που είτε η παραγωγική αλυσίδα τους μπορεί να επιμεριστεί τεχνικά σε φάσεις, με την καθεμιά να μπορεί να εκτελείται ξεχωριστά στο χρόνο και στο χώρο, είτε το τελικό προϊόν τους αποτελείται από επιμέρους τμήματα ή εξαρτήματα, καθένα από τα οποία μπορεί αν παραχθεί αυτοτελώς. Τέτοια χαρακτηριστικά συναντώνται στους περισσότερους κλάδους όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η βιομηχανία Η/Υ και περιφερειακών, ο τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός, οι ηλεκτρικές οικιακές συσκευές και άλλα καταναλωτικά ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά προϊόντα, τα διάφορα είδη ρουχισμού και υπόδησης κ.ά. Προφανώς, σε βιομηχανικούς κλάδους που χαρακτηρίζονται από συνεχή ροή παραγωγής δεν μπορούν να αναπτυχθούν υπεργολαβίες παραγωγής.

Οι συμβατικές οικονομικές προσεγγίσεις θα θεωρούσαν τις υπεργολαβίες οριακές οικονομικές μορφές που είναι νομοτελειακά προορισμένες να εξαφανιστούν με την αύξουσα συγκέντρωση του κεφαλαίου, με την αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων και με την καθετοποίηση της παραγωγής. Όμως, τα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι οι υπεργολαβίες δεν αποτελούν κατάλοιπο παλαιότερων

μορφών καπιταλιστικής οργάνωσης, αλλά μία από τις δυνατότητες του κεφαλαίου να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες βιομηχανικής αναδιάρθρωσης.

Τα υπεργολαβικά δίκτυα μπορούν να διαχωριστούν σε διάφορες κατηγορίες, οι οποίες είναι:

- *Ταυτόχρονη υπεργολαβία.* Η επιχείρηση – εντολέας θέτει τις προδιαγραφές και τα σχέδια και η υπεργολαβική επιχείρηση πραγματοποιεί τμήμα της παραγωγής στις εγκαταστάσεις της. Τα δύο μέρη καταπιάνονται με παρόμοιες εργασίες και είναι αμοιβαία ανταγωνιστικές στην αγορά του συγκεκριμένου προϊόντος. Η υπεργολαβία αυτή αντιστοιχεί σε μια οριζόντια αποολοκλήρωση της παραγωγής της επιχείρησης – εντολέα. Συνηθίζεται περισσότερο σε δικτυακά συστήματα που συναντώνται σε χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία.

- *Υπεργολαβία ειδίκευσης ή συμπληρωματική υπεργολαβία.* Οι αποφάσεις για τη μέθοδο, τη διαδικασία και τις προδιαγραφές παραγωγής λαμβάνονται αποκλειστικά από την επιχείρηση – υπεργολάβο και η παραγωγή πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου στις εγκαταστάσεις της. Η παραγωγή του υπεργολάβου είναι συμπληρωματική αυτής του εντολέα. Η συγκεκριμένη υπεργολαβία αντιστοιχεί σε αποκαθετοποίηση της παραγωγής του εντολέα. Συνηθίζεται περισσότερο σε δικτυακά παραγωγικά συστήματα της Βόρειας Αμερικής (ΗΠΑ - Καναδάς).

- *Υπεργολαβία προμηθειών.* Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο υπεργολάβος είναι ανεξάρτητος παραγωγός πλήρως υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη των προϊόντων του, αλλά και πρόθυμος να αναλάβει υπεργολαβική εντολή για την παραγωγή ενός αποκλειστικού ή ειδικού προϊόντος, το οποίο αποτελεί βασική προμήθεια για την παραγωγή της επιχείρησης – εντολέα. Συνηθίζεται στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην αεροναυπηγική και σε συγκεκριμένα τμήματα της βιομηχανίας ηλεκτρονικών.⁶

⁶ Οι υπεργολαβίες μπορούν, επίσης, να διακριθούν βάσει των εξής κριτηρίων:

Τη χρονική διάρκειά τους (υπεργολαβίες μακροπρόθεσμες, βραχυπρόθεσμες ή αφορούσες μία μόνο παρτίδα). Εάν ο εντολέας παρέχει υλικά, εξαρτήματα και μηχανολογικό εξοπλισμό στον υπεργολάβο.

Εάν ο εντολέας παρέχει λεπτομερή κατασκευαστικά σχέδια και προδιαγραφές στον υπεργολάβο.

Εάν ο εντολέας παρέχει δάνεια, τεχνική βοήθεια ή γενικότερη υποστήριξη στον υπεργολάβο.

Εάν ο εντολέας είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για όλες τις διαδικασίες προώθησης του προϊόντος.

Εάν οι υπεργολαβίες εκτελούνται εντός των εδαφικών ορίων μιας χώρας (εθνικές υπεργολαβίες) ή σε περισσότερες χώρες (διεθνείς υπεργολαβίες).

Η υπεργολαβική σχέση συνεπάγεται μία σειρά πλεονεκτήματα τόσο για την επιχείρηση – εντολέα όσο και για τον υπεργολάβο. Από τη σκοπιά του εντολέα υπάρχουν τα εξής πλεονεκτήματα:

- Μειώνεται το μέσο κόστος παραγωγής, αφού μέσω της υπεργολαβίας διάφορα είδη κόστους που υποχρεούται να καταβάλει ο εντολέας, αναλαμβάνονται από τον υπεργολάβο. Συγκεκριμένα, μειώνεται το κόστος κυκλοφορούντος κεφαλαίου λόγω μείωσης των αποθεμάτων της επιχείρησης σε προμήθειες, το κόστος πάγιου κεφαλαίου λόγω μείωσης των αναγκών της επιχείρησης σε πάγιο εξοπλισμό και το κόστος μεταβλητού κεφαλαίου λόγω των λιγότερων αναγκών της επιχείρησης σε εργασία.

- Σε περιόδους ανοδικής ζήτησης, η επιχείρηση αποφεύγει τις ακριβές επενδύσεις για την επέκταση των εργοστασίων της ή για την ίδρυση νέων, εφόσον η υπεργολαβική σχέση της επιτρέπει τη διοχέτευση της πλεονάζουσας παραγωγικής ανάγκης στα εργοστάσια των υπεργολάβων της.

- Η υπεργολαβική σχέση διευρύνει το φάσμα επιλογών και την ευελιξία της επιχείρησης ως προς τον έλεγχο της σχέσης κόστους – τιμών σε κάθε κρίσιμο κρίκο της παραγωγικής της αλυσίδας.

- Μέσω της υπεργολαβικής σχέσης η επιχείρηση επωφελείται από την τεχνογνωσία που διαθέτει ο υπεργολάβος για την παραγωγή του συγκεκριμένου τμήματος ή εξαρτήματος προϊόντος. Σε περιπτώσεις ταυτόχρονων υπεργολαβιών, η στενή σχέση εντολέα – υπεργολάβου είναι δυνατόν να προκαλέσει την εμφάνιση σημαντικών καινοτομιών ή ακόμα και νέων προϊόντων.

- Μέσω της υπεργολαβικής σχέσης ο εντολέας έχει τη δυνατότητα να εξωτερικεύει τις αβεβαιότητες και τα ρίσκα που συνδέονται με τις διακυμάνσεις της ζήτησης και τις πιέσεις του εξωτερικού ανταγωνισμού. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πολύ πιο εύκολο για τον εντολέα να αλλάζει υπεργολάβους ή και να τερματίζει υφιστάμενες υπεργολαβικές συμφωνίες, παρά να καταργεί γραμμές παραγωγής στα δικά του εργοστάσια.

Όμως, και ο υπεργολάβος αποκομίζει μία σειρά οφελών από τη σχέση του με μια μεγαλύτερη επιχείρηση. Αυτά είναι:

- Αποκτά μία εγγυημένη και σχετικά σταθερή αγορά για το προϊόν τους.
- Κερδίζει πρόσβαση σε ειδικές αγορές μέσω της εκμετάλλευσης του εμπορικού σήματος της εταιρείας – εντολέα.
- Απολαμβάνει δικαιώματα προτίμησης στην εξασφάλιση κεφαλαίων, πρώτων υλών και τεχνογνωσίας από την επιχείρηση – εντολέα.

Ωστόσο, τα πλεονεκτήματα αυτά δεν μειώνουν τη σημασία του γεγονότος ότι οι γραμμές παραγωγής του υπεργολάβου αποτελούν κατά βάση κομμάτι των γραμμών παραγωγής του εντολέα, πράγμα που δημιουργεί συνθήκες εξάρτησης και οικονομικής ανισότητας στη διανομή της τελικής υπεραξίας. Οι μεγάλες εταιρείες αντιμετωπίζουν πολλές φορές τις μικρότερες εταιρείες – υπεργολάβους ως θεσμικούς χώρους για την απορρόφηση των διάφορων προβλημάτων τους και σε περιόδους αυξημένης οικονομικής ανασφάλειας ως αναλώσιμα είδη. Η αφοσίωση της παραγωγικής δυναμικότητας της υπεργολαβικής επιχείρησης αποκλειστικά και μόνο σε υπεργολαβικά καθήκοντα εγκυμονεί κινδύνους εγκλωβισμού της στη μονοειδίκευση, κάτι που την εμποδίζει να αναπτυχθεί στην παραγωγή νέων προϊόντων και στην αναζήτηση νέων αγορών για τα προϊόντα αυτά. Τα εν λόγω προβλήματα εντείνονται όσο πιο μεγάλες είναι οι διαφορές μεγέθους ανάμεσα σε εντολείς και υπεργολάβους, και, συνεπώς, όσο πιο άνισα κατανέμεται η ισχύς εντός του δικτύου.

Τέτοια προβλήματα είναι:

- Η ανικανότητα γρήγορης προσαρμογής στις ανταγωνιστικές συνθήκες των διεθνών αγορών
- Η αδυναμία συχνής εισαγωγής καινοτομιών λόγω τεχνολογικού εγκλωβισμού σε αφοσιωμένο εξοπλισμό και
- Η αδυναμία παραγωγής νέων προϊόντων λόγω αδρανειών σε σχέση με την τυποποίηση και τη μαζική παραγωγή.⁷

⁷ Μερικοί ακόμα παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των υπεργολαβικών δικτύων είναι οι ακόλουθοι:

Η διάθροιση των αγορών (όταν η επιχείρηση παράγει προϊόντα για τα οποία η ζήτηση είναι αβέβαιη ή ακανόνιστη λόγω κυκλικών ή εποχικών διακυμάνσεων, όταν το επίπεδο ζήτησης για τα προϊόντα δεν

4.3.2 Τεχνολογικά δίκτυα: στρατηγικές συμμαχίες

Οι στρατηγικές συμμαχίες αποτελούν το συνεκτικό ιστό δικτύων από επιχειρήσεις που ανήκουν σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Διαφέρουν από τις υπεργολαβίες παραγωγής από την άποψη ότι δεν αφορούν μεταβίβαση υλικών μεγεθών από την μία εταιρεία στην άλλη, αλλά μεταβίβαση άυλων μεγεθών – ιδεών και τεχνογνωσίας. Η ραγδαία ανάπτυξη των στρατηγικών συμμαχιών κατά τις τελευταίες δεκαετίες σχετίζεται με τη παρακμή των παραδοσιακών φορντικών βιομηχανιών και την ανάδυση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης.

Κατά το παρελθόν, δύο ήταν οι πιο συνηθισμένοι τρόποι που χρησιμοποιούσαν οι μεγάλες επιχειρήσεις για να αποκτήσουν πρόσβαση σε κάποια προηγμένη τεχνολογία, η οποία θα της προσέφερε τεχνολογικό προβάδισμα στις αγορές. Ο πρώτος ήταν να την αναπτύξουν οι ίδιες με τη δημιουργία τμημάτων E & A στο εσωτερικό τους και ο δεύτερος να την αποκτήσουν εξαγοράζοντας μικρότερες επιχειρήσεις που τη διέθεταν. Ωστόσο, και οι δύο τρόποι απαιτούσαν σημαντική επένδυση. Όμως, το ρίσκο της επένδυσης στη νέα τεχνολογία είναι δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με την αβεβαιότητα που συνοδεύει την τελευταία, για το λόγο ότι δεν είναι ποτέ απόλυτα σίγουρο εάν η τεχνολογία θα αποδειχθεί στην πράξη βιώσιμη, δηλαδή εμπορικά εκμεταλλεύσιμη για τη παραγωγή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών και συνεπώς κερδοφόρα για την επιχείρηση που την υιοθετεί. Οι στρατηγικές συμμαχίες μειώνουν τα ρίσκα και τις αβεβαιότητες, γι' αυτό και παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση

είναι τέτοιο που να επιτρέπει τη μαζική παραγωγή της και όταν το προϊόν βρίσκεται στα αρχικά στάδια ή στο τέλος του κύκλου ζωής του, οπότε και πάλι η αγορά είναι αβέβαιη)

Η τεχνολογία παραγωγής και η οργάνωση της εργασίας. Η ανάθεση των υπεργολαβιών αιτιολογείται από το γεγονός ότι τα διάφορα στάδια της παραγωγικής αλυσίδας ενδέχεται να έχουν διαφορετικές απαιτήσεις τόσο σε πάγιο εξοπλισμό όσο και σε κλίμακα παραγωγής. Επειδή το κόστος για την ικανοποίηση των διαφορετικών αυτών απαιτήσεων μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλό, οι επιχειρήσεις αναθέτουν τις σχετικές εργασίες σε υπεργολάβους που διαθέτουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό και την αναγκαία τεχνολογία.

Οι συνθήκες προσφοράς και ελέγχου της εργασίας. Εδώ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

Ανάθεση υπεργολαβιών για να ελαχιστοποιήσει το κόστος και να αυξήσει τον έλεγχο της εργασίας η επιχείρηση – εντολέας. Η μείωση του κόστους εργασίας είναι αποτέλεσμα της έμμεσης εκμετάλλευσης της φθηνότερης εργασίας.

Ανάθεση υπεργολαβιών για να διαχειρίζονται οι επιχειρήσεις – εντολείς την εργασία ως μεταβλητό στοιχείο του κόστους παραγωγής και να ακυρώνουν τις εργατικές κατακτήσεις ως προς τη μονιμότητα της απασχόλησης, τα επιδόματα κ.λ.π

Ανάθεση υπεργολαβιών για τη διασφάλιση επαρκούς προσφοράς εργασίας.

Η υπεργολαβική σχέση δεν περιορίζεται στην απλή δυαδική μορφή (ένας εντολέας – ένας υπεργολάβος) αλλά, σε πολλές περιπτώσεις, αναπτύσσεται σε διαδοχικά επίπεδα πυραμιδοειδούς μορφής που εκφράζουν την άνιση κατανομή της οικονομικής ισχύος και εξουσίας εντός του δικτύου.

τα τελευταία χρόνια, ενώ μειώνονται αντίστοιχα οι τεχνολογικές εξαγορές. Η επιχείρηση που συνάπτει στρατηγική συμμαχία με μια άλλη, δεν προβαίνει σε ακριβές επενδύσεις πάγιου τεχνολογικού εξοπλισμού και υψηλόμισθου επιστημονικού δυναμικού για ίδρυση δικού της τμήματος E & A, ούτε δαπανά κεφάλαια για την εξαγορά της άλλης επιχείρησης. Απλά «δανείζεται» τους άυλους πόρους της (ιδέες, εφευρετικότητα, τεχνογνωσία) για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Οι επιχειρήσεις της συμμαχίας διατηρούν την ιδιαίτερη ταυτότητά τους. Οι «χαλαροί» δεσμοί συμβάλλουν στη διατήρηση της τεχνολογικής φιλοσοφίας και κουλτούρας κάθε συμβαλλόμενου μέρους, πράγμα που ευνοεί την πυκνή ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους και την ανάπτυξη πρόσθετων καινοτόμων ιδεών.

Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των στρατηγικών συμμαχιών είναι:

- τα υπεργολαβικά υψηλά κόστη και οι αβεβαιότητες που χαρακτηρίζουν την E&A
- ο σκληρός ανταγωνισμός που επικρατεί στις αγορές υψηλής τεχνολογίας οδηγεί πολλές εταιρείες να «προαγοράζουν» τεχνογνωσίες αιχμής μέσω στρατηγικών συμμαχιών, προκειμένου να αποκλείσουν τους ανταγωνιστές τους από την πρόσβαση στις τεχνογνωσίες αυτές
- η ανάγκη μεταφοράς προηγμένης τεχνολογίας σε εταιρείες που διαθέτουν συμπληρωματικές τεχνολογίες
- η στρατηγική διερεύνηση νέων αγορών και νησίδων αγοράς
- η συντόμευση της περιόδου της καινοτομίας, δηλαδή του χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί ανάμεσα στην αρχική ιδέα και στην εμπορική αξιοποίησή της στους κόλπους της αγοράς
- ο έλεγχος της ανάπτυξης των τεχνολογιών και των νέων ευκαιριών

Μέσω της στρατηγικής συμμαχίας η μικρότερη επιχείρηση εξασφαλίζει μία σχετικά σταθερή αγορά για την τεχνογνωσία που διαθέτει, ενώ η μεγαλύτερη αποκτά την τεχνογνωσία αυτή χωρίς να δεσμεύει μακροπρόθεσμα τους πόρους της.

Οι στρατηγικές συμμαχίες παρουσιάζουν ποικιλία μορφών, καθεμία από τις οποίες έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες αναφορικά με τις δεσμεύσεις που επιβάλλει η συναλλακτική σχέση, με τη διαχείρισή της και με τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

- **Ίδρυση κοινών ερευνητικών εταιρειών.** Οι συναλλασσόμενες επιχειρήσεις ιδρύουν από κοινού μια ανεξάρτητη ερευνητική εταιρεία, της οποίας ο κύριος ρόλος είναι η εκπόνηση κοινώς συμφωνημένων τεχνολογικών προγραμμάτων και η τροφοδότηση των εν λόγω επιχειρήσεων με εισροές E&A.

- **Κοινά σύμφωνα E&A.** Τα σύμφωνα αυτά ρυθμίζουν την κατανομή των αποτελεσμάτων της E&A ανάμεσα στους εταίρους που συμμετέχουν ο καθένας με τους δικούς του πόρους. Αν και η μορφή αυτή είναι λιγότερη δεσμευτική από την προηγούμενη, ωστόσο απαιτεί υψηλό βαθμό επιβίωσης και διεπιχειρηματικής αλληλεξάρτησης για την επιτυχία της έκβαση.

- **Άμεσες επενδύσεις – επενδύσεις εξισορρόπησης.** Πρόκειται για άμεσες επενδύσεις που πραγματοποιεί μια μεγάλη εταιρεία σε μια μικρότερη προηγμένης τεχνολογίας για την ίδια. Οι επενδύσεις αυτές στοχεύουν στην εξισορρόπηση ανάμεσα στη μικρότερη εταιρεία που διαθέτει την αναγκαία τεχνογνωσία, αλλά δεν διαθέτει τα κεφάλαια για την αξιοποίησή της, και τη μεγαλύτερη εταιρεία που διαθέτει μεν τα κεφάλαια, αλλά δεν διαθέτει την τεχνογνωσία.

- **Συμφωνίες για δικαίωμα χρήσης τεχνολογίας.** Οι συμφωνίες αυτές παρέχουν το δικαίωμα σε μια εταιρεία να κάνει χρήση της τεχνολογίας, η οποία έχει αναπτυχθεί από μίαν άλλη.

- **Σχέσεις πελατών – προμηθευτών.** Πρόκειται για συμφωνητικά συμπαραγωγής ενός προϊόντος. Η ηγετική εταιρεία (αυτή δηλαδή που υποκινεί τη συναλλαγή) παρέχει συνήθως στη συμπαραγωγό εταιρεία την τεχνογνωσία και καίριας σημασίας συνθετικά μέρη, ενώ η δεύτερη αναλαμβάνει την παραγωγή λιγότερο κρίσιμων μερών καθώς και τη συναρμολόγησή τους για την παραγωγή του τελικού προϊόντος. Η μορφή αυτή μοιάζει με τις υπεργολαβίες παραγωγής. Εάν όμως τα συμφωνητικά συμπεριλαμβάνουν και δικαιώματα χρήσης τεχνογνωσίας προς όφελος είτε του ενός είτε του άλλου εταίρου, τότε αποτελούν μια μορφή στρατηγικής συμμαχίας.

- **Ερευνητικά συμβόλαια.** Πρόκειται για την πιο απλή μορφή στρατηγικής συμμαχίας, όπου μια εταιρεία αναθέτει βάσει συμβολαίου σε μια άλλη την εκπόνηση ερευνητικού έργου πάνω σε ένα συγκεκριμένο ερευνητικό αντικείμενο που έχει προσδιορίσει η πρώτη.

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι γεωγραφικές συνέπειες των τεχνολογικών συμμαχιών είναι περισσότερο εμφανείς από αυτές των υπεργολαβικών παραγωγικών δικτύων. Οι περισσότερες μορφές απαιτούν συχνές επαφές μεταξύ των τεχνικών και επιστημονικών στελεχών των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων, γεγονός που μεταφράζεται σε αυξημένο κόστος συναλλαγών. Η ανάγκη μείωσης του κόστους αυτού οδηγεί τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις σε γεωγραφικά συγκεντρωμένες χωροθετήσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, οι χωροθετήσεις πραγματοποιούνται σε ειδικά σχεδιασμένους για το σκοπό αυτό χώρους, όπως οι τεχνοπόλεις και τα επιστημονικά πάρκα. (Κουρλιούρος Ηλ., 2001)

4.4 Θεσμοί οικοδόμησης δικτύων: δικτυομεσίτες και υποστηρικτικές δομές

Η παραγωγική δικτύωση είναι εξαιρετικά περίπλοκη και αντιφατική διαδικασία. Οι επιχειρήσεις αποτελούν ζωντανούς οργανισμούς, δηλαδή σύνολα ανθρώπων, πόρων, ιδεών, πρακτικών και φιλοσοφιών που συνδέονται μεταξύ τους με οργανωτικές δομές, τυπικές ή άτυπες συμφωνίες και με νομικές ή ηθικές δεσμεύσεις. Η εξεύρεση κοινών κανόνων και κωδίκων επικοινωνίας ανάμεσα σε όλους αυτούς τους διαφορετικούς οργανισμούς έτσι ώστε να λειτουργήσουν οι δικτυακές μορφές παραγωγής και ταυτόχρονα κάθε οργανισμός να διατηρήσει την ιδιαίτερη ταυτότητά του, είναι μια εξαιρετικά δύσκολη διαδικασία, που πολλές φορές απαιτεί το σχεδιασμό και την εφαρμογή ειδικών για το σκοπό αυτό προγραμμάτων.

Συχνά, τα επιχειρηματικά δίκτυα αρχίζουν να διαμορφώνονται αυθόρμητα κάτω από τις ευνοϊκές επιπτώσεις των εξωτερικών οικονομιών στις αποδόσεις των επενδύσεων. Άλλοτε, όμως, απαιτείται η δημιουργία μηχανισμών που λειτουργούν ως καταλύτες της δικτυακής ανάπτυξης. Τυπικά, η διαδικασία δικτύωσης αποτελεί μια εξελικτική πορεία με φάσεις που συνήθως απαιτεί αρκετό χρόνο για να ολοκληρωθεί. Η αρχική φάση χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό των προσπαθειών, αμυντικές και συγκρουσιακές στάσεις των επιχειρήσεων απέναντι στη φιλοσοφία και πρακτική

της δικτύωσης. Σε μετέπειτα φάση, αναπτύσσονται επιλεκτικά περιορισμένες δικτυακές σχέσεις ανάμεσα σε τοπικές επιχειρήσεις που μπορεί να λειτουργήσουν σαν μαγνήτες για την αυθόρμητη είσοδο και άλλων επιχειρήσεων και για την πύκνωση και ολοκλήρωση των δικτυακών σχέσεων, χωρίς να χρειαστεί η διαμεσολάβηση ενός φορέα δικτυομεσιτείας. Το δίκτυο περνά, τότε, αυτόματα στη συνεταιρική φάση της ωριμότητας και ολοκλήρωσης του συστήματος. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται μια ενδιάμεση φάση, κατά την οποία ένας φορέας ευρείας αποδοχής και επιρροής αναλαμβάνει να παίξει το ρόλο καταλύτη ή «δικτυομεσίτη».

Κεντρικός στόχος του συγκεκριμένου φορέα είναι η καλλιέργεια της κουλτούρας της δικτύωσης και ο σχεδιασμός πρακτικών μέτρων διευκόλυνσής της. Οι φορείς αυτοί αποτελούν κατά κανόνα μεικτούς εταιρικούς οργανισμούς που εκπροσωπούν ιδιωτικά, δημόσια και κοινωνικά συμφέροντα και που αντανάκλουν όλες τις δυνάμεις που δραστηριοποιούνται στην τοπική οικονομία όπως:

- Οργανισμούς τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης
- Οργανισμούς της κεντρικής διοίκησης
- Συνδέσμους παραγωγών, επαγγελματικά επιμελητήρια και εργατικές ενώσεις
- Τράπεζες και άλλους χρηματοδοτικούς φορείς, λόγω χάρη, χρηματοδότες κεφαλαίου υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου
- Πανεπιστήμια, ερευνητικά και τεχνολογικά ιδρύματα
- Οργανισμούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λ.π.

Ένας από τους βασικούς άξονες δράσης αυτών των φορέων είναι ο σχεδιασμός, η προώθηση, η διεκδίκηση και, στη συνέχεια, ο συντονισμός της εφαρμογής διάφορων προγραμμάτων και μέτρων δικτυακής πολιτικής. Η διάρκεια, η συνεκτικότητα και η αποτελεσματικότητα των δικτυακών δομών, είναι, πριν από όλα, υπόθεση των ίδιων των παραγωγών, της κατανόησης από την πλευρά τους οι συνεργατικές μορφές δράσεις μπορεί να είναι αμοιβαία επωφελείς. Η δικτύωση ενδέχεται σε ορισμένες

περιπτώσεις να ξεκινήσει από τα ανώτερα επίπεδα, η πρακτική όμως υλοποίηση και λειτουργία της πραγματοποιείται πάντα από τα κατώτερα.

- Οι τοπικές δικτυακές μορφές παραγωγής μπορούν να αποκτήσουν έναν αυτοτροφοδοτούμενο και αυξητικό δυναμισμό μόνο μέσα σε ένα ευρύτερο περιβάλλον υποστηρικτικών μηχανισμών.⁸

4.5 Αναπτύσσοντας τη στρατηγική των δικτυώσεων

Τα σημαντικότερα σημεία που απαιτούν εξέχουσα προσοχή στον σχεδιασμό της στρατηγικής της δικτύωσης είναι τα ακόλουθα:

- **κινητοποίηση** του ενδιαφέροντος και της επιθυμίας για συμμετοχή
- **διάγνωση**, αναγνώριση και καθορισμός της δικτύωσης, δηλαδή εντοπισμός των δυνατών και αδύνατων σημείων της

⁸ Πολλές μελέτες έχουν αναλύσει το περιβάλλον αυτό, με πιο γνωστή ίσως εκείνη του Porter για τους παράγοντες που αποτελούν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας εθνικής ή περιφερειακής οικονομίας. Στην εν λόγω μελέτη αναπτύσσεται το «μοντέλο του διαμαντιού» το οποίο αποτελείται από τα ακόλουθα στοιχεία:

Η ύπαρξη επιχειρηματικής στρατηγικής, διάρθρωσης και άμιλλας, το μικροπεριβάλλον δηλαδή του κόσμου των επιχειρήσεων. Το μικροπεριβάλλον αυτό αποτελείται από επιχειρήσεις που αναπτύσσουν πυκνούς κοινωνικοπολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ τους, άμιλλα για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα της παραγωγής και επιθυμία για ανάπτυξη συνεργασιών σε μια σειρά από τομείς επιχειρηματικής δράσης όπως η E & A, οι πωλήσεις, η προώθηση και η διανομή των προϊόντων.

Οι παράγοντες ζήτησης (αγορές). Η ύπαρξη απαιτητικής ζήτησης για τα προϊόντα της τοπικής δικτυακής οικονομίας ωθεί τις επιχειρήσεις σε παραγωγή κατευθυνόμενη από την ποιότητα και όχι από τη λογική του βραχυπρόθεσμου κέρδους. Η ανάπτυξη των μαθησιακών ικανοτήτων των επιχειρήσεων μέσω του δικτύου συμβάλλει προς την κατεύθυνση αυτή. Σημαντικό ρόλο παίζει, επίσης, η ύπαρξη ενός εκτεταμένου δικτύου διανομής καθώς και οι μεγάλες αγορές για τα προϊόντα.

Η ύπαρξη υποστηρικτικών βιομηχανιών και υπηρεσιών. Η παρουσία ενός ή περισσότερων ηγετικών κλάδων στην περιοχή αποτελεί το αντίστοιχο της «κινητήριας βιομηχανίας» στη θεωρία των πόλων ανάπτυξης του Perroux που τροφοδοτεί το δίκτυο με δυναμισμό. Πολλά τοπικά δίκτυα έχουν αναπτυχθεί λόγω της εμφάνισης τέτοιων βιομηχανιών, οι οποίες έδωσαν την αρχική ώθηση με τη δημιουργία πυρήνων νέας εκβιομηχάνισης. Οι διασυνδέσεις του δικτύου με άλλες αναπτυσσόμενες βιομηχανίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς συμβάλλουν στο άνοιγμα του δικτύου προς τα έξω και στη σταδιακή ενθέκευση και άλλων επιχειρήσεων, οι οποίες βαθαίνουν τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και πυκνώνουν το πλέγμα των εξωτερικών οικονομιών. Στο υποστηρικτικό περιβάλλον περιλαμβάνονται οι διάφοροι τοπικοί φορείς και φορείς χρηματοδότησης με κεφάλαια έναρξης και επιχειρηματικού κινδύνου.

Συντελεστές όπως τα ερευνητικά δίκτυα, τα εργαστήρια βασικής και εφαρμοσμένης βιομηχανικής έρευνας, τα κέντρα επίδειξης, οι βιομηχανικές ενώσεις και οι οργανισμοί επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης του εργατικού δυναμικού της περιοχής. Το διάγραμμα του «μοντέλου του Διαμαντιού» βρίσκεται στο Παράρτημα.

- **στρατηγική συνεργασίας**, καθορίζει τις δράσεις και τις ενέργειες που απαιτούνται για την προώθηση της ανάπτυξης της δικτύωσης σε συνεργασία με τους κύριους μετόχους του σχήματος

- **εφαρμογή**, αυτών των ενεργειών.

Μόλις η στρατηγική έχει αρχίσει να εφαρμόζεται ένα πέμπτο σημείο αρχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο:

- **αποτίμηση**, καταγραφή και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων – αναθεώρηση του περιεχομένου της στρατηγικής.

Πραγματικά, σημαντική είναι η από κοινού στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών, ώστε να καθοριστούν και να εφαρμοστούν εκείνα τα βήματα που θα οδηγήσουν στην ίδρυση μίας επιτυχημένης και βιώσιμης συνεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχυρά σημεία, τις αδυναμίες, τις εξωτερικές απειλές και τις ευκαιρίες που θα έχει η δικτύωση.

Οι εμπλεκόμενοι στη δημιουργία μια δικτύωσης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη φύση της δικτύωσης, το στάδιο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται και το περιβάλλον στο οποίο έχει δημιουργηθεί. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της σωστής διάγνωσης και συνεργασίας. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά.

Η απλή υιοθέτηση άλλων επιτυχημένων πρακτικών δικτύωσης κατά τη φάση του σχεδιασμού της στρατηγικής μπορεί πολλές φορές να αποδειχθεί μοιραία. Το γεγονός, ότι μία στρατηγική που εφαρμόστηκε σε κάποια άλλη περίπτωση δικτύωσης είχε τέλεια αποτελέσματα, δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι θα λειτουργήσει σε όλες τις διαφορετικές περιπτώσεις και σε όλα τα ιδιαίτερα τοπικά περιβάλλοντα. Θα πρέπει, επίσης, αυτοί που σχεδιάζουν τη στρατηγική να διακρίνουν ποιες παρεμβάσεις είναι ειδικές για τη δικτύωση.

Η ανάπτυξη δικτύωσης είναι, επίσης, δυνατόν να επιτευχθεί μέσω ολοκληρωμένων πολιτικών και στρατηγικών σε περιφερειακό και κατ' επέκταση εθνικό επίπεδο. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο παράδειγμα της επαρχίας Baden Württemberg της Γερμανίας μέσα από το οποίο προκύπτει, ότι οι ολοκληρωμένες πολιτικές παρεμβάσεις που είναι σωστά σχεδιασμένες μπορούν να παράσχουν

ουσιαστική υποστήριξη στην ανάπτυξη επιτυχημένων δικτύωσεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η πολιτική παρέμβαση συνίσταται στην υιοθέτηση μιας σειράς μέτρων προκειμένου να ενθαρρυνθεί η δημιουργία κατάλληλων υποδομών για το σχηματισμό δικτύωσεων μεταξύ νέων βιομηχανιών στο τομέα των τεχνολογιών (ειδικά στη βιοτεχνολογία, τις τηλεπικοινωνίες και τον τομέα της υγείας). Τα μέτρα αυτά κάλυπταν την υποστήριξη σε τομείς όπως η δημιουργία νέων τεχνολογιών, η ίδρυση βιοτεχνολογικών πάρκων, τεχνολογιών για τις συγκοινωνιακές υποδομές, τη δημιουργία επιστημονικών πόλεων, την ίδρυση κέντρων μεταφοράς τεχνολογίας, την δημιουργία τεχνολογικών κέντρων με στόχο την εκκίνηση επιχειρήσεων, την ίδρυση οργανισμών για νέους επιχειρηματίες, την τεχνολογική υποστήριξη μικρών επιχειρήσεων και άλλα.

Συνοψίζοντας θα πρέπει να τονιστεί, ότι το εύρος των παρεμβάσεων μπορεί να είναι πραγματικά μεγάλο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι παρεμβάσεις είναι κατάλληλες για όλες τις δικτύωσεις και για όλες τις περιοχές στις οποίες αυτές σχηματίζονται. Οι παρεμβάσεις μεταβάλλονται και με την χρονική περίοδο, γι' αυτό και πρέπει να είναι δυναμικές και να εστιάζουν στις πραγματικές ανάγκες.

Οι δικτύωσεις είναι δυναμικές και έχουν έναν αναγνωρίσιμο κύκλο ζωής. Οι παρεμβάσεις οι οποίες απαιτούνται σε μία δικτύωση που βρίσκεται στο ξεκίνημά της μπορεί να είναι εντελώς διαφορετικές από αυτές που απαιτούνται σε δικτύωσεις που έχουν προχωρήσει. Τέσσερα βασικά στάδια μπορούν να περιγράψουν τον κύκλο ζωής μιας δικτύωσης:

- **Έμβρυα.** Δικτύωσεις που βρίσκονται στις απαρχές της ανάπτυξης τους.
- **Ίδρυθείσες.** Αυτές που θεωρούνται ότι έχουν δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη.
- **Ωριμες.** Οι δικτύωσεις που είτε είναι σταθερές είτε αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην περαιτέρω ανάπτυξη.
- **Φθίνουσες.** Οι δικτύωσεις που έχουν φτάσει στο απόγειο τους και οι οποίες φθίνουν. Μερικές δικτύωσεις σε αυτή τη φάση είναι ικανές να επαναπροσδιορίσουν την ταυτότητά τους και να ξεκινήσουν ένα νέο κύκλο ζωής από την αρχή.

Η εξέλιξη από το ένα στο στάδιο στο επόμενο μπορεί απλά να συμβαδίζει με τον κύκλο ζωής της επιχείρησης αντικατοπτρίζοντας τον κύκλο ζωής του προϊόντος μιας συγκεκριμένης δικτύωσης. Όσο η τεχνολογική υπόσταση μιας δικτύωσης ωριμάζει, τόσο πιο σημαντικό ρόλο παίζει η καινοτομία προκειμένου η δικτύωση να έχει σταθερή απόδοση. Είναι, επίσης, δυνατόν σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να αποφευχθεί η φθίνουσα πορεία μιας δικτύωσης, να γίνει στροφή σε νέες αγορές ή σε διαφορετικούς τρόπους συνεργασίας με αποτέλεσμα η δικτύωση να ξεκινήσει ένα νέο κύκλο.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, οι παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στα διάφορα στάδια εξέλιξης μιας δικτύωσης μπορεί να είναι εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους. Έτσι, στα πρώτα βήματα μιας δικτύωσης κυβερνητικοί και άλλοι ιδιωτικοί φορείς μπορούν να υποστηρίξουν τη δικτύωση σε θέματα συνεργασίας μεταξύ των μελών, κάτι που ίσως δεν απαιτείται στα επόμενα. Αντίθετα, η ενθάρρυνση της καινοτομίας σε μία ώριμη δικτύωση κρίνεται υψίστης σημασίας. (ΚΕΤΑ Δυτικής Ελλάδας, 2005)

Συμπεράσματα

Η ανάπτυξη των δικτύων συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων είναι μια ιδέα που προωθείται τόσο από ευρωπαϊκές όσο και από εθνικές πολιτικές. Τα δίκτυα συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Τα πλεονεκτήματα από τις δικτύώσεις είναι πολλά και πιο συγκεκριμένα, συμβάλλουν στην αύξηση της εξειδίκευσης, στην αύξηση της προσφοράς σε τέτοιο βαθμό που δεν θα επιτυγχάνονταν αν οι επιχειρήσεις λειτουργούσαν μεμονωμένα, καθώς και στη δημιουργία κοινωνικών και άλλων δεσμών.

Πιο σημαντικές, όμως, είναι οι δικτύώσεις ανάμεσα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον υπαίθρο χώρο. Αυτές οι επιχειρήσεις έχουν να αντιμετωπίσουν πολλά προβλήματα, μα πιο σημαντικός είναι ο οξύς ανταγωνισμός που δέχονται από τις επιχειρήσεις των αστικών κέντρων. Η οικονομία εμπορίου που λαμβάνει χώρα εκεί είναι πολύ ανταγωνιστική για την οικονομία της υπαίθρου, αφού αποτελεί πόλο έλξης για τους κατοίκους όλου του νομού.

Οι δικτύωση των επιχειρήσεων της υπαίθρου, προκειμένου να γίνεται σωστά, αλλά και για να φέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, πρέπει να χαρακτηρίζεται από άρτια οργάνωση. Την οργάνωση και τον τρόπο λειτουργίας των δικτύωσεων αναλαμβάνουν οι «δικτυομεσίτες», που συνήθως είναι φορείς υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και πανεπιστήμια. Οι «δικτυομεσίτες» αναλαμβάνουν, επίσης, την πληροφόρηση των επιχειρήσεων, την προώθηση των παραγόμενων προϊόντων αλλά και τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων. Ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων περιλαμβάνει τη χρησιμοποίηση του διαδικτύου, την επικοινωνία και την προώθηση των προϊόντων τους μέσω αυτού.

Είναι βέβαιο ότι, για να επιτύχει μία δικτύωση πρέπει να είναι δραστικός και ο ρόλος του κράτους. Συγκεκριμένα, κρατικοί φορείς, όπως το ΥΠΕΧΩΔΕ, αναλαμβάνουν την υλοποίηση μεγάλων έργων (κατασκευή αυτοκινητοδρόμων, λιμανιών, σιδηροδρομικών γραμμών και άλλα), προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον, το ΥΠΑΝ αναλαμβάνει την υλοποίηση προγραμμάτων σχετικά με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Επομένως, είναι απαραίτητο όχι μόνο να υπάρχει η επιθυμία των επιχειρηματιών να συνεργαστούν, αλλά να υπάρχει και κρατική συμβολή σε όλη αυτήν την προσπάθεια, μέσω των πολιτικών υποδομών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

5.1 Γενικά στοιχεία για τα Φάρσαλα

Τα Φάρσαλα βρίσκονται στο νότιο άκρο τού νομού Λάρισας, σε υψόμετρο 160m και είναι γνωστά από την αρχαιότητα, μια και η κατοίκηση τής περιοχής τους υπήρξε συνεχής από την Νεολιθική Εποχή. Η επαρχία Φαρσάλων είναι μία από τις 5 επαρχίες του νομού Λάρισας. Εκτείνεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού και είναι κατά το πλείστον πεδινή. Συνορεύει με τους γειτονικούς Νομούς Φθιώτιδας, Μαγνησίας και Καρδίτσας. Έδρα σήμερα του ομώνυμου Δήμου με 10812 κάτοικοι κατά την απογραφή του 2001 αποτελεί παραγωγικό και εμπορικό κέντρο. Εδώ υπάγονται και οι οικισμοί Ρύζι, Σταθμός και Χαϊδάρια.

Ολόκληρο το κεντρικό τμήμα τής επαρχίας διαρρέουν ο ποταμός Ενιπέας και οι παραπόταμοι του, σχηματίζοντας μια εύφορη πεδιάδα, ενώ στα βορειοανατολικά και

νοτιοανατολικά υψώνονται μερικά χαμηλά βουνά, που έχουν μέγιστο υψόμετρο 1.514 στην κορυφή Γρίβας. Στα αξιοθέατα των Φαρσάλων συγκαταλέγεται ο θολωτός τάφος, το νυμφαίο και οι κυνός κεφαλές.

Στα Φάρσαλα υπάρχει ένα άλσος με πεύκα και κυπαρίσσια πάνω (νότια) από την πόλη των Φαρσάλων, το οποίο έχει ανακηρυχθεί ως αισθητικό δάσος, σύμφωνα με το Π.Δ. 24-2-1977 (Φ.Ε.Κ. 103 Δ / 77). Το άλσος έχει έκταση 345 στρεμμάτων.

5.2 Γενικά στοιχεία για τον Αλμυρό

Ο Αλμυρός, πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας, βρίσκεται στο κέντρο μιας εύφορης πεδιάδας γνωστής με το όνομα «Κρόκιο Πεδίο» η οποία διασχίζεται από χείμαρρους. Ο Δήμος Αλμυρού αριθμεί σύμφωνα με την τελευταία απογραφή 12.987 κάτοικοι.

Η πρώτη αρχή της ιστορίας του σημερινού Αλμυρού πρέπει να αναζητηθεί στην Αρχαία Άλο, κοντά στη σημερινή θέση Κεφάλωση (περίπου 10 χλμ. από τον Αλμυρό). Η Άλος ήταν σημαντική και πολυάνθρωπη πόλη γνωστή για το λιμάνι της και το ρόλο της στους Περσικούς πολέμους. Μετά τη Βυζαντινή εποχή, για λόγους κυρίως πειρατικών επιδρομών, η πόλη χτίστηκε στη σημερινή θέση. Μετά την απελευθέρωση από τα στρατεύματα κατοχής άρχισε να αναπτύσσεται σημαντικά. Από το σεισμό το 1980 ο Αλμυρός ανοικοδομήθηκε ριζικά και πήρε τη σημερινή μορφή του.

Ο Αλμυρός αποτελεί σημαντικό αγροτικό και εμπορικό κέντρο του Ν. Μαγνησίας, ενώ εξελίσσεται και σε κέντρο αγροτουρισμού για την περιοχή. Στο Μουσείο μπορείτε να δείτε πλούσια ευρήματα νεολιθικής εποχής, ενώ, ακριβώς απέναντι, μπορείτε να επισκεφθείτε το παλιό Γυμνάσιο Αλμυρού, ένα μνημειώδες νεοκλασικό κτίριο των αρχών του αιώνα μας που μαζί με το μουσείο αποτελούν τα μοναδικά παλιότερα κτίρια της περιοχής.

Το δημοτικό τουριστικό δάσος Κουρί, μια έκταση 1200 περίπου στρεμμάτων το μοναδικό στην Ευρώπη δάσος βελανιδιάς σε πεδινή έκταση, είναι ιδανικός τόπος περιπάτου. Επιπλέον, υπάρχει ένας χώρος αναψυχής με λιμνούλες, γεφυράκια, παιδότοπο και ζωολογικό κήπο (ελάφια, αγριοπρόβατα, ζαρκάδια, πάπιες, κύκνοι.

παγόνια, φασιανοί κ.ά.). Τρενάκι πραγματοποιεί διαδρομές μέσα στο δάσος. Η βόλτα στην παραλία του Αλμυρού είναι μαγευτική, ενώ το καταπράσινο όρος Όρθρυς προσφέρεται για τους λάτρεις της πεζοπορίας και είναι ιδανικός τόπος παραθερισμού.

5.3 Γενικά στοιχεία για τη Στυλίδα

Η πόλη της Στυλίδας βρίσκεται στα ανατολικά του νομού Φθιώτιδας και είναι ένας παραλιακός οικισμός. Ο πληθυσμός του Δήμου, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, είναι 6.858 κάτοικοι. Η Στυλίδα σήμερα είναι το μεγαλύτερο εμπορικό λιμάνι του νομού, στο Μαλιακό κόλπο. Βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Όθρυς, αμφιθεατρικά, στη μέση ενός απέραντου ελαιώνα, με τους κατοίκους να ασχολούνται από την αρχαιότητα (5ος αιώνας) με τη καλλιέργεια και την παραγωγή της περίφημης ελιάς Φαλάρων, όνομα που προέρχεται από την αρχαία πόλη (παλαιότερη ονομασία Στυλίδας). Παράλληλα με την καλλιέργεια της ελιάς η Στυλίδα έχει περισσότερα από 100 αλιευτικά και τράτες και μια καταπληκτική αγορά ψαρικών που περιλαμβάνουν σαρδέλες, κεφαλόπουλα, γαρίδες, κυδώνια, γυαλιστερές, κ.α..

Όλα αυτά τα βρίσκουμε στις ψαροταβέρνες στα παράλια του δήμου όπου το φρέσκο ψάρι του Μαλιακού κόλπου είναι ξακουστό στους ντόπιους αλλά και τους περαστικούς της εθνικής οδού. Ο επισκέπτης μπορεί βέβαια να απολαύσει και το ντόπιο τσίπουρο και τους εκλεκτούς μεζέδες που προσφέρονται σε όλα τα καφενεία της περιοχής.

Στην πόλη της Στυλίδας, υπάρχουν ακόμη τα αρχαία τείχη από την αρχαία πόλη των Αχαιών Φθιωτών ενώ διάφορα ευρήματα εποχής, βρίσκουμε στο δημαρχείο. Σημαντικά μνημεία είναι τα μοναστήρια του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Βλασίου και των Αγίων Ταξιαρχών καθώς και το μνημείο του αγωνιστή του 1821, Κασομούλη. Επίσης, αξίζει να επισκεφτεί κάποιος το πάρκο με το ανοικτό θέατρο και το χώρο κυκλοφοριακής αγωγής.

5.4 Γενικά στοιχεία για το Δομοκό

Ξεκινώντας από την πρωτεύουσα της Φθιώτιδας, τη Λαμία και σε απόσταση 36 χλμ. φτάνουμε στο Δομοκό. Ο Δομοκός είναι χτισμένος σε πανοραμική θέση και έχει

5.692 κάτοικοι, από όπου φαίνεται όλη η πεδιάδα της Αρχαίας Εστιώτιδας και Θεσσαλιώτιδας ως τα Άγραφα και τον Κόζακα, την αρχαία πατρίδα του Ασκληπιού. Στην κορυφή (600 μ.) υπάρχει το αρχαίο φράγκικο κάστρο. Στη δυτική πλευρά σώζονται ακόμη τα κυκλώπεια τείχη.

Η πόλη είναι αμφιθεατρικά κτισμένη. Η περιοχή είχε σημαντική ιστορική και στρατηγική παρουσία στους ελληνοιστικούς χρόνους. Κοντά στο Δομοκό βρίσκεται η αποξηραμένη λίμνη της Ξυνιάδας και προς τη Λαμία βρίσκεται η Πηγή του Αχιλλέα, όπου το 1897 σταμάτησαν οι Τούρκοι και δεν εισήλθαν στη Λαμία. Η επαρχία του Δομοκού αποτελείται από 36 χωριά και όλα αυτά τα μέρη είναι γεμάτα από αρχαία ερείπια, ιστορικές μνήμες και εκκλησίες. Η ευρύτερη περιοχή μνημονεύεται από το Στράβωνα, τον Ξενοφώντα και άλλους.

Σήμερα, ο Δομοκός δεσπόζει στην πολιτιστική, την οικονομική, διοικητική και συγκοινωνιακή ανάπτυξη της ομώνυμης επαρχίας, ως αυτοδύναμο αστικό κέντρο με τις ανέσεις της σύγχρονης ζωής. Κυριεύτηκε από τους Ρωμαίους, Φράγκους, Τούρκους και απελευθερώθηκε μετά το 1881.

Εξαιρετικές ποικιλίες ντόπιου κρασιού σε συνδυασμό με τα νοστιμότητα κρεατικά και τυροκομικά προϊόντα της περιοχής, προσφέρονται σε κάθε επισκέπτη.

5.5 Ανάλυση και επεξεργασία των επιχειρήσεων

Η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων των Φαρσάλων, του Αλμυρού, της Στυλίδας και του Δομοκού πραγματοποιήθηκε με βάση τη Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ - 03). Η ΣΤΑΚΟΔ παρέχει το πλαίσιο, σε εθνικό επίπεδο, για τη συλλογή, πινακοποίηση, εμφάνιση και ανάλυση των στατιστικών δεδομένων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και η χρήση της συμβάλλει στην κατά ομοιόμορφο τρόπο παρουσίαση και σύγκριση των συλλεγόμενων στοιχείων.

Μέσα από την κατηγοριοποίηση και πινακοποίηση των επιχειρήσεων είναι δυνατό να εξαχθούν όλες οι εν δυνάμει συνεργασίες. Οι συνεργασίες αυτές ή διαφορετικά τα clusters των επιχειρήσεων μπορούν να λάβουν τέσσερις διαφορετικές μορφές. Αυτές είναι clusters:

- Ομοειδών αντικειμένων
- Συμπληρωματικών αντικειμένων
- Με βάση το προϊόν (χωρίς χωρική ταυτότητα)
- Με βάση το προϊόν (με χωρική ταυτότητα)

Η τελική πινακοποίηση των επιχειρήσεων όπως προέκυψε από την επεξεργασία των στοιχείων είναι η παρακάτω:

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων σύμφωνα με τη ΣΤΑΚΟΔ - 03

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ
1	ΓΕΩΡΓΙΑ ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	9	6	3	7
2	Δασοκομία υλοτομία και συναφείς δραστηριότητες				
5	Αλιεία. Εκμετάλλευση ιχθυοτροφείων και μονάδων παραγωγής γόνου δραστηριότητες συναφείς με την αλιεία			4	
10	ΕΞΟΡΥΞΗ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΛΙΓΝΙΤΗ ΕΞΟΡΥΞΗ ΤΥΡΦΗΣ				
11	ΑΝΤΛΗΣΗ ΑΡΓΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΛΗΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ				
12	Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου				

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ
13	ΕΞΟΥΥΞΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ			2	
14	ΛΟΙΠΑ ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	3			2
15	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	25	15	25	30
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού				
17	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΥΛΩΝ	2	1	1	
18	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΑΦΗ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ	2		2	
19	ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΨΗ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΑΠΟΣΚΕΥΩΝ ΤΣΑΝΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕΛΟΠΟΠΙΑΣ ΕΙΔΩΝ ΣΑΓΜΑ			1	
20	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ ΚΑΙ ΦΕΛΛΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΚΑΛΑ		1	1	
21	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΑΡΤΟΠΟΛΤΟΥ ΧΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	1			
22	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ Η ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	10			1
23	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΑΝΘΡΑΚΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΙΥΛΙΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ				
24	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2	3	2	1
25	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΕΛΑΣΤΙΚΟ(ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ)ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1			
26	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΛΛΩΝ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	15	4	6	12
27	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ				2
28	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	17	18	24	31
29	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Π.Δ.Κ.Α.	3		2	1
30	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ				
31	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Π.Δ.Κ.Α.	2	1	2	
32	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ			1	
33	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΩΝ				

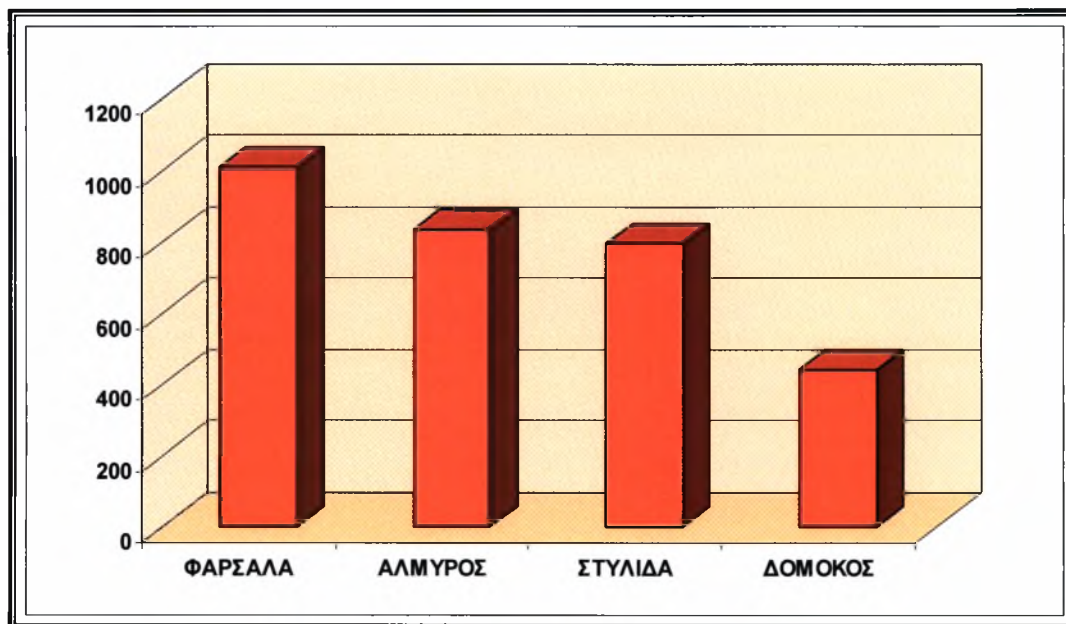
ΚΩΔΙΚΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΛΟΜΟΚΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ
34	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΡΥΜΟΥΛΚΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΗΜΙΡΥΜΟΥΛΚΟΥΜΕΝΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ				
35	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ			2	2
36	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ Π.Δ.Κ.Α.	22	4	2	22
37	ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ				
40	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΖΕΣΤΟΥ ΝΕΡΟΥ				2
41	Συλλογή καθαρισμός και διανομή νερού				
45	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	50	30	109	55
50	ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑ	124	46	53	73
51	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	128	56	96	88
52	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑ	263	98	174	268
55	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	196	77	188	148
60	ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΩ ΑΓΩΓΩΝ		1	1	
61	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΩ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΟΔΩΝ				
62	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ				
63	ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΩΝ	10	8	9	3
64	ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ			1	5
65	ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ				
66	Ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση			1	
67	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	26	14	11	18

ΚΩΔΙΚΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ
70	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ		1	3	1
71	ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΩΡΙΣ ΧΕΙΡΙΣΤΗ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	3	31	1	4
72	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		2	6	2
73	ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ			1	
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	11	9	17	17
75	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ				
80	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	32	6	23	14
85	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	4			2
90	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων. Υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες			2	
91	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ Π.Δ.Κ.Α.				
92	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	10	3	7	3
93	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	38	9	17	23
95	Ίδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό				
99	Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα				
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1009	444	800	837

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, τα Φάρσαλα έχουν 1.009 επιχειρήσεις, ο Αλμυρός 837, η Στυλίδα 800 και ο Δομοκός 444. Όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, τα Φάρσαλα έχουν τις περισσότερες επιχειρήσεις με μεγάλη διαφορά από τον Αλμυρό και τη Στυλίδα που ακολουθούν. Επίσης, οι επιχειρήσεις του Δομοκού είναι σχεδόν οι μισές από αυτές των δύο τελευταίων πόλεων.

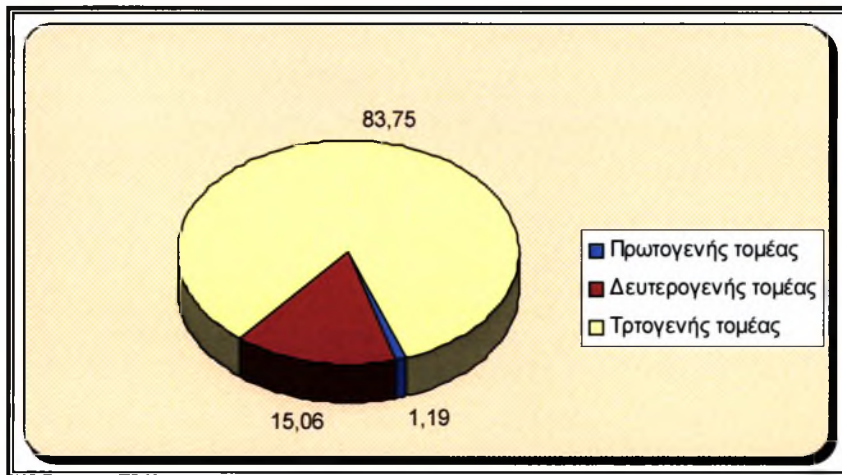
Διάγραμμα 1: Σύνολο επιχειρήσεων ανά περιοχή

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Από τα στοιχεία αυτά, είναι δυνατό να υπολογισθεί ο αριθμός των επιχειρήσεων ανά τομέα της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα οι 12 εκ των 1.009 επιχειρήσεων ανήκουν στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, δηλαδή το 1,19% των επιχειρήσεων. Στο δευτερογενή τομέα ανήκουν 152 επιχειρήσεις ή αλλιώς το 15,06% των επιχειρήσεων. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις, δηλαδή οι 845, αποτελούν το 83,75% του συνόλου και ανήκουν στον τριτογενή τομέα. Στο διάγραμμα 2, παρουσιάζεται η κατανομή των επιχειρήσεων των Φαρσάλων, το μεγαλύτερο κομμάτι της πίτας καταλαμβάνει η δραστηριοποίηση στον τριτογενή τομέα, ακολουθούν οι μεταποιητικές μονάδες και τέλος η ενασχόληση στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας.

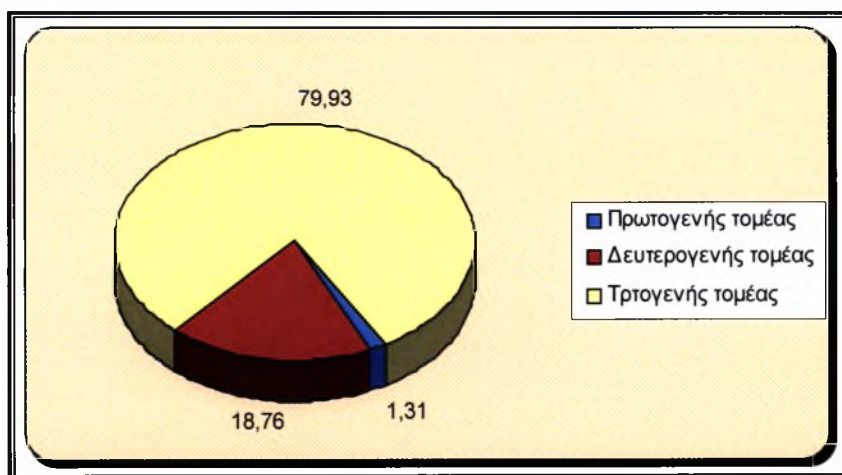
Διάγραμμα 2: Κατανομή επιχειρήσεων Φαρσάλων ανά τομέα της οικονομίας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον Αλμυρό, υπάρχουν 837 επιχειρήσεις, εκ των οποίων οι 11 ή διαφορετικά το 1,31% αφορούν στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας. Στο δευτερογενή τομέα δραστηριοποιούνται 157 επιχειρήσεις, δηλαδή το 18,76%. Τέλος, στον τριτογενή τομέα της οικονομίας δραστηριοποιούνται 669 επιχειρήσεις, αποτελώντας το 79,93%. Στο διάγραμμα παρακάτω (διάγραμμα 3), απεικονίζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα της επαρχίας Αλμυρού. Συγκεκριμένα, ο τομέας των υπηρεσιών και του εμπορίου αντιπροσωπεύει τα $\frac{3}{4}$ του συνόλου των επιχειρήσεων, ο τομέας της μεταποίησης αποτελεί λιγότερο από το $\frac{1}{4}$ της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ η επιχειρηματικότητα στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας είναι αρκετά ασθενής (διάγραμμα 3).

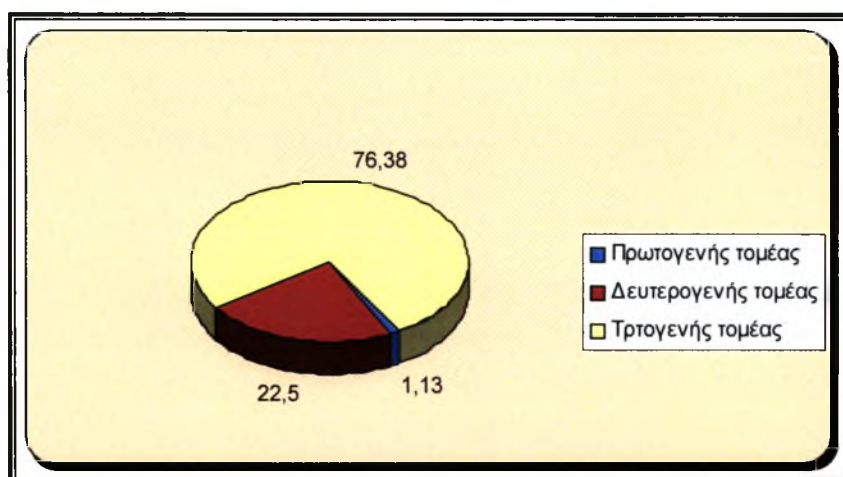
Διάγραμμα 3: Κατανομή επιχειρήσεων Αλμυρού ανά τομέα της οικονομίας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στη Στυλίδα οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας είναι 9, αποτελώντας έτσι μόλις το 1,13% του συνόλου των επιχειρήσεων. Στο δευτερογενή τομέα ανήκουν 180 επιχειρήσεις εκ των 800, έτσι υπολογίζεται ότι το 22,5% των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο τομέα. Τέλος, οι υπόλοιπες 611 επιχειρήσεις ανήκουν στον τριτογενή τομέα, αποτελώντας έτσι το 76,38% του συνόλου. Δηλαδή, ο τριτογενής τομέας αποτελεί τα $\frac{3}{4}$ της συνολικής επιχειρηματικότητας, ο δευτερογενής σχεδόν το $\frac{1}{4}$ και ο πρωτογενής πολύ ελάχιστα (διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Κατανομή επιχειρήσεων Στυλίδας ανά τομέα της οικονομίας

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά στο Δομοκό, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας είναι συνολικά 6, αποτελώντας το 1,35%. Στο δευτερογενή τομέα ανήκουν 77 επιχειρήσεις αποτελώντας το 17,34% του συνόλου των επιχειρήσεων. Ενώ, στον τριτογενή τομέα της οικονομίας δραστηριοποιούνται 361 επιχειρήσεις, δηλαδή το 81,31% των επιχειρήσεων. Δηλαδή, η συμμετοχή στον τριτογενή τομέα είναι μεγαλύτερη των $\frac{3}{4}$, στο δευτερογενή μικρότερη του $\frac{1}{4}$ ενώ στον πρωτογενή πολύ μικρή.

Διάγραμμα 5: Κατανομή επιχειρήσεων Δομοκού

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

♦ Δικτυώσεις επιχειρήσεων σε ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης

Οι δικτυώσεις αυτής της μορφής αφορούν στη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης. Θα ήταν, επομένως, ωφέλιμο αν αναπτύσσονταν ένα δίκτυο συνεργασίας μεταξύ των όμοιων επιχειρήσεων, έτσι ώστε να μπορούν να ανταλλάζουν τεχνικές, μεθόδους παραγωγής, προμηθευτές πρώτων υλών, πελατεία και γενικά ιδέες και οράματα που θα προσφέρουν νέα καινοτόμα συστήματα στη γραμμή παραγωγή και πώλησης του προϊόντος. Οι δικτυώσεις σε ομοειδές αντικείμενο μπορούν να προσφέρουν στις συμβαλλόμενες επιχειρήσεις πληθώρα πλεονεκτημάτων. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις δύναται να μειώσουν το κόστος παραγωγής και να αποκτήσουν πιο ανταγωνιστικά αγαθά, όταν συνεργαστούν με τους προμηθευτές πρώτων υλών. Επομένως, τα παραγόμενα αγαθά μπορούν να ανταγωνιστούν αυτά που παράγονται στα πλησιέστερα αστικά κέντρα και που αποτελούν το βασικό τους ανταγωνιστή τους.

Δραστηριοποίηση στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 2) φαίνονται όλες οι επιχειρήσεις των τεσσάρων μικρών πόλεων της υπαίθρου που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα δραστηριοποιούνται 4 επιχειρήσεις εκτροφής και πάχυνσης βοοειδών, ενώ στον Αλμυρό λειτουργεί μία. Επιπλέον, στα

Φάρσαλα υπάρχει μία επιχείρηση εκτροφής χοίρων. Τα πτηνοτροφεία που υπάρχουν είναι 1 και 2, στη Στυλίδα και στο Δομοκό αντίστοιχα. Στη Στυλίδα δραστηριοποιούνται 4 επιχειρήσεις σχετικές με την ιχθυοκαλλιέργεια. Όσον αφορά στα λατομεία και στην εξόρυξη μαρμάρου, υπάρχουν 3 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα και 2 στον Αλμυρό. Τέλος, στη Στυλίδα λειτουργούν 2 επιχειρήσεις εξόρυξης μεταλλείου.

Πίνακας2: Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	4	1	0	0
ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	1	1	0	0
ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΕΙΑ	0	0	1	2
ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	0	0	4	0
ΛΑΤΟΜΕΙΑ	3	2	0	0
ΕΞΟΡΥΞΗ ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΥ	0	0	2	0
ΣΥΝΟΛΟ	8	4	7	2

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Δραστηριοποίηση στο δευτερογενή τομέα της οικονομίας

Στα Φάρσαλα, στη Στυλίδα, στο Δομοκό και στον Αλμυρό δραστηριοποιούνται αρκετές μεταποιητικές μονάδες. Οι περισσότερες από αυτές δραστηριοποιούνται στον τομέα των τροφίμων και των ποτών, στην παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών όπως και στην κατασκευή ενδυμάτων. Επιπλέον, υπάρχουν βιομηχανίες ξύλου και κατασκευής χαρτοπολτού. Ακόμη, υπάρχουν επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την παραγωγή προϊόντων από ελαστικό, επιχειρήσεις οι οποίες κατασκευάζουν μεταλλικά προϊόντα, όπως μηχανήματα και είδη εξοπλισμού αλλά και άλλα. Επίσης, δραστηριοποιούνται πολλές επιχειρήσεις στον τομέα της επιπλοποιίας, ενώ πολλές είναι και οι επιχειρήσεις στον κλάδο των κατασκευών.

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει ένας ικανοποιητικός αριθμός μεταποιητικών μονάδων που δραστηριοποιείται στον κλάδο των τροφίμων και ποτών και στις τέσσερις πόλεις. Αναλυτικότερα, στα Φάρσαλα και στη Στυλίδα υπάρχουν 25 μονάδες, στο Δομοκό 15

και στον Αλμυρό 30. Στον πίνακα που ακολουθεί διαφαίνεται καλύτερα η εσωτερική σύνθεση αυτού του κλάδου.

Πίνακας 3: Βιοτεχνίες τροφίμων και ποτών

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	0	4	1	2
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΑΛΛΑΝΤΙΚΩΝ	3	0	1	4
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΤΟΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΧΥΜΟΥ ΤΟΜΑΤΑΣ	5	0	0	2
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΧΥΜΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΜΠΟΣΤΕΣ	1	0	0	0
ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΛΑΙΩΝ	0	7	19	0
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΞΗΡΩΝ ΚΑΡΠΩΝ	0	2	0	0
ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ - ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ	1	0	1	1
ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ - ΑΛΕΥΡΟΜΥΛΟΙ	4	1	0	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	9	6	3	3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ	0	2	0	2
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ Κ.Λ.Π.)	2	2	2	3
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	0	3	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	25	27	27	18

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Παρατηρείται ότι, οι βιοτεχνίες τυροκομικών προϊόντων είναι 4 στον Αλμυρό, 1 στη Στυλίδα και 2 στο Δομοκό. Οι βιοτεχνίες παραγωγής αλλαντικών είναι 3 στα Φάρσαλα, 1 στη Στυλίδα και 4 στο Δομοκό. Οι βιοτεχνίες επεξεργασία τομάτας και χυμού τομάτας είναι 5 στα Φάρσαλα και 2 στο Δομοκό. Επιπλέον, στα Φάρσαλα δραστηριοποιείται μία επιχείρηση παραγωγής χυμών φρούτων και κομπόστας. Το επικρατέστερο είδος επιχειρήσεων είναι αυτές που σχετίζονται με την επεξεργασία ελαίων, όπως ελαιοτριβεία ή κονσερβοποιεία ελαίων. Συγκεκριμένα, στον Αλμυρό δραστηριοποιούνται 7 τέτοιες μονάδες ενώ, στη Στυλίδα 19. Ακόμη, στα Φάρσαλα,

στη Στυλίδα και στο Δομοκό υπάρχει από μία ποτοποιία. Ακόμη, 4 κυλινδρόμυλοι λειτουργούν στα Φάρσαλα και ένας στον Αλμυρό και Δομοκό. Επιπρόσθετα, υπάρχουν 9 εργαστήρια αρτοποιίας – ζαχαροπλαστικής στα Φάρσαλα, 6 στον Αλμυρό, 3 στη Στυλίδα και στο Δομοκό. Στην τελευταία πόλη λειτουργούν και 2 εργαστήρια παραγωγής ζυμαρικών, όπως 2 είναι οι αντίστοιχες επιχειρήσεις και στον Αλμυρό. Τέλος, στον Αλμυρό λειτουργούν 3 επιχειρήσεις παραγωγής μελισσοκομικών προϊόντων και 2 μονάδες επεξεργασίας ξηρών καρπών.

Ο επόμενος κλάδος στον οποίο παρουσιάζεται δραστηριοποίηση είναι αυτός που αφορά στην παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών. Συγκεκριμένα, βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας και πλεκτήρια υπάρχουν 2 και 1 στα Φάρσαλα και στο Δομοκό, αντίστοιχα. Στον πίνακα 4 παρουσιάζεται η σύνθεση αυτού του κλάδου. Είναι δυνατό να συνεργαστούν οι επιχειρήσεις που έχουν το ίδιο αντικείμενο δραστηριοποίησης, προκειμένου να γίνει ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εμπειρίας αλλά και να προωθηθούν τα τελικά αγαθά στην αγορά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Πίνακας 4: Βιομηχανίες παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών υλών

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΥΛΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ – ΠΛΕΚΤΗΡΙΑ	2	0	0	1

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι μεταποιητικές μονάδες που έχουν ως αντικείμενο δραστηριοποίησής τους την κατασκευή ειδών ενδυμασίας και την κατεργασία γουναρικών. Όσον αφορά στην κατασκευή ενδυμάτων, λειτουργούν 2 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα. Επιχειρήσεις συναφείς με την κατασκευή ενδυμάτων, όπως η κατασκευή φασόν έτοιμων ενδυμάτων, λειτουργούν στη Στυλίδα και είναι 2.

Πίνακας 5: Βιοτεχνίες κατασκευής ειδών ενδυμασίας και κατεργασίας γουναρικών

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ - ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΑΦΗ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	2	0	0	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΑΣΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	0	0	2	0

ΣΥΝΟΛΟ	2	0	2	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η δραστηριοποίηση των μεταποιητικών μονάδων εξαπλώνεται και στον τομέα της κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελλό (εκτός από τα έπιπλα). Πιο αναλυτικά, στη Στυλίδα υπάρχει μία μονάδα κατασκευής παλετών από ξύλο, όπως και στον Αλμυρό (πίνακας 6).

Πίνακας 6: Βιομηχανίες ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό (εκτός από τα έπιπλα)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ ΚΑΙ ΦΕΛΛΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΛΕΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	0	1	1	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Οι βιοτεχνίες που ασχολούνται με την παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων είναι 1 και 2 στη Στυλίδα και στο Δομοκό, αντίστοιχα. Οι επιχειρήσεις αυτές αφορούν στην μετάπλαση κηρού (πίνακας 7).

Πίνακας 7: Βιοτεχνίες παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΜΕΤΑΠΛΑΣΕΩΣ ΚΗΡΟΥ	0	0	1	2

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στα Φάρσαλα, στη Στυλίδα, στον Αλμυρό και στο Δομοκό λειτουργούν επιχειρήσεις, οι οποίες ασχολούνται με την κατασκευή μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων. Κύριο αντικείμενο αυτών των επιχειρήσεων είναι η επεξεργασία σκυροδέματος, μαρμάρου, ασβεστοπολτού, τσιμεντόλιθων και εν γένει η παραγωγή δομικών προϊόντων. Σε γενικές γραμμές, στα Φάρσαλα λειτουργούν 15 επιχειρήσεις του τομέα αυτό, 14 στον Αλμυρό, 6 στη Στυλίδα και 4 στο Δομοκό. Πιο συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα υπάρχουν 4 εργαστήρια επεξεργασίας σκυροδέματος, 6 μαρμάρου, 1 ασβεστοπολτού και 4 υάλινων αντικειμένων. Στον Αλμυρό λειτουργούν 7 σκυροδέματος, 1 μαρμάρου, 4 ασβεστοπολτού και 2 εργαστήρια παρασκευής πάσης φύσεως δομικών υλικών. Στη Στυλίδα είναι 2 επιχειρήσεις επεξεργασίας

σκυροδέματος, 2 μαρμάρου, 1 ασβεστοπολτού και άλλη μία που παράγει πάσης φύσεως δομικά υλικά. Τέλος, στο Δομοκό λειτουργούν 3 επιχειρήσεις επεξεργασίας σκυροδέματος και 1 μαρμάρου (πίνακας 8).

Πίνακας 8: Βιοτεχνίες κατασκευής μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΛΛΩΝ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ	4	7	2	3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΡΜΑΡΟΥ	6	1	2	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΛΤΟΥ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟΛΙΘΩΝ	1	4	1	0
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	0	2	1	0
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΑΛΙΝΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	4	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	15	14	6	4

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 9) βρίσκονται οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και είδη εξοπλισμού. Στα Φάρσαλα λειτουργούν 17 τέτοιες επιχειρήσεις, εκ των οποίων οι 15 ασχολούνται με τις σιδηροκατασκευές και οι 2 με την κατασκευή μεταλλικών κτιρίων. Στον Αλμυρό οι επιχειρήσεις αυτές είναι 18 και κύριο αντικείμενο δραστηριοποίησής τους είναι οι σιδηροκατασκευές, εκτός από μία που ασχολείται με την κατασκευή μεταλλικών κτιρίων. Στη Στυλίδα οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε αυτόν τον κλάδο είναι 23 και αφορούν στις σιδηροκατασκευές. Στο Δομοκό, τέλος, οι επιχειρήσεις είναι 14 και όλες ασχολούνται με τις σιδηροκατασκευές.

Πίνακας 9: Βιοτεχνίες κατασκευής μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και είδη εξοπλισμού

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΣΙΔΗΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	15	17	23	14
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	2	1	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	17	18	23	14

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Επιπλέον, λειτουργούν και επιχειρήσεις σχετικές με την κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού. Αυτές στο σύνολό τους είναι 2, 13 και 2 στα Φάρσαλα, Αλμυρό και Στυλίδα αντίστοιχα. Πιο αναλυτικά, αυτές οι επιχειρηματικές μονάδες σχετίζονται με την κατασκευή γεωργικών μηχανημάτων, ειδών εξοπλισμού και άλλα, δηλαδή αφορούν σε μηχανουργεία. Στον Αλμυρό υπάρχουν 13 μηχανουργεία. Στη Στυλίδα τα μηχανουργεία είναι 2, ενώ στα Φάρσαλα λειτουργούν 2 μηχανουργεία (πίνακας 10).

Πίνακας 10: Βιοτεχνίες κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟ	2	13	2	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα (πίνακα 11), στις περιοχές μελέτης λειτουργούν βιοτεχνίες παραγωγής ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών. Πιο συγκεκριμένα, ασχολούνται με την παραγωγή μπαταριών και των εξαρτημάτων τους. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα υπάρχουν 2 βιοτεχνίες παραγωγής μπαταριών και εξαρτημάτων τους, τα οποία μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους.

Πίνακας 11: Βιοτεχνίες παραγωγής ηλεκτρικών μηχανών κα συσκευών

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ	2	0	0	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ακόμη, λειτουργούν εργαστήρια που κατασκευάζουν ξύλινα έπιπλα, όπως έπιπλα κουζίνας, ξύλινων κουφωμάτων και εκτελούν γενικά ξυλουργικές εργασίες, δηλαδή επισκευές, στιλβώσεις και άλλα. Συνολικά, τα εργαστήρια αυτά είναι 22, 21, 20 και 4 για τα Φάρσαλα, τον Αλμυρό, τη Στυλίδα και το Δομοκό αντίστοιχα. Πιο αναλυτικά, για τα Φάρσαλα τα εργαστήρια κατασκευής επίπλων κουζίνας είναι 9, των ξύλινων κουφωμάτων 5, των ξύλινων επίπλων γενικά 4 και των γενικότερων ξυλουργικών εργασιών 4. Στον Αλμυρό λειτουργούν 2 εργαστήρια επίπλων κουζίνας, 1 εργαστήριο ξύλινων κουφωμάτων, 1 ξύλινων επίπλων γενικά και 17 που εκτελούν επισκευές και λοιπές ξυλουργικές εργασίες. Στη Στυλίδα τα εργαστήρια κατασκευής ξύλινων επίπλων είναι 4, 15 εργαστήρια εκτελούν εργασίες συντήρησης και επισκευής των επίπλων και 1 κατασκευάζει ξύλινα κουφώματα. Τέλος, στο Δομοκό υπάρχει ένα εργαστήριο κατασκευής επίπλων κουζίνας, 2 που κατασκευάζουν ξύλινα έπιπλα γενικά και ένα που εκτελεί εργασίες συντήρησης και επισκευής στα έπιπλα.

Πίνακας 12: Βιοτεχνίες κατασκευής επίπλων

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΝ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΕΠΙΠΛΩΝ ΚΟΥΖΙΝΑΣ	9	2	0	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΞΥΛΙΝΩΝ ΚΟΥΦΩΜΑΤΩΝ	5	1	1	0
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΞΥΛΙΝΩΝ ΕΠΙΠΛΩΝ (ΓΕΝΙΚΑ)	4	1	4	2
ΞΥΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (ΣΤΙΛΒΩΣΕΙΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ Κ.Λ.Π.)	4	17	15	1
ΣΥΝΟΛΟ	22	21	20	4

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον κλάδο των κατασκευών περιλαμβάνονται εργασίες χωματοουργικές και οικοδομικές, ηλεκτρομηχανολογικά και τεχνικά έργα, γεωτρήσεις, ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις, ψυκτικές εργασίες, εργασίες ελαιοχρωματισμού και

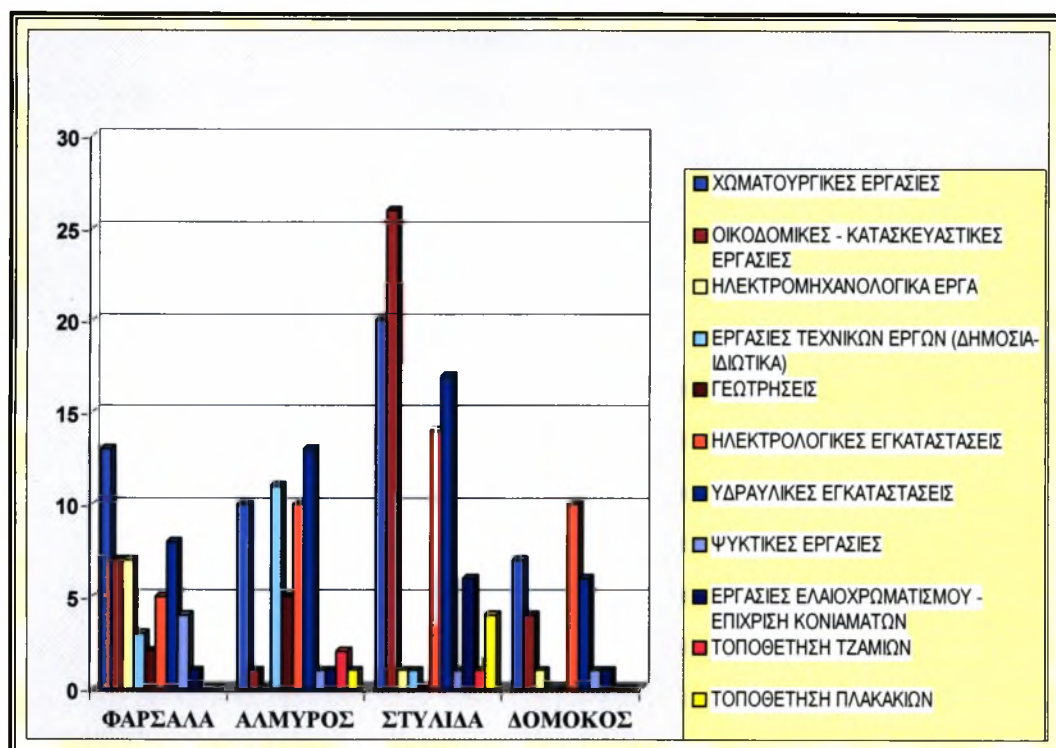
επίχρισης κονιαμάτων, όπως και τοποθέτησης πλακακίων και τζαμιών. Στα Φάρσαλα ο τομέας των κατασκευών αντιπροσωπεύεται από 50 επιχειρήσεις, στον Αλμυρό από 55, στη Στυλίδα από 91 και στο Δομοκό από 30. Η σύνθεση αυτού του κλάδου παριστάνεται αναλυτικότερα στο παρακάτω διάγραμμα (διάγραμμα 6).

Πίνακας 13: Κατασκευαστικές Εργασίες

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	13	10	20	7
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	7	1	26	4
ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ	7	0	1	1
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ (ΔΗΜΟΣΙΑ-ΙΔΙΩΤΙΚΑ)	3	11	1	0
ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ	2	5	0	0
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	5	10	14	10
ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	8	13	17	6
ΨΥΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	4	1	1	1
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥ - ΕΠΙΧΡΙΣΗ ΚΟΝΙΑΜΑΤΩΝ	1	1	6	1
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΖΑΜΙΩΝ	0	2	1	0
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΠΛΑΚΑΚΙΩΝ	0	1	4	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	55	91	30

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Διάγραμμα 6: Κατασκευαστικές Εργασίες

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Δραστηριοποίηση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας

Όσον αφορά στις υπηρεσίες και στις εμπορικές δραστηριότητες που παρέχονται στις περιοχές μελέτης, αυτές είναι αρκετές και έχουν σχέση με την πώληση, συντήρηση και επισκευή αυτοκίνητων οχημάτων, με το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και με την παροχή υπηρεσιών από ξενοδοχεία και εστιατόρια. Επιπλέον, παρέχονται υπηρεσίες που έχουν σχέση με τις χερσαίες μεταφορές και βοηθητικές προς αυτές δραστηριότητες, με ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, με την εκπαίδευση, τη διαχείριση ακίνητη περιουσίας και άλλα. Επιχειρηματικές δραστηριότητες που αφορούν στον τριτογενή τομέα είναι οι επικρατέστερες και στις τέσσερις πόλεις, στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό, στη Στυλίδα και στο Δομοκό. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα δραστηριοποιούνται 845 επιχειρήσεις στον τριτογενή τομέα, στον Αλμυρό 669, στη Στυλίδα 611 και στο Δομοκό 361 επιχειρήσεις.

Στον κλάδο της πώλησης, συντήρησης και επισκευής αυτοκίνητων οχημάτων υπάρχει έντονη δραστηριοποίηση και στις τέσσερις περιοχές. Αναλυτικότερα, στα

Φάρσαλα ο αριθμός αυτών των επιχειρήσεων ανέρχεται στις 124, στον Αλμυρό στις 73, στη Στυλίδα στις 53 και στο Δομοκό στις 46. Στο συγκεκριμένο κλάδο οι επιχειρήσεις ασχολούνται με το εμπόριο των αυτοκίνητων οχημάτων, τη συντήρηση ή επισκευή αυτών, το εμπόριο ανταλλακτικών ή εξαρτημάτων τους. Επιπλέον, ασχολούνται με το εμπόριο, τη συντήρηση και επισκευή μοτοσικλετών, αλλά και το λιανικό εμπόριο καυσίμων και λιπαντικών οχημάτων. Στα Φάρσαλα λειτουργούν 10 επιχειρήσεις που αφορούν στο εμπόριο αυτοκίνητων οχημάτων, 7 από αυτές ασχολούνται με την εισαγωγή και πώληση καινούριων αυτοκινήτων, ενώ οι άλλες 3 εμπορεύονται μεταχειρισμένα. Στον τομέα της συντήρησης και επισκευής λειτουργούν 46 επιχειρήσεις συνολικά, εκ των οποίων οι 14 αφορούν σε αυτοκίνητα, οι 11 σε γεωργικά μηχανήματα και οι 6 είναι βουλκανιζατέρ. Επιπλέον, υπάρχουν 6 ηλεκτρολογεία αυτοκινήτων, 6 φανοποιεία, 1 που ασχολείται με εγκατάσταση ταπετσαριών και 1 πλυντήριο αυτοκινήτων. Επιπρόσθετα, λειτουργούν 10 επιχειρήσεις σχετικές με το εμπόριο ανταλλακτικών και εξαρτημάτων για τα αυτοκίνητα, εκ των οποίων οι 7 αφορούν σε ανταλλακτικά, ενώ οι άλλες 3 εμπορεύονται ελαστικά. Επιπλέον, υπάρχουν 7 επιχειρήσεις που ασχολούνται με το εμπόριο, τη συντήρηση και την επισκευή μοτοσικλετών, ενώ με την λιανική πώληση λιπαντικών και καυσίμων υπάρχουν 51 επιχειρήσεις.

Στον Αλμυρό δραστηριοποιούνται συνολικά 73 επιχειρήσεις στο δεδομένο κλάδο. Πιο συγκεκριμένα, λειτουργούν 5 επιχειρήσεις που ασχολούνται με την πώληση αυτοκίνητων οχημάτων, εκ των οποίων οι 3 αφορούν στην εμπορία καινούριων και οι άλλες 2 σε μεταχειρισμένα. Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη συντήρηση και επισκευή των αυτοκίνητων οχημάτων, είναι 36. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη συντήρηση και επισκευή των αυτοκινήτων είναι 12, αυτές που ασχολούνται με τη συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων είναι 3, τα βουλκανιζατέρ 8, τα ηλεκτρολογεία 4, τα φανοποιεία 5 και τα πλυντήρια οχημάτων 4. Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την πώληση ανταλλακτικών αυτοκινήτων και εξαρτημάτων αυτών είναι 10, εκ των οποίων τα 3 αφορούν στην πώληση ελαστικών. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πώλησης, συντήρησης και επισκευής των μοτοσικλετών είναι 3, ενώ οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την λιανική πώληση καυσίμων και λιπαντικών είναι 25.

Στη Στυλίδα λειτουργούν 53 επιχειρήσεις του συγκεκριμένου κλάδου, εκ των οποίων οι 3 αφορούν στο εμπόριο αυτοκινήτων, οι δύο των οποίων εμπορεύονται καινούρια οχήματα, ενώ η άλλη μεταχειρισμένα. Οι επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες ως προς τη συντήρηση και επισκευή των αυτοκινήτων είναι 17, οι 9 αφορούν στη συντήρηση αυτοκινήτων, οι 3 είναι βουλκανιζατέρ, οι 3 είναι ηλεκτρολογείο, ένα φανοποιείο και ένα πλυντήριο αυτοκινήτων. Επιπλέον, λειτουργούν 5 επιχειρήσεις που εμπορεύονται ανταλλακτικά και εξαρτήματα για αυτοκίνητα, οι 3 από αυτές αφορούν σε εμπόριο ανταλλακτικών και οι άλλες 2 σε εμπόριο ελαστικών. Ακόμη, υπάρχουν 3 επιχειρήσεις που ασχολούνται με το εμπόριο, τη συντήρηση και επισκευή μοτοσυκλετών και 25 με το λιανικό εμπόριο καυσίμων και λιπαντικών για αυτοκίνητα.

Στο Δομοκό οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο αυτοκινήτων είναι 4 και το εμπόριο αυτό αφορά καινούρια αυτοκίνητα. Στον κλάδο της συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων οχημάτων υπάρχουν 23 επιχειρήσεις, εκ των οποίων οι 8 σχετίζονται με αυτοκίνητα, οι 6 με γεωργικά μηχανήματα, οι 3 είναι βουλκανιζατέρ, οι 3 ηλεκτρολογείο αυτοκινήτων, 2 φανοποιεία και ένα τοποθετεί ταπετσαρίες. Επίσης, υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με το εμπόριο ανταλλακτικών και εξαρτημάτων για τα αυτοκίνητα και 2 που πουλούν ελαστικά. Τέλος, 16 επιχειρήσεις ασχολούνται με τη λιανική πώληση καυσίμων και λιπαντικών για οχήματα.

Πίνακας 14: Υπηρεσίες σχετικές με πώληση, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων

ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ - ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	10	5	3	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	7	3	2	4
ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	3	2	1	0
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	46	36	17	23
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	14	12	9	8

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	11	3	0	6
ΒΟΥΛΚΑΝΙΖΑΤΕΡ	6	8	3	3
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΕΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	6	4	3	3
ΚΑΡΟΣΕΡΙ - ΦΑΝΟΠΟΙΕΙΟ	6	5	1	2
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΩΝ	2	0	0	1
ΠΛΑΥΝΤΗΡΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	1	4	1	0
ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	10	10	5	3
ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ	7	7	3	1
ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ	3	3	2	2
ΕΜΠΟΡΙΟ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ	7	3	3	0
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΝΤΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	51	25	25	16
ΣΥΝΟΛΟ	124	73	53	46

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα 15, ο οποίος βρίσκεται παρακάτω, παρουσιάζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα ως προς το χονδρικό εμπόριο με προμήθεια. Το χονδρικό εμπόριο με προμήθεια λαμβάνει διάφορες μορφές, όπως χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής, ακατέργαστων αγροτικών προϊόντων, τροφίμων, ποτών και καπνού. Επιπλέον, περιλαμβάνει το χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης, μη αγροτικών ενδιάμεσων αγροτικών προϊόντων, μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού και άλλα.

Η δραστηριοποίηση σε αυτόν τον κλάδο είναι μεγάλη σε όλες τις πόλεις. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα 128 επιχειρήσεις ανήκουν στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου με προμήθεια, στον Αλμυρό 88, στη Στυλίδα 96 και στο Δομοκό 57. Το χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής που περιλαμβάνει τις δραστηριότητες μεσίτη ή εμπορικού αντιπροσώπου, βρίσκεται σε μεγάλη άνθηση στα Φάρσαλα όπου είναι

συγκεντρωμένες 38 επιχειρήσεις, στον Αλμυρό 14, στη Στυλίδα και στο Δομοκό οι αντίστοιχες επιχειρήσεις μόλις που αγγίζουν τις 8. Το χονδρικό εμπόριο ακατέργαστων αγροτικών προϊόντων στα Φάρσαλα αντιπροσωπεύεται από 3 επιχειρήσεις, στον Αλμυρό από 6, στη Στυλίδα από 19 και στο Δομοκό από 9. Όσον αφορά στο χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, λειτουργούν 9, 6, 25 και 6 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό, στη Στυλίδα και στο Δομοκό, αντίστοιχα. Το χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης εκπροσωπείται από 7 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα και Στυλίδα, από 5 στον Αλμυρό και από 2 στο Δομοκό. Μεγάλη δραστηριοποίηση στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων εντοπίζεται και στις τέσσερις πόλεις. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα λειτουργούν 31 επιχειρήσεις, στον Αλμυρό 50, στη Στυλίδα 35 και στο Δομοκό 24. Επίσης, στα Φάρσαλα υπάρχει έντονη επιχειρηματικότητα ως προς το χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού γενικά, το οποίο αντιπροσωπεύεται από 39 επιχειρήσεις, στον Αλμυρό οι αντίστοιχες επιχειρήσεις είναι 7, ενώ στη Στυλίδα λειτουργούν μόλις 2 και στο Δομοκό 8.

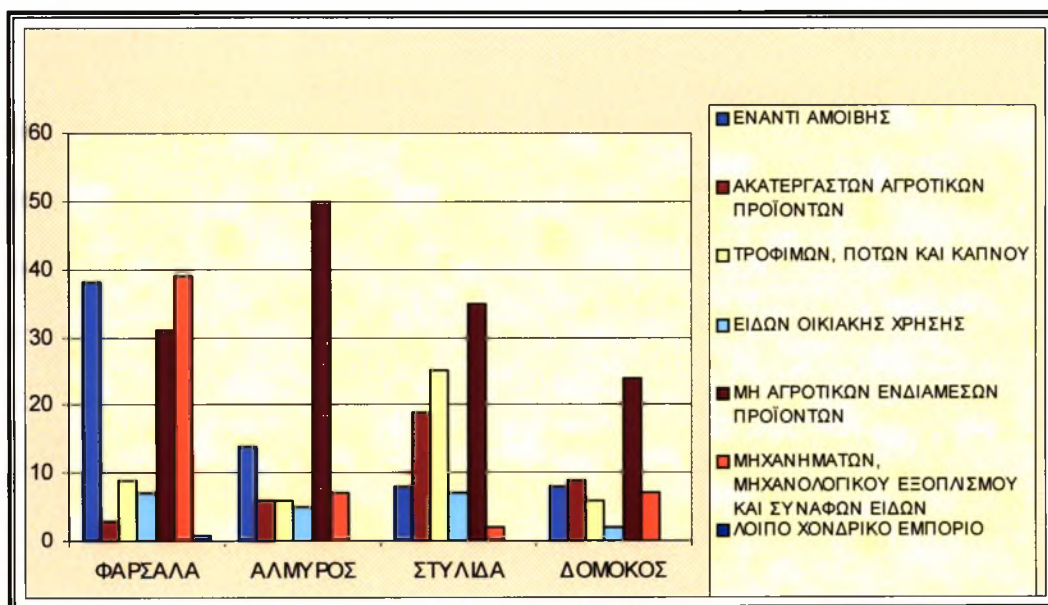
Πίνακας 15: Δραστηριότητες χονδρικού εμπορίου με προμήθεια

ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΝΑΝΤΙ ΑΜΟΙΒΗΣ	38	14	8	8
ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	3	6	19	9
ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ	9	6	25	6
ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	7	5	7	2
ΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΜΕΣΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	31	50	35	24
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ, ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΙΔΩΝ	39	7	2	7
ΛΟΙΠΟ ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	128	88	96	57

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στη γραφική παράσταση, που ακολουθεί, παρουσιάζεται η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο (διάγραμμα 7). Από το διάγραμμα παρατηρείται ότι, στον Αλμυρό δραστηριοποιούνται οι περισσότερες επιχειρήσεις (50), οι οποίες ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων. Αξιοσημείωτο δε είναι ότι, ακολουθεί το χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής με 14 επιχειρήσεις. Επομένως, η μεγαλύτερη δραστηριοποίηση αφορά σε χονδρικό εμπόριο μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων, με μεγάλη διαφορά από τα υπόλοιπα. Επίσης, στα Φάρσαλα λειτουργούν οι περισσότερες επιχειρήσεις που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής, αλλά και οι περισσότερες επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη χονδρική πώληση μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού. Στη Στυλίδα το χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού έχει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες πόλεις.

Διάγραμμα 7: Δραστηριότητες σχετικές με το χονδρικό εμπόριο

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 16) φαίνεται αναλυτικότερα η σύνθεση του συγκεκριμένου κλάδου. Πιο αναλυτικά, στα Φάρσαλα και στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου έναντι αμοιβής υπάρχουν 31 επιχειρήσεις οι οποίες αφορούν στην πώληση αγροτικών πρώτων υλών, όπως ζώντων ζώων και λοιπά. Στον Αλμυρό το χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής που αφορά στην πώληση αγροτικών πρώτων υλών είναι 11. Ο αντίστοιχος αριθμός επιχειρήσεων στη Στυλίδα και Δομοκό είναι 6 και 7. Οι επιχειρήσεις πώλησης βιομηχανικών χημικών προϊόντων, καυσίμων και λοιπά έναντι

αμοιβής είναι 2 και βρίσκονται στη Στυλίδα. Επίσης, υπάρχουν 2 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα οι οποίες ασχολούνται με την πώληση μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού έναντι αμοιβής και άλλη μία που ασχολείται με την πώληση επίπλων, ειδών κιγκαλερίας και σιδηρικών. Στον τελευταίο κλάδο δραστηριοποιούνται και 2 επιχειρήσεις στον Αλμυρό. Στα Φάρσαλα υπάρχουν ακόμη 2 επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την χονδρική πώληση ενδυμάτων έναντι αμοιβής. Ακόμη, λειτουργούν 2 επιχειρήσεις που ασχολούνται με την χονδρική πώληση προϊόντων καπνού, αλλά και στον Αλμυρό υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με το χονδρικό εμπόριο αεριούχων ποτών.

Όσον αφορά στην χονδρική πώληση ακατέργαστων αγροτικών προϊόντων, η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων είναι αρκετά εμφανής. Στα Φάρσαλα λειτουργούν 4 επιχειρήσεις που ασχολούνται με την πώληση ακατέργαστων δερμάτων, φυραμάτων και άλλα. Στον Αλμυρό λειτουργούν 3 επιχειρήσεις αυτού του κλάδου. Στη Στυλίδα οι αντίστοιχες επιχειρήσεις ανέρχονται στις 17 και αφορούν κυρίως στο εμπόριο δημητριακών, ζωοτροφών και άλλα. Στο Δομοκό λειτουργούν 8 παρόμοιες επιχειρήσεις. Επιπλέον, στη Στυλίδα και στο Δομοκό υπάρχουν 2 και 1 επιχειρήσεις, αντίστοιχα, οι οποίες ασχολούνται με την πώληση λουλουδιών και φυτών. Αλλά και στον Αλμυρό υπάρχουν 3 επιχειρήσεις σχετικές με την χονδρική πώληση λουλουδιών, δενδρυλλίων και λοιπά.

Το χονδρικό εμπόριο που αφορά στην πώληση τροφίμων, ποτών και καπνού πραγματοποιείται μέσω της πώλησης φρούτων, λαχανικών, κρέατος, γαλακτοκομικών προϊόντων, αλκοολούχων ποτών, προϊόντων καπνού, ειδών ζαχαροπλαστικής, θαλασσινών και διαφόρων ροφημάτων. Στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στο Δομοκό λειτουργεί μία επιχείρηση χονδρικής πώλησης φρούτων και λαχανικών ενώ, στη Στυλίδα υπάρχουν 2. Στον Αλμυρό επίσης, υπάρχουν 3 επιχειρήσεις που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο ελαίων και ελαιολάδου. Η χονδρική πώληση κρέατος πραγματοποιείται μέσω 2 επιχειρήσεων στα Φάρσαλα και με 4 στη Στυλίδα. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα ή και αυγά πωλούνται χονδρικώς από 1 επιχείρηση στα Φάρσαλα και από 2 στη Στυλίδα. Επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν χονδρικώς αλκοολούχα ποτά, λειτουργούν τόσο στα Φάρσαλα και στον Αλμυρό, όσο και στο Δομοκό, στις δύο πρώτες πόλεις λειτουργεί από μία επιχείρηση ενώ, στην

τελευταία υπάρχουν 2. Χονδρική πώληση προϊόντων καπνού πραγματοποιείται από 1 επιχείρηση στα Φάρσαλα και στο Δομοκό. Στη Στυλίδα και στα Φάρσαλα υπάρχουν 3 και 1 επιχειρήσεις, αντίστοιχα, οι οποίες παρέχουν είδη ζαχαροπλαστικής χονδρικός. Επιπρόσθετα, στη Στυλίδα και στο Δομοκό λειτουργούν 4 και 1 επιχειρήσεις αντίστοιχα, που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο θαλασσινών. Τέλος, από ένα κατάστημα που δραστηριοποιείται στον τομέα της χονδρικής πώλησης ροφημάτων λειτουργεί στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στη Στυλίδα.

Όσον αφορά στο χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης, αυτό περιλαμβάνει την πώληση ειδών ένδυσης και υπόδησης, ηλεκτρικών οικιακών συσκευών, αρωμάτων και καλλυντικών, αθλητικών ειδών και λοιπών ειδών οικιακής χρήσης. Στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στη Στυλίδα υπάρχει, 1, 1 και 4 επιχειρήσεις αντίστοιχα, που ασχολούνται με την χονδρική πώληση ειδών ένδυσης και υπόδησης. Επίσης, του ίδιου κλάδου επιχείρηση λειτουργεί και στο Δομοκό, όπου επιπλέον, λειτουργεί και μία επιχείρηση χονδρικής πώλησης ηλεκτρικών οικιακών συσκευών. Επιχείρηση που ασχολείται με την χονδρική πώληση ηλεκτρικών οικιακών συσκευών υπάρχει και είναι σε λειτουργία και στον Αλμυρό. Ακόμη, στα Φάρσαλα υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με την χονδρική πώληση αρωμάτων και καλλυντικών και δύο επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης αθλητικών ειδών. Αξιοσημείωτο είναι ότι, στον Αλμυρό λειτουργούν 3 επιχειρήσεις, οι οποίες ασχολούνται με την χονδρική πώληση χαρτικών ειδών, όπως χαρτιού, χαρτονιού, χαρτομάντιλων, χαρτοπετσετών και άλλα. Τέλος, στη Στυλίδα υπάρχουν 3 επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης διαφόρων ειδών οικιακής χρήσης, όπως οπτικά, απομμήσεις καλλυντικών και άλλα, ενώ στα Φάρσαλα υπάρχουν 2 τέτοιου είδους επιχειρήσεις.

Το χονδρικό εμπόριο μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων περιλαμβάνει την πώληση στερεών, υγρών ή αέριων καυσίμων, μετάλλων ή μεταλλευμάτων, ξυλείας και γενικά οικοδομικών υλικών, σιδηρικών και χημικών προϊόντων. Στη Στυλίδα λειτουργούν 3 επιχειρήσεις πώλησης καυσίμων, κυρίως υγρών καυσίμων, λιπαντικών και καυσόξυλων ενώ, στο Δομοκό υπάρχουν 2 παρόμοιες επιχειρήσεις. Στα Φάρσαλα, ωστόσο υπάρχει μία επιχείρηση πώλησης μετάλλων και μεταλλευμάτων και 18 επιχειρήσεις πώλησης ξυλείας και οικοδομικών υλικών. Στον Αλμυρό λειτουργούν 26 επιχειρήσεις που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο οικοδομικών

υλικών. Αντίστοιχα, στη Στυλίδα και στο Δομοκό οι επιχειρήσεις αυτές είναι 13 και 11. Η χονδρική πώληση σιδηρικών πραγματοποιείται από 9 επιχειρήσεις στα Φάρσαλα, από 11 στη Στυλίδα και από 3 στο Δομοκό. Τέλος, στα Φάρσαλα λειτουργούν 4 επιχειρήσεις πώλησης χημικών προϊόντων, όπως γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων. Στη Στυλίδα και στο Δομοκό αυτές οι επιχειρήσεις είναι 8, ενώ στον Αλμυρό είναι 19.

Στο χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων, μηχανολογικού εξοπλισμού και συναφών ειδών περιλαμβάνεται η πώληση εξορυκτικών μηχανημάτων, ηλεκτρονικών εξαρτημάτων, μηχανημάτων βιομηχανίας και αγροτικών μηχανημάτων. Η πώληση των εξορυκτικών μηχανημάτων, των μηχανημάτων για τη βιομηχανία και των ηλεκτρονικών εξαρτημάτων πραγματοποιείται στα Φάρσαλα από μία επιχείρηση για κάθε διαφορετικό τύπο προϊόντος. Στον Αλμυρό λειτουργεί μία επιχείρηση που ασχολείται με την πώληση μηχανημάτων για γεωτρήσεις. Επίσης, υπάρχουν 36 επιχειρήσεις πώλησης αγροτικών μηχανημάτων, ενώ στον Αλμυρό αυτά είναι 6. Στη Στυλίδα τα αντίστοιχα καταστήματα είναι 2 και στο Δομοκό 8.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι, η δραστηριοποίηση προς το χονδρικό εμπόριο με προμήθεια είναι πολύ έντονη και στις τέσσερις πόλεις. Στα Φάρσαλα οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την πώληση μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού, μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων, και με χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής είναι οι επικρατέστερες. Στην περίπτωση του Αλμυρού, οι επικρατέστερες επιχειρήσεις έχουν σχέση με το εμπόριο μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων, έπειτα αυτές που ασχολούνται με το εμπόριο έναντι αμοιβής και μετά αυτές που αφορούν στην πώληση μηχανημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού. Ωστόσο, για τη Στυλίδα και το Δομοκό οι επικρατέστερες επιχειρήσεις ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο μη αγροτικών ενδιάμεσων προϊόντων. Γενικά, το χονδρικό εμπόριο και για τις τρεις πόλεις καταλαμβάνει μεγάλο ποσοστό στη συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα, αυτό εξηγείται και από τα αντίστοιχα ποσοστά, τα οποία είναι 12,69% για τα Φάρσαλα, 10,51% για τον Αλμυρό, 12% για τη Στυλίδα και 12,61% για το Δομοκό.

Πίνακας 16: Χονδρικό εμπόριο με προμήθεια

ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΝΑΝΤΙ ΑΜΟΙΒΗΣ				
ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ, ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ Κ.Α.Π.	31	11	6	7
ΠΩΛΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΚΑΥΣΙΜΩΝ Κ.Α.Π.	0	0	2	0
ΠΩΛΗΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	2	0	0	0
ΠΩΛΗΣΗ ΕΠΙΠΛΩΝ, ΕΙΔΩΝ ΚΙΤ ΚΑΛΕΡΙΑΣ, ΣΙΔΗΡΙΚΩΝ	1	2	0	0
ΠΩΛΗΣΗ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ, ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΛΩΣΤΟΥΨΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2	0	0	0
ΠΩΛΗΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ	2	1	0	0
ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	0	0	0	1
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ				
ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ, ΣΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ	4	3	17	8
ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΩΝ	0	3	2	1
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ				
ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ	1	1	2	1
ΚΡΕΑΣ	2	0	4	0
ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΑΥΓΑ	1	0	2	0
ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ	1	1	0	2
ΚΑΠΝΟ	1	0	0	1
ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	1	0	3	0
ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ	0	0	4	1

ΚΑΦΕΣ - ΤΣΑΙ	1	1	1	0
ΓΕΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	1	3	9	1
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΣΗΣ	1	1	4	1
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	0	1	0	1
ΑΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ	1	0	0	0
ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΕΙΔΗ	2	0	0	0
ΧΑΡΤΙΚΑ	0	3	0	0
ΆΛΛΑ ΕΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	2	0	3	0
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΜΕΣΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ				
ΣΤΕΡΕΑ - ΥΓΡΑ - ΑΕΡΙΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	0	4	3	2
ΜΕΤΑΛΛΑ - ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ	1	0	0	0
ΕΥΛΕΙΑ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ	18	26	13	11
ΣΙΔΗΡΙΚΑ	9	0	11	3
ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4	19	8	8
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ, ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΙΔΩΝ				
ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	1	1	0	0
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	1	0	0	0
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	1	0	0	0
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	36	6	2	8
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	128	88	96	57

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 17) φαίνεται η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων ως προς το λιανικό εμπόριο και την επισκευή ειδών ατομικής χρήσης. Αυτός ο κλάδος του εμπορίου περιλαμβάνει τη λιανική πώληση προϊόντων σε μη ειδικευμένα καταστήματα, τη λιανική πώληση τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα, την πώληση ιατροφαρμακευτικών προϊόντων, καλλυντικών και ειδών τουαλέτας. Επίσης, στο συγκεκριμένο κλάδο περιλαμβάνεται η λιανική πώληση καινούριων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα, όπως και μεταχειρισμένων ειδών. Τέλος, συμπεριλαμβάνεται το εμπόριο που δε διενεργείται σε καταστήματα και η επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης.

Συνολικά, στα Φάρσαλα λειτουργούν 263 επιχειρήσεις που αφορούν στο λιανικό εμπόριο, στον Αλμυρό 268, στη Στυλίδα 174 και στο Δομοκό 98 επιχειρήσεις. Στα Φάρσαλα οι περισσότερες επιχειρήσεις ασχολούνται με τη λιανική πώληση καινούριων ειδών σε καταστήματα, καθώς και το λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα και το εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού. Στον Αλμυρό οι περισσότερες επιχειρήσεις ασχολούνται με το λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, αλλά και καινούριων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα. Στη Στυλίδα οι περισσότερες επιχειρήσεις αφορούν στο λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα και στο εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού. Όσον αφορά στο Δομοκό, η κατάσταση είναι όμοια με αυτή που παρουσιάζεται στη Στυλίδα.

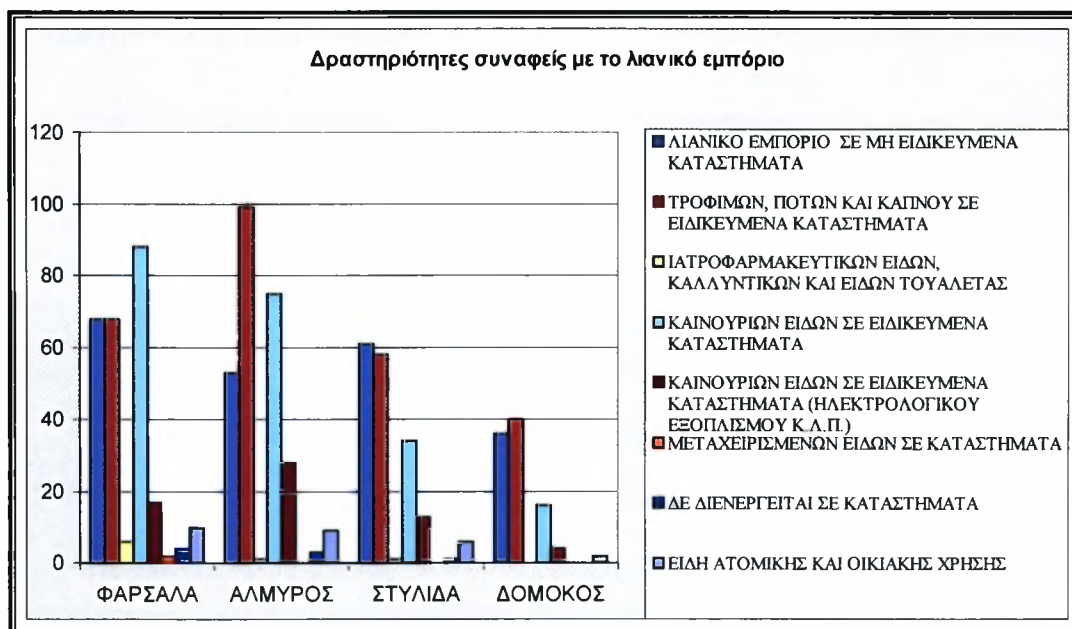
Πίνακας 17: Δραστηριότητες λιανικού εμπορίου

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΜΗ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	68	53	61	36
ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	68	99	58	40
ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΤΟΥΑΛΕΤΑΣ	6	1	1	0
ΚΑΙΝΟΥΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	88	75	34	16
ΚΑΙΝΟΥΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ (ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Κ.Α.Π.)	17	28	13	4

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2	0	0	0
ΔΕ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΤΑΙ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	4	3	1	0
ΕΙΔΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	10	9	6	2
ΣΥΝΟΛΟ	263	268	174	98

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 8: Δραστηριότητες συναφείς με το λιανικό εμπόριο

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Συγκεκριμένα, και όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 18), το λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα περιλαμβάνει πωλήσεις σε μεγάλα καταστήματα γενικών πωλήσεων, σε παντοπωλεία και σε περίπτερα. Στα Φάρσαλα τα μεγάλα καταστήματα γενικών πωλήσεων είναι 15, στον Αλμυρό 3, στη Στυλίδα και στο Δομοκό 5. Τα παντοπωλεία για τα Φάρσαλα και τη Στυλίδα είναι 33, για τον Αλμυρό 26 και για το Δομοκό 24. Τέλος, τα περίπτερα για τα Φάρσαλα είναι 20, για τον Αλμυρό 24, για τη Στυλίδα 23 και για το Δομοκό 7.

Επιπλέον, το λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα περιλαμβάνει τα οπωροπωλεία, κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία, τους φούρνους και τα ζαχαροπλαστεία, τα γαλακτοπωλεία, οι κάβες και άλλα. Στα Φάρσαλα τα οπωροπωλεία είναι 10, στον Αλμυρό 11, στη Στυλίδα 6 και στο Δομοκό 2. Όσον αφορά στα κρεοπωλεία, στα Φάρσαλα λειτουργούν 19, στον Αλμυρό 27, στη Στυλίδα 11 και στο Δομοκό 18. Τα καταστήματα που πωλούν θαλασσινά είναι 2, 2, 5

και 1 στα Φάρσαλα, Αλμυρό, Στυλίδα και Δομοκό, αντίστοιχα. Οι φούρνοι και τα ζαχαροπλαστεία είναι 26 στα Φάρσαλα, 38 στον Αλμυρό, 24 στη Στυλίδα και 13 στο Δομοκό. Επίσης, στα Φάρσαλα υπάρχει 1 κάβα, στον Αλμυρό 14, στη Στυλίδα 4 και στο Δομοκό 1. Τέλος, τα γαλακτοπωλεία υπάρχουν και στις τέσσερις πόλεις και συγκεκριμένα είναι 4, 6, 2 και 3 στα Φάρσαλα, Αλμυρό, Στυλίδα και Δομοκό, αντίστοιχα.

Στον κλάδο του λιανικού εμπορίου ιατροφαρμακευτικών ειδών, καλλυντικών και ειδών τουαλέτας περιλαμβάνονται τα φαρμακεία, καταστήματα με ιατρικά – ορθοπαιδικά και συναφή είδη. Στα δεδομένα στοιχεία δεν υπάρχουν δεδομένα για φαρμακεία, παρά μόνο για 1 κατάστημα με ορθοπαιδικά και ιατρικά είδη στη Στυλίδα και στον Αλμυρό αλλά και 6 καταστήματα με καλλυντικά και είδη τουαλέτας στα Φάρσαλα.

Ο επόμενος κλάδος αφορά στο λιανικό εμπόριο καινούριων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα. Πιο συγκεκριμένα, ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει την πώληση κλωστοϋφαντουργικών ειδών, ειδών ένδυσης, υπόδησης, επίπλων, ηλεκτρικών οικιακών συσκευών, σιδηρικών, βιβλίων κι εφημερίδων. Στα Φάρσαλα λειτουργούν 11 επιχειρήσεις σχετικές με την πώληση κλωστοϋφαντουργικών ειδών, στον Αλμυρό 4, στη Στυλίδα 3 και στο Δομοκό 1. Αξιοσημείωτο είναι ότι, στα Φάρσαλα και στον Αλμυρό υπάρχουν 24 καταστήματα πώλησης ειδών ένδυσης, σε αντίθεση με τις άλλες πόλεις, Στυλίδα και Δομοκό, όπου τα αντίστοιχα καταστήματα είναι 3 και 1. Τα καταστήματα πώλησης ειδών υπόδησης και δερμάτινων ειδών στα Φάρσαλα είναι 7, στον Αλμυρό 9, στη Στυλίδα 3 και στο Δομοκό 2. Καταστήματα με έπιπλα, φωτιστικά και γενικά με είδη για το σπίτι υπάρχουν και στις τέσσερις πόλεις, στον Αλμυρό αυτά είναι 13, στα Φάρσαλα και τη Στυλίδα αυτά είναι 7 ενώ, στο Δομοκό είναι 1. Στα Φάρσαλα λειτουργούν 15 καταστήματα που πωλούν ηλεκτρικές οικιακές συσκευές, στον Αλμυρό 7, στη Στυλίδα 5 και στο Δομοκό τα εν λόγω καταστήματα είναι 4. Επιπλέον, υπάρχουν και καταστήματα που πωλούν σιδηρικά και είδη κιγκαλερίας, τα οποία είναι 13 στα Φάρσαλα, 9 στον Αλμυρό και από 2 στη Στυλίδα και Δομοκό. Τέλος, στα Φάρσαλα τα καταστήματα που πωλούν βιβλία, εφημερίδες και γενικά χαρτικά είναι 11, στον Αλμυρό 14, στη Στυλίδα 6 και στο Δομοκό 2.

Το λιανικό εμπόριο καινούριων ειδών περιλαμβάνει και άλλες κατηγορίες καταστημάτων, όπως ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κοσμήματα, λουλούδια, οπτικά είδη, αναμνηστικά, τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, εξοπλισμό γραφείου και λοιπά. Πιο συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα τα καταστήματα που πωλούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές είναι 2, στον Αλμυρό 8, στη Στυλίδα και στο Δομοκό 1. Επιπλέον, στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στη Στυλίδα τα κοσμηματοπωλεία είναι 2 ενώ, στο Δομοκό 1. Επίσης, καταστήματα πώλησης λουλουδιών και γενικά φυτών υπάρχουν στη Στυλίδα και στα Φάρσαλα, και αυτά είναι 2 και 3 αντίστοιχα, ενώ στον Αλμυρό 5. Καταστήματα με φωτογραφικά και οπτικά είδη υπάρχουν, στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στη Στυλίδα. Στα Φάρσαλα είναι 2, στον Αλμυρό 2 και στη Στυλίδα 1. Αναμνηστικά και είδη λαϊκής τέχνης υπάρχουν σε 5 καταστήματα στα Φάρσαλα, σε 2 στον Αλμυρό, σε 2 στη Στυλίδα και σε 1 στο Δομοκό. Όσον αφορά στον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό και στον εξοπλισμό γραφείου, τα αντίστοιχα καταστήματα στα Φάρσαλα είναι 1, στον Αλμυρό 3 και 2 στη Στυλίδα. Επίσης, λειτουργεί ένα κατάστημα με τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό στο Δομοκό.

Το λιανικό εμπόριο αποτελεί μία από τις κυριότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό, στη Στυλίδα και στο Δομοκό. Στα Φάρσαλα κατέχει το 26,07% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, στον Αλμυρό 32,02%, στη Στυλίδα το 21,75% και στο Δομοκό το 22,07%. Αυτό βέβαια εξηγείται από το γεγονός ότι, οι κάτοικοι της υπαίθρου θέλουν να έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν τις ανάγκες τους από την τοπική αγορά, χωρίς να είναι αναγκασμένοι να απευθύνονται στις πλησιέστερες πόλεις, όπως είναι οι πρωτεύουσες των νομών όπου ανήκουν.

Πίνακας 18: Δραστηριότητες σχετικές με το λιανικό εμπόριο

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΜΗ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ				
ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	15	3	5	5
ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΑ	33	26	33	24

ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ	20	24	23	7
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ				
ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ	10	11	6	2
ΚΡΕΑΣ - ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ	19	27	11	18
ΘΑΛΑΣΣΙΝΑ	2	2	5	1
ΕΙΔΗ ΑΡΤΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	26	38	24	13
ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ	1	14	4	1
ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ	4	7	2	3
Λ.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	6	0	6	2
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΩΝ ΤΟΥΑΛΕΤΑΣ				
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ	0	0	0	0
ΙΑΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ ΕΙΔΗ	0	1	1	0
ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΤΟΥΑΛΕΤΑΣ	6	0	0	0
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ				
ΚΛΩΣΤΟΥΨΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ	11	4	3	1
ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ	24	24	8	4
ΕΙΔΗ ΥΠΟΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΙΝΑ ΕΙΔΗ	7	9	3	2
ΕΠΙΠΛΑ, ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	7	13	7	1
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	15	7	5	4
ΣΙΔΗΡΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΚΙΓΚΑΛΕΡΙΑΣ	13	9	2	2
ΒΙΒΛΙΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΙΚΑ	11	14	6	2
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ (ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Κ.Α.Π.)				

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ	2	8	1	1
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ - ΡΟΛΟΓΙΑ	2	2	2	1
ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ - ΦΥΤΑ	3	5	2	0
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΑ ΕΙΔΗ	2	2	1	0
ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	5	2	2	1
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	1	3	2	0
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	2	0	0	1
ΛΟΙΠΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	0	1	3	0
ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΙΔΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2	0	0	0
ΔΕ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΤΑΙ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	4	3	1	0
ΕΙΔΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ - ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ	10	9	6	2
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	263	268	174	98

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 19) διακρίνεται ο αριθμός των επενδύσεων που έχουν γίνει σε ξενοδοχεία και εστιατόρια. Από ότι φαίνεται, ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις έχουν κατασκευαστεί μόνο στη Στυλίδα και στον Αλμυρό και αυτό ίσως να εξηγείται από το γεγονός ότι οι δεδομένες πόλεις είναι παραλιακές, αλλά και επειδή οι οικισμοί της επαρχίας Στυλίδας και Αλμυρού αποτελούν μέρος για β' κατοικία. Συγκεκριμένα, στη Στυλίδα υπάρχουν 13 ξενοδοχειακές μονάδες και 4 εγκαταστάσεις κατασκήνωσης και άλλες επιχειρήσεις παροχής καταλύματος, ενώ στον Αλμυρό υπάρχουν 7 μονάδες παροχής καταλύματος.

Στο συγκεκριμένο κλάδο ανήκουν ακόμη εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, μπαρ και καντίνες. Στα Φάρσαλα τα εστιατόρια είναι 39, τα ζαχαροπλαστεία είναι 21, τα μπαρ 116 και οι καντίνες 20, δηλαδή συνολικά οι επιχειρήσεις αυτού του κλάδου είναι 196. Στον Αλμυρό τα εστιατόρια είναι 55, 79 τα μπαρ και 7 καντίνες. Στη Στυλίδα υπάρχουν 63 εστιατόρια, 5 ζαχαροπλαστεία, 83 μπαρ και 20 καντίνες, δηλαδή 177 επιχειρήσεις και με τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις 188. Στο Δομοκό λειτουργούν 19 εστιατόρια, 3 ζαχαροπλαστεία, 51 μπαρ και 4 καντίνες, στο σύνολο 77 επιχειρήσεις.

Πίνακας 19: Ξενοδοχεία και Εστιατόρια

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	0	0	13	0
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	0	7	4	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	7	17	0
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ				
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	39	55	63	19
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ	21	0	5	3
ΜΠΑΡ	116	79	83	51
ΚΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΟΔΟΣΙΑ ΜΕ ΓΡΟΦΙΜΑ	20	7	20	4
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	196	148	188	77

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 20) παρουσιάζονται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που λειτουργούν βοηθητικά ως προς τις μεταφορές. Αυτές είναι η διακίνηση και αποθήκευση εμπορευμάτων και οι δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων. Συνολικά, οι δραστηριότητες αυτές για τα Φάρσαλα είναι 10, για τον Αλμυρό 6, για τη Στυλίδα 9 και για το Δομοκό 8. Πιο αναλυτικά, στα Φάρσαλα λειτουργούν 5 επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη διακίνηση εμπορευμάτων, 2 έχουν ως αντικείμενο την αποθήκευσή τους, 2 ταξιδιωτικά πρακτορεία και 1 εκτελεί γενικά μεταφορές. Στον Αλμυρό υπάρχουν 2 επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη διακίνηση εμπορευμάτων και ένα ταξιδιωτικό πρακτορείο. Στη Στυλίδα οι επιχειρήσεις σχετικές με τη διακίνηση εμπορευμάτων καθώς και άλλες 4 επιχειρήσεις σχετικές με υπηρεσίες μεταφορών. Επιπλέον, ο Δομοκός έχει 7 επιχειρήσεις σχετικές με τη διακίνηση εμπορευμάτων και 1 ταξιδιωτικό πρακτορείο. Συνολικά, οι επιχειρήσεις αυτές για τα Φάρσαλα, τη Στυλίδα και το Δομοκό είναι 10, 9 και 8, αντίστοιχα.

Πίνακας 20: Δραστηριότητες βοηθητικές προς τις μεταφορές

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ	5	2	5	7
ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ	2	0	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΩΝ	2	1	0	1
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΛΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1	3	4	0
ΣΥΝΟΛΟ	10	6	9	8

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακα 21) παρουσιάζονται οι δραστηριότητες που είναι συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Στα Φάρσαλα υπάρχουν 25 επιχειρήσεις αυτού του κλάδου και οι περισσότερες από αυτές είναι υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου. Στον Αλμυρό λειτουργούν 18 γραφεία που ασχολούνται με ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά γραφεία. Στη Στυλίδα οι αντίστοιχες επιχειρήσεις είναι 10 ενώ στο Δομοκό 14.

Πίνακας 21: Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	1	0	1	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	25	18	10	14
ΣΥΝΟΛΟ	26	18	11	14

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 22) παρουσιάζονται οι υπηρεσίες σχετικά με την πληροφορική καθώς και συναφείς δραστηριότητες που παρέχονται στις υπό μελέτη πόλεις. Ειδικότερα, οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν υπηρεσίες

ανάπτυξης λογισμικού, επεξεργασίας με ηλεκτρονικό υπολογιστή καθώς και υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι υπηρεσίες αυτού του κλάδου εντοπίζονται στον Αλμυρό, στη Στυλίδα και στο Δομοκό. Αναλυτικότερα, στον Αλμυρό οι επιχειρήσεις που υπάρχουν είναι 1 που αφορά στην ανάπτυξη λογισμικού και 1 που ασχολείται με την επεξεργασία μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, όπως δακτυλογραφήσεις και άλλα. Στη Στυλίδα οι επιχειρήσεις είναι 6, εκ των οποίων οι 5 αφορούν στην ανάπτυξη λογισμικού και η άλλη στην παροχή υπηρεσιών συντήρησης και επισκευής των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στο Δομοκό οι δεδομένες επιχειρήσεις είναι 2, η μία έχει σχέση με την ανάπτυξη λογισμικού και η άλλη με τις υπηρεσίες επεξεργασίας με υπολογιστή.

Πίνακας 22: Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ	0	1	5	1
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ Η/Υ	0	1	0	1
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	0	0	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	0	2	6	2

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 23) παρουσιάζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα που υπάρχει ως προς την εκπαίδευση για ενηλίκους, καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχονται για ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει κινηματογραφικές, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές δραστηριότητες. Επιπλέον, στο δεδομένο κλάδο συγκαταλέγονται οι δραστηριότητες βιβλιοθηκών, οι αθλητικές δραστηριότητες και άλλα. Στην εκπαίδευση για ενηλίκους περιλαμβάνονται τα φροντιστήρια ξένων γλωσσών, τα κέντρα εκμάθησης υπολογιστών, τα ωδεία και άλλα.

Ειδικότερα, στα Φάρσαλα η εκπαίδευση για ενηλίκους παρέχεται μέσω 32 επιχειρήσεων, στον Αλμυρό μέσω 14, στη Στυλίδα μέσω 23 και στο Δομοκό μέσω 6 επιχειρήσεων. Στα Φάρσαλα, επίσης, υπάρχουν 3 επιχειρήσεις ασχολούνται με

κινηματογραφικές και βιντεοσκοπικές δραστηριότητες. Στη Στυλίδα υπάρχει μία αντίστοιχη επιχείρηση. Αντίστοιχα, οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται από 2 και 1 επιχειρήσεις. Στη Στυλίδα υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με δραστηριότητες βιβλιοθηκών. Τέλος, αθλητικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται στον Αλμυρό, στη Στυλίδα και στο Δομοκό από μία επιχείρηση σε κάθε πόλη, εκτός του Αλμυρού όπου είναι 2.

Πίνακας 23: Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	32	14	23	6
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	3	0	1	0
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	2	0	1	0
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΘΕΑΜΑΤΟΣ	1	0	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ	0	0	1	0
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0	2	1	1
ΆΛΛΕΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4	0	3	2
ΣΥΝΟΛΟ	42	16	30	9

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Συμπεράσματα

Στην κατηγορία των δικτύσεων σε ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης ανήκουν πολλές επιχειρήσεις. Οι δικτύώσεις αυτής της μορφής είναι πολύ ωφέλιμες για τις επιχειρήσεις αλλά και για την οικονομία γενικότερα. Συγκεκριμένα, οι δικτύώσεις σε ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης φέρουν πολλά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις, γιατί μέσα από αυτή τη μορφή συνεργασία τους δίνεται η δυνατότητα να παράγουν υψηλής ποιότητας προϊόντα. Οι επιχειρήσεις ανταλλάζουν

τεχνογνωσία, χρησιμοποιούνται νέες μέθοδοι παραγωγής, βρίσκονται κοινοί προμηθευτές και μπορούν να προωθήσουν την παραγωγή σε νέες αγορές ή και, ακόμα πιο πέρα, να ανοίξουν δρόμο για εξαγωγικές δραστηριότητες. Επιπλέον, είναι δυνατό για τις επιχειρήσεις να επιτύχουν χαμηλότερο κόστος παραγωγής, κάτι με το οποίο μπορούν να αντιμετωπίσουν το σκληρό ανταγωνισμό που δέχονται από όμοιες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα κοντινά αστικά κέντρα. Τέλος, απασχολείται το εργατικό δυναμικό των περιοχών σε αυτές τις επιχειρήσεις, κάτι που αποτελεί έναν καλό τρόπο αντιμετώπισης της ανεργίας της υπαίθρου.

Παρατηρείται ότι, οι επιχειρήσεις που μπορούν να έχουν την καλύτερη απόδοση, μέσω αυτών των δικτύωσεων, είναι αυτές που ασχολούνται με τον κλάδο των τροφίμων και ποτών. Συγκεκριμένα, επιχειρήσεις που ασχολούνται με την εκτροφή ζώων, όπως βοοειδών, χοίρων ή πουλερικών, μπορούν να συνεργαστούν και να εκτρέφουν είτε καλύτερης ράτσας ζώα τα οποία θα έχουν καλύτερη απόδοση σε βάρος, γάλα και άλλα, είτε να χρησιμοποιούν νέες πρώτες ύλες, με τις οποίες θα βελτιώνεται η ποιότητα – γεύση των τελικών αγαθών. Σε γενικές γραμμές δύναται να υπάρξει αυξημένη εξειδίκευση στο δεδομένο κλάδο, το οποίο θα συνδράμει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Στο δεδομένο κλάδο, οι μεταποιητικές μονάδες που λειτουργούν, όπως οι βιοτεχνίες αλλαντικών ή τυροκομικών προϊόντων δύναται να αναβαθμίσουν την ποιότητα των αγαθών που παράγουν μέσω της μεταξύ τους συνεργασίας. Πιο αναλυτικά, αυτές οι επιχειρήσεις αναμένεται να φέρουν υψηλότερα επίπεδα εξειδίκευσης, γιατί η δραστηριοποίησή τους αφορά στην παραγωγή όμοιων αγαθών. Επιπλέον, είναι δυνατό να υπάρξει μεγαλύτερη παραγωγή και καλύτερος σχεδιασμός στην γραμμή παραγωγής των τελικών αγαθών που δεν θα επιτυγχάνονταν αν λειτουργούσαν μεμονωμένα. Επιπρόσθετα, το κόστος παραγωγής μπορεί να μειωθεί, στην περίπτωση όπου βρεθούν κοινοί προμηθευτές πρώτων υλών, οι οποίοι θα έχουν πιο ευνοϊκές τιμές.

Επιπρόσθετα, η δικτύωση επιχειρήσεων που ασχολούνται με την τυποποίηση τομάτας και χυμού τομάτας είναι δυνατό να φέρει πληθώρα πλεονεκτημάτων στις επιχειρήσεις αυτές. Συγκεκριμένα, στην περιοχή των Φαρσάλων και του Δομοκού η καλλιέργεια τομάτας, όπως και άλλων εποχικών οπωροκηπευτικών, πραγματοποιείται

σε μεγάλο βαθμό. Η ύπαρξη και λειτουργία επιχειρήσεων τυποποίησης των παραγόμενων αγαθών μπορεί να ενισχύσει την τοπική οικονομία, αλλά και τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Είναι δυνατό να ενισχυθεί η τοπική οικονομία ποικιλοτρόπως, αλλά κυρίως αυτό επιτυγχάνεται με την χρησιμοποίηση όλης της παραγωγής από τις μεταποιητικές μονάδες και με την απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού. Όσον αφορά στις ίδιες τις επιχειρήσεις, η δικτύωση μεταξύ τους θα τις βοηθήσει στην προσπάθεια για εξεύρεση νέων αγορών, αλλά και σε όλες τις φάσεις παραγωγής του τελικού αγαθού, μέσω τις ανταλλαγής μεθόδων και τεχνικών και καλύτερων τιμών αγοράς των προμηθειών.

Όμοια περίπτωση αποτελεί και η καλλιέργεια ελαίων, η οποία πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό στο Νομό Φθιώτιδας και συγκεκριμένα στη Στυλίδα αλλά και στον Αλμυρό. Κατά συνέπεια, τόσο στη Στυλίδα όσο και στον Αλμυρό, υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την επεξεργασία των ελαίων, είτε για την παραγωγή ελαιόλαδου είτε για την τυποποίηση ελαίων. Κρίνεται θεμιτό να αναπτυχθεί συνεργασία στο συγκεκριμένο κλάδο, διότι θα ενισχύσει και τις 26 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτό το αντικείμενο.

Έντονη δραστηριοποίηση παρατηρείται και στον κλάδο της αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής, κυρίως στα Φάρσαλα, όπου γίνεται παραδοσιακά η παραγωγή του χαλβά. Αναμφίβολα, η συνεργασία στο δεδομένο κλάδο είναι απαραίτητη για τις επιχειρήσεις αυτές, μιας και με τη δικτύωση τους δίνεται η δυνατότητα να προωθήσουν τα παραγόμενα αγαθά σε μεγαλύτερες αγορές και μπορούν με αυτόν τον τρόπο να αποκτήσει η παραγωγή τους εξαγωγικό προσανατολισμό.

Επίσης, παρουσιάζεται δραστηριοποίηση στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας, στοιχείο αρκετά ενδιαφέρον, αφού ο κλάδος αυτός δεν είναι από τους πιο συνηθισμένους. Συγκεκριμένα, η δραστηριοποίηση παρουσιάζεται τόσο στα Φάρσαλα μέσω 2 επιχειρήσεων όσο και στο Δομοκό με μία. Το γεγονός αυτό είναι αρκετά ικανοποιητικό, από την άποψη ότι η ενδυνάμωση αυτού του κλάδου, μέσω μίας δικτύωσης, μπορεί να φέρει πολύ καλά αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις που έχουν αυτό το αντικείμενο δραστηριοποίησης. Επιπλέον, μέσω της εξειδικευμένης παραγωγής μπορούν να αναπτυχθούν οικονομίες κλίμακας.

Έντονη δραστηριοποίηση παρατηρείται και στον κλάδο της κατασκευής ξύλινων επίπλων. Στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό και στη Στυλίδα οι επιχειρήσεις που ασχολούνται στο συγκεκριμένο αντικείμενο είναι πάνω από 20. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι αρκετές δεδομένου ότι η αγορά στην οποία απευθύνονται είναι μικρή. Στην περίπτωση, όμως, που αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ τους μπορούν να προσεγγίσουν και άλλες αγορές, έχοντας βέβαια αναβαθμίσει την ποιότητα των τελικών αγαθών, τόσο με την ανταλλαγή μεθόδων, τεχνικών και γενικά τεχνοτροπίας, όσο και με την από κοινού εξεύρεση καλών προμηθευτών. Η συνεργασία μεταξύ τους μπορεί να πάρει τη μορφή συνεταιρισμού, με την οποία θα προωθούνται τα προϊόντα τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ασφαλώς, ο δεδομένος κλάδος θα λάβει αυξημένη εξειδίκευση, κάτι που θα οδηγήσει στη δημιουργία οικονομίων κλίμακας.

Χαρακτηριστικό στοιχείο όλων των εν δυνάμει δικτύωσεων, που αναφέρονται πιο πάνω, είναι ο μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που λειτουργούν αλλά και η πληθώρα των δραστηριοποιήσεων. Είναι, δηλαδή, αρκετά μεγάλος ο αριθμός των επιχειρήσεων που ασχολούνται στους δεδομένους κλάδους, αλλά και η εσωτερική σύνθεση αυτών ποικίλλει αρκετά. Οι δικτύωσεις σε ομοειδές αντικείμενο μπορούν να υπάρξουν, σκοπός είναι να εντοπιστούν τα πεδία συνεργασίας από την πλευρά των ίδιων των επιχειρήσεων.

♦ Δικτύωσεις επιχειρήσεων σε συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης

Οι δικτύωσεις των επιχειρήσεων είναι δυνατό να ωφελήσουν σε μεγάλο βαθμό την επιχειρηματικότητα και κυρίως την επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο, όπου τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις αυτές είναι πολλά αλλά και το μέγεθος και η ισχύς τους ισχνή. Οι δικτύωσεις επιχειρήσεων με κοινό – ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης μπορεί να τις ενισχύσει, αφού θα υπάρχει η δυνατότητα ανταλλαγής τεχνογνωσίας, εμπειριών, μεθόδων παραγωγής που έχουν δοκιμαστεί στο παρελθόν. Όσον αφορά στις δικτύωσεις επιχειρήσεων με συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης, η κατάσταση λίγο μεταβάλλεται.

Στις δικτύωσεις συμπληρωματικών επιχειρήσεων αναπτύσσεται μία συνεργασία, μέσω της οποίας θα γίνεται ανταλλαγή εμπορεύματος και όχι μεθόδων, τεχνικών και

λοιπά. Συγκεκριμένα, σε αυτό το είδος δικτύωσης η μία επιχείρηση προσφέρει το παραγόμενο προϊόν της ως πρώτη ύλη στην άλλη επιχείρηση. Οι δικτυώσεις αυτής της μορφής δύναται να προσφέρουν πολλά θετικά στοιχεία στις εμπλεκόμενες, στο δίκτυο, επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, υπάρχει ένα είδος αλληλοϋποστήριξης των επιχειρήσεων, όπου η μία προσφέρει αγαθά στην άλλη. Η συνεργασία αυτή αποπνέει μία σταθερότητα στην αγορά, που αποτελεί βασικό παράγοντα στην προσπάθεια για αναβάθμιση μιας επιχείρησης, αφού μόνο σε ένα σταθερό περιβάλλον μπορεί να γίνουν νέες και πιο ασφαλείς επενδύσεις, καλύτερη προώθηση των τελικών προϊόντων και ίσως επέκταση προς ξένες αγορές.

Επίσης, μέσω της δικτύωσης σε συμπληρωματικό αντικείμενο επιτυγχάνεται ο απεγκλωβισμός των επιχειρήσεων από στερεότυπα και καχυποψίες. Η νοοτροπία των επιχειρηματιών και κυρίως αυτών της υπαίθρου σε θέματα συνεργασίας ή σε θέματα σχετικά με τη γενικότερη αντιμετώπιση άλλων επιχειρηματιών είναι αρκετά καχύποπτη και αβέβαιη. Οι δικτυώσεις σε συμπληρωματικό αντικείμενο μπορούν να ξεπεράσουν αυτή τη νοοτροπία και να ενδυναμώσουν τις σχέσεις των επιχειρηματιών μεταξύ τους, γιατί με τη δεδομένη συνεργασία εξαλείφονται τα στοιχεία της ανταγωνιστικότητας και η μία υποστηρίζει την άλλη σε μέτωπα πιο δύσκολα και πιο ανταγωνίσιμα.

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 24) παρουσιάζεται ένα είδος δικτύωσης που θα μπορούσε να αναπτυχθεί. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα υπάρχουν 4 επιχειρήσεις εκτροφής και πάχυνσης βοοειδών και στον Αλμυρό 1, όπως και από 1 επιχείρηση εκτροφής χοίρων. Επιπλέον, στη Στυλίδα και στο Δομοκό υπάρχουν 1 και 2 επιχειρήσεις αντίστοιχα που εκτρέφουν πτηνά. Ακόμη, 4 επιχειρήσεις στον Αλμυρό, 1 στη Στυλίδα και 2 στο Δομοκό ασχολούνται με την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων.

Συνδυάζοντας όλα τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι, είναι δυνατή μία δικτύωση μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών. Συγκεκριμένα, οι αγελαδοτροφικές μονάδες και η χοιροτροφική μονάδα μπορούν να συνεργαστούν με τις 3 βιοτεχνίες αλλαντικών που λειτουργούν στα Φάρσαλα, προσφέροντας το παραγόμενο κρέας τους ως πρώτη ύλη στη βιοτεχνία αλλαντικών. Όπως επίσης και τα πτηνοτροφεία που λειτουργούν στη Στυλίδα και στο Δομοκό, μπορούν να συνεργαστούν με τη βιοτεχνία αλλαντικών,

στον τομέα της παραγωγής γαλοπούλας. Επίσης, οι βιοτεχνίες τυροκομικών προϊόντων μπορούν να συνάψουν συνεργασία με τις βιοτεχνίες αλλαντικών.

Πίνακας 24: Δικτύωση εκτροφής ζώων με βιοτεχνίες αλλαντικών.

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	4	1	0	0
ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	1	1	0	0
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΑΛΛΑΝΤΙΚΩΝ	3	0	1	4
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	0	4	1	2
ΠΙΤΗΝΟΤΡΟΦΕΙΑ	0	0	1	2

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 25) παρουσιάζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα ως προς την επεξεργασία φρούτων και κομποστών. Συγκεκριμένα, στο Δομοκό υπάρχει μία μονάδα επεξεργασίας μήλων, και στα Φάρσαλα λειτουργεί μία μονάδα που παράγει χυμούς φρούτων και κομπόστες. Επομένως, μία συνεργασία μεταξύ των δύο επιχειρήσεων είναι εφικτή, αφού η πρώτη θα προσφέρει τα μήλα ως βασική πρώτη ύλη στη δεύτερη, προκειμένου να τα επεξεργαστεί και να παράγει εν τέλει την κομπόστα και τον χυμό μήλου.

Πίνακας 25: Δικτύωση επιχειρήσεων επεξεργασίας φρούτων και κομποστών

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΗΛΩΝ	0	0	0	1
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΧΥΜΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΜΠΟΣΤΕΣ	1	0	0	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 26) παρουσιάζεται η δυνατότητα δικτύωσης κονσερβοποιείων ελαίων με μονάδες επεξεργασίας ξηρών καρπών, κυρίως αμυγδάλων. Συγκεκριμένα, στον Αλμυρό λειτουργούν 2 επιχειρήσεις που ασχολούνται με την κονσερβοποίηση των ελαίων και στη Στυλίδα 2. Όσον αφορά στην επεξεργασία ξηρών καρπών, οι αντίστοιχες επιχειρήσεις είναι 2 και περιλαμβάνουν κυρίως την επεξεργασία αμυγδάλων. Τα τελευταία χρόνια έχουν

πραγματοποιηθεί πολλές καινοτομίες στον κλάδο της κονσερβοποιίας ελαίων, μία από αυτές είναι και η κονσερβοποίηση ελαίων μαζί με αμύγδαλα, πιπεριές και άλλα. Είναι επομένως δυνατό να υπάρξει μία τέτοια συνεργασία.

Πίνακας 26: Δικτύωση κονσερβοποιείων ελαίων

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΚΟΝΣΕΡΒΟΠΟΙΕΙΟ ΕΛΑΙΩΝ	0	2	2	0
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΞΗΡΩΝ ΚΑΡΠΩΝ (ΚΥΡΙΩΣ ΑΜΥΓΔΑΛΩΝ)	0	2	0	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα (πίνακας 27), διαπιστώνεται ότι, στα Φάρσαλα λειτουργούν 4 κυλινδρόμυλοι και 9 εργαστήρια αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής. Στη Στυλίδα λειτουργούν 3 εργαστήρια αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής, ενώ στον Αλμυρό υπάρχουν 1 κυλινδρόμυλος και 6 εργαστήρια ζαχαροπλαστικής. Όσον αφορά στο Δομοκό, βρίσκεται υπό λειτουργία 1 κυλινδρόμυλος, 3 εργαστήρια αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής και 2 εργαστήρια παραγωγής ζυμαρικών. Είναι γνωστό ότι, βασική πρώτη ύλη στην αρτοποιία, στη ζαχαροπλαστική αλλά και στην παραγωγή ζυμαρικών είναι το αλεύρι και όλα τα συναφή προϊόντα, που παράγονται σε κυλινδρόμυλους. Επομένως, μία ενδεχόμενη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων που προαναφέρθηκαν θα είναι επιτυχής, λόγω του γεγονότος ότι η παραγωγή του ενός προϊόντος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την παραγωγή του άλλου.

Πίνακας 27: Δικτύωση εργαστηρίων αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ ΑΛΕΥΡΟΜΥΛΟΙ	4	1	0	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΙΑΣ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	9	6	3	3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΖΥΜΑΡΙΚΩΝ	0	2	0	2
ΒΙΟΤΕΧΝΙΕΣ ΞΗΡΩΝ ΚΑΡΠΩΝ (ΚΥΡΙΩΣ ΑΜΥΓΔΑΛΩΝ)	0	2	0	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 28) παρουσιάζεται η επιχειρηματικότητα ως προς τον κλάδο της παραγωγής ενδυμάτων και συναφών ειδών. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα υπάρχουν 2 βιομηχανίες κλωστοϋφαντουργίας – πλεκτήρια και 2 βιοτεχνίες κατασκευής ενδυμάτων (η μία κατασκευάζει εσώρουχα και η άλλη ανδρικά ενδύματα). Στη Στυλίδα λειτουργεί μία βιοτεχνία κατασκευής κορδελών και δαντελών, καθώς και 2 εργαστήρια κατασκευής φασόν έτοιμων ενδυμάτων. Τέλος, στο Δομοκό υπάρχει 1 βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας.

Προϊόντα των βιοτεχνιών κλωστοϋφαντουργίας θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρώτη ύλη στις βιοτεχνίες ενδυμάτων. Επιπλέον, τα εργαστήρια κατασκευής φασόν ενδυμάτων στη Στυλίδα θα μπορούσαν να αναπτύξουν συνεργασία με τις βιοτεχνίες ενδυμάτων στις υπόλοιπες πόλεις.

Πίνακας 28: Δικτύωση βιοτεχνιών ενδυμάτων

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΥΛΩΝ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΑΦΗ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ - ΠΛΕΚΤΗΡΙΟ	2	0	0	1
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΟΡΔΕΛΩΝ - ΔΑΝΤΕΛΩΝ	0	0	1	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΑΣΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	0	0	2	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	2	0	0	0

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 29) παρουσιάζεται η επιχειρηματικότητα ως προς την κατεργασία ξύλου και την παραγωγή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από την παραγωγή επίπλων. Συγκεκριμένα, στη Στυλίδα λειτουργεί μία επιχείρηση κατασκευής παλετών από ξύλο και στο Δομοκό μία βιοτεχνία επεξεργασίας ξύλου. Ενδεχομένως, μέσω μίας δικτύωσης μεταξύ τους, η τελευταία να εξυπηρετεί την πρώτη με πρώτες ύλες.

Πίνακας 29: Δικτύωση βιοτεχνίας επεξεργασίας ξύλου με βιοτεχνία κατασκευή παλετών από ξύλο

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ ΚΑΙ ΦΕΛΛΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ - ΔΑΣΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	0	0	0	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΛΕΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	0	0	1	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα 30, που ακολουθεί, διακρίνεται ότι στα Φάρσαλα λειτουργεί μία βιοτεχνία επεξεργασίας χαρτιού. Είναι προφανές ότι, δύναται να υπάρξει μία δικτύωση των μεταποιητικών μονάδων αυτών των πόλεων με τη δεδομένη βιοτεχνία, αφού η επιχείρηση αυτή έχει τη δυνατότητα να παράγει υλικά συσκευασίας, που αποτελεί απαραίτητη βασική ύλη για κάθε παραγόμενο προϊόν. Με τον ίδιο τρόπο οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεργαστούν και με την επιχείρηση που κατασκευάζει πλαστικά προϊόντα συσκευασίας. Επιπλέον, δύναται να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των δύο επιχειρήσεων που προαναφέρθηκαν στον τομέα της συσκευασίας, προκειμένου να εξυπηρετούν πλήρως τις ανάγκες των επιχειρήσεων που χρειάζονται ασφαλή και υψηλών προδιαγραφών συσκευασία.

Πίνακας 30: Βιοτεχνίες κατασκευής χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΑΡΤΟΠΟΛΤΟΥ ΧΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ				
	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΑΡΤΟΥ	1	0	0	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ	1	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	2	0	0	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 31) παρουσιάζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα που έχει σχέση με τις κατασκευαστικές εργασίες, καθώς και με επιχειρήσεις που παράγουν απαραίτητες πρώτες ύλες για αυτές. Συγκεκριμένα, στα Φάρσαλα υπάρχουν 13 επιχειρήσεις που ασχολούνται με χωματουργικές εργασίες, στον Αλμυρό 10, στη Στυλίδα 20 και στο Δομοκό 7. Επιπλέον, στα Φάρσαλα

λειτουργούν 4 εργαστήρια επεξεργασίας σκυροδέματος, 6 εργαστήρια επεξεργασίας μαρμάρου, 1 εργαστήριο επεξεργασίας ασβεστοπολτού και τσιμεντόλιθων. Στον Αλμυρό υπάρχουν 7 εργαστήρια επεξεργασίας σκυροδέματος, 1 επεξεργασίας μαρμάρου και 4 επεξεργασίας ασβεστοπολτού. Στη Στυλίδα υπάρχουν 2 εργαστήρια επεξεργασίας σκυροδέματος, 2 επεξεργασίας μαρμάρου και 1 επεξεργασίας ασβεστοπολτού. Στο Δομοκό λειτουργούν 3 εργαστήρια επεξεργασίας σκυροδέματος και 1 επεξεργασίας μαρμάρου. Είναι, επομένως, σαφές ότι δύναται να υπάρξει συνεργασία στις επιχειρήσεις αυτών των κλάδων, αφού τα εργαστήρια που προαναφέρθηκαν μπορούν να προσφέρουν πρώτες ύλες στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με χωματουργικές εργασίες.

Πίνακας 31: Δικτύωση κατασκευαστικών επιχειρήσεων

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	13	10	20	7
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ	4	7	2	3
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΡΜΑΡΟΥ	6	1	2	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΣΒΕΣΤΟΠΟΛΤΟΥ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΟΛΙΘΩΝ	1	4	1	0
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	0	2	1	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 32) παρουσιάζεται η επιχειρηματικότητα ως προς τις υδραυλικές και ψυκτικές εργασίες. Πιο αναλυτικά, στα Φάρσαλα και στον Αλμυρό 14 επιχειρήσεις ασχολούνται με τις υδραυλικές και ψυκτικές εργασίες, στη Στυλίδα 27 και στο Δομοκό 5. Ταυτόχρονα, στη Στυλίδα λειτουργεί ένα εργοστάσιο παρασκευής ρακόρ βίδας, η οποία χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον στις εργασίες αυτού του κλάδου.

Πίνακας 32: Δικτύωση επιχειρήσεων σχετικές με υδραυλικές και ψυκτικές εργασίες

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΨΥΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	14	14	27	5
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΡΑΚΟΡ ΒΙΔΑΣ	0	0	1	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 33) παρουσιάζονται οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και με συναφές αντικείμενο που δύναται να αναπτύξουν ένα δίκτυο συνεργασίας. Πιο αναλυτικά, οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις στα Φάρσαλα είναι 5, στον Αλμυρό 10, στη Στυλίδα 14 και στο Δομοκό 10. Επιπλέον, υπάρχουν 2 βιοτεχνίες μπαταριών στα Φάρσαλα, 1 εργοστάσιο κατασκευής καλωδίων για την τηλεφωνία στη Στυλίδα, 1 εργοστάσιο φωτιστικού εξοπλισμού και λαμπτήρων στο Δομοκό και 1 επιχείρηση κατασκευής φωτεινών επιγραφών στη Στυλίδα.

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι, τόσο οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις όσο και η επιχείρηση κατασκευής φωτεινών επιγραφών, μπορούν να συμμετέχουν σε ένα δίκτυο συνεργασίας, μέσω του οποίου θα προμηθεύονται ηλεκτρολογικά εξαρτήματα, όπως καλώδια, λαμπτήρες και μπαταρίες, από τα εργοστάσια παρασκευής τους.

Πίνακας 33: Δικτύωση επιχειρήσεων σχετικά με ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις

	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΛΜΥΡΟΣ	ΣΤΥΛΙΔΑ	ΔΟΜΟΚΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	5	10	14	10
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ	2	0	0	0
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΛΩΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	0	0	1	0
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΦΩΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ	0	0	0	1
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΩΤΕΙΝΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ	0	0	1	0

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Συμπεράσματα

Είναι πολλά τα δίκτυα επιχειρήσεων με συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης, τα οποία δύναται να αναπτυχθούν στις περιοχές που μελετώνται. Πιο σημαντικά, ίσως, είναι αυτά που αφορούν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των τροφίμων και ποτών. Συγκεκριμένα, οι μονάδες που ασχολούνται με την εκτροφή ζώων και τα πτηνοτροφεία είναι δυνατό να συνεργαστούν με βιοτεχνίες τροφίμων. Σε αυτή τη συνεργασία, ασφαλώς, η πρώτη ύλη είναι το κρέας των ζώων και το τελικό αγαθό τα αλλαντικά που παράγουν οι βιοτεχνίες. Η δικτύωση αυτή θα είναι πολύ ωφέλιμη και για τους προμηθευτές αλλά και για τους παραγωγούς, αφού οι πρώτοι θα εξασφαλίζουν την πώληση των προϊόντων τους (κρέας) αλλά και οι τελευταίοι θα έχουν προμηθευτές γνωστούς και προσεγγίσιμους και ασφαλή υλικά για μεταποίηση. Γενικά η συνεργασία αυτή αποπνέει σταθερότητα στους προμηθευτές, στους παραγωγούς και στην τοπική οικονομία γενικότερα, αφού τα κέρδη παραμένουν στην περιοχή. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις απεγκλωβίζονται και έχουν τη δυνατότητα να εξέλθουν σε νέες και πιο μεγάλες αγορές, με προϊόντα πιο ανταγωνιστικά. Παύει, πλέον, να υπάρχει ως ανταγωνιστής κάθε όμοια επιχείρηση του κοντινού αστικού κέντρου (συνήθως επιχειρήσεις των πρωτευουσών των νομών).

Σημαντική, επίσης, δικτύωση μπορεί να πραγματοποιηθεί στον κλάδο της τυποποίησης ελαίων. Πιο αναλυτικά, τα κονσερβοποιεία ελαίων μπορούν να συνεργαστούν με τις βιοτεχνίες επεξεργασίας ξηρών καρπών (αμύγδαλα). Τελευταία, στην τυποποίηση ελαίων έχουν πραγματοποιηθεί πολλές καινοτομίες, με μία από αυτές τη χρησιμοποίηση αμυγδάλων. Η συνεργασία αυτή μπορεί να γίνει και να φέρει θετικά αποτελέσματα στις επιχειρήσεις, αφού ήδη η δραστηριοποίηση στο δεδομένο κλάδο είναι έντονη, και οι επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν το βαθμό εξειδίκευσής τους.

Στο Δομοκό δραστηριοποιείται μία επιχείρηση στον κλάδο της επεξεργασίας ξύλου και γενικά δασικών προϊόντων, όπως και στη Στυλίδα υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με την κατασκευή παλετών από ξύλο. Μία ενδεχόμενη συνεργασία μπορεί να φέρει θετικά αποτελέσματα στις επιχειρήσεις και να τις ενισχύσει.

Στα Φάρσαλα λειτουργούν επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη συσκευασία, είτε αυτή γίνεται με πλαστικό είτε με χαρτί. Ασφαλώς, η συνεργασία τους μπορεί να αναβαθμίσει την ποιότητα του τελικού αγαθού και να παρέχεται ασφαλή και

σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής συσκευασίας. Επιπλέον, αυτή η επιχείρηση δύναται να συνεργαστεί με όλες τις παραπάνω, καθώς μπορεί να τους παρέχει τα υλικά με τα οποία συσκευάζονται τα προϊόντα που παράγουν.

Επιπλέον, δίκτυα συνεργασίας μπορούν να υπάρξουν ανάμεσα σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με κατασκευαστικές εργασίες και σε εργαστήρια επεξεργασίας πάσης φύσεως δομικών υλικών, όπως σκυρόδεμα, μάρμαρο, ασβεστοπολτό και άλλα. Όπως και δικτύωση μπορεί να υπάρξει μεταξύ των επιχειρήσεων που ασχολούνται με υδραυλικές εγκαταστάσεις και του εργοστασίου στη Στυλίδα που παρασκευάζει τη ρακόρ βίδα.

Οι επιχειρήσεις του κλάδου, που αφορά στις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και στην κατασκευή φωτεινών επιγραφών, δύναται να συνεργαστούν με βιοτεχνίες μπαταριών, κατασκευής καλωδίων και φωτιστικού εξοπλισμού. Τα προϊόντα των τελευταίων αποτελούν βασική ύλη για τη διεκπεραίωση των ηλεκτρολογικών εργασιών.

Αξιοσημείωτο είναι ότι, οι περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον τριτογενή τομέα της οικονομίας και κυρίως, στον κλάδο της πώλησης και συντήρησης αυτοκινήτων οχημάτων, στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο, στα εστιατόρια, καθώς και στις επιχειρήσεις σχετικές με την παροχή καταλύματος, δηλαδή ξενοδοχεία, ξενώνες, κατασκηνώσεις και άλλα. Σαφώς, ήδη μία μορφή δικτύωσης είναι άτυπα ανεπτυγμένη, δηλαδή η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων που ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο και αυτών που ασχολούνται με το λιανικό εμπόριο. Όπου η μία προμηθεύει την άλλη.

Τέλος, είναι αρκετά ωφέλιμη η συνεργασία και δικτύωση των επιχειρήσεων που αφορούν στις μεταφορές, είτε αυτό σχετίζεται με τη διακίνηση είτε με την αποθήκευση εμπορευμάτων, με επιχειρήσεις που παράγουν αγαθά προς πώληση και που είναι αναγκαία για αυτές η μεταφορά και αποθήκευση των εμπορευμάτων.

♦ Δικτύωσεις επιχειρήσεων σύμφωνα με το προϊόν και με χωρική ταυτότητα

Μία ακόμη κατηγορία δικτύωσης αφορά στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή προϊόντων με χωρική ταυτότητα. Οι δικτύωσεις αυτών των επιχειρήσεων μπορούν να πάρουν διπλή μορφή, όπως δικτύωσεις επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης αλλά και συμπληρωματικό.

Συγκεκριμένα, στην υποκατηγορία δικτύωσεων με χωρική ταυτότητα και ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης ανήκουν για τα Φάρσαλα τα 9 εργαστήρια αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής. Είναι γνωστό ότι, στα Φάρσαλα η παραγωγή του χαλβά αποτελεί παράδοση εδώ και πολλά χρόνια. Ο χαλβάς Φαρσάλων αποτελεί σήμερα το σήμα κατατεθέν της πόλης και είναι ονομαστός σε όλη την Ελλάδα και όχι μόνο. Κάθε φθινόπωρο στα Φάρσαλα πραγματοποιείται ένα 3μέρο εκδηλώσεων, στα πλαίσια της γιορτής του χαλβά. Επομένως, η δικτύωση αυτών των επιχειρήσεων αφορά σε επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα με χωρική ταυτότητα, όπως είναι στη δεδομένη περίπτωση ο χαλβάς Φαρσάλων.

Ας σημειωθεί ότι, ο χαλβάς παράγεται από μία ποικιλία σκληρού άλευρου, ζάχαρη και αμύγδαλα. Είναι επομένως, δυνατό να υπάρξει και δικτύωση επιχειρήσεων με συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης και χωρική ταυτότητα. Τέτοια δίκτυα μπορούν να αναπτυχθούν μέσω της συνεργασίας με τους κυλινδρόμυλους, οι οποίοι είναι 4 στα Φάρσαλα και παράγουν αυτήν την ποικιλία, των σκληρών αλευρών.

Επιπλέον, μία ακόμη μορφή δικτύωσης μπορεί να αναπτυχθεί με τις βιοτεχνίες επεξεργασίας ξηρών καρπών, κυρίως αμυγδάλων, που παράγονται στον Αλμυρό και που αποτελούν βασική πρώτη ύλη για την παραγωγή του χαλβά. Η δικτύωση αυτής της μορφής έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα, διότι η μία επιχείρηση προμηθεύει την άλλη με την απαραίτητη πρώτη ύλη.

Παρατηρείται ότι, στα Φάρσαλα λειτουργούν 4 αγελαδοτροφικές μονάδες και 3 βιοτεχνίες αλλαντικών, επίσης, λειτουργεί μία χοιροτροφική μονάδα. Είναι δυνατό να αναπτυχθεί ένα δίκτυο συνεργασίας αυτών των επιχειρήσεων, προκειμένου να στηρίξουν το δεδομένο κλάδο, που δύναται να προσδώσει χωρική ταυτότητα στα παραγόμενα προϊόντα. Με αυτόν τον τρόπο τα παραγόμενα προϊόντα μπορούν να λάβουν ονομασία και κατ' επέκταση χωρική ταυτότητα. Η δικτύωση αυτή αφορά επιχειρήσεις με συμπληρωματικό αντικείμενο.

Στο Δομοκό λειτουργούν 2 βιοτεχνίες παρασκευής τυροκομικών προϊόντων, οι οποίες όταν συνεργαστούν μπορούν να εστιάσουν στον τομέα της παραγωγής μίας ποικιλίας τυριού για το οποίο είναι γνωστός ο Δομοκός, το κατίκι Δομοκού. Μια ενδεχόμενη συνεργασία μεταξύ τους θα είναι πολύ ωφέλιμη, μιας και θα

αναπτυχθούν καλύτερα και πιο οργανωμένα συστήματα παραγωγής, αλλά ταυτόχρονα θα διευκολυνθούν στην προώθηση των προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά. Η δικτύωση αυτή πραγματοποιείται μέσω επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης.

Στον τομέα της παραγωγής τυροκομικών προϊόντων υπάρχει μεγάλη δραστηριοποίηση και στον Αλμυρό, όπου γίνεται μεγάλη παραγωγή φέτας. Η δραστηριοποίηση αυτή εκφράζεται μέσω 4 επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιοχή. Πιθανότατα, η συνεργασία αυτών των επιχειρήσεων να βοηθήσει τις επιχειρήσεις αυτές στο να λάβουν τα προϊόντα χωρική ταυτότητα. Οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις έχουν ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης.

Πιθανόν, θετική να είναι και μία δικτύωση στον κλάδο της τυποποίησης τομάτας, αφού η καλλιέργεια αυτού του φυτού πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό στην περιοχή του Δομοκού αλλά και των Φαρσάλων. Στις δύο αυτές πόλεις λειτουργούν 2 και 5 μεταποιητικές μονάδες, αντίστοιχα, που ασχολούνται με την επεξεργασία, τυποποίηση και εμπορία τομάτας και τοματοπολτού. Οι επιχειρήσεις αυτές με τη συνεργασία τους μπορούν να ενισχύσουν τα παραγόμενα προϊόντα, τόσο με τη βελτίωση της ποιότητάς τους όσο και με την καθιέρωση τους στην αγορά. Σαφώς, το αντικείμενο δραστηριοποίησης αυτών των επιχειρήσεων είναι ομοειδές.

Η Στυλίδα είναι παραθαλάσσιο μέρος και όπως έχει παρατηρηθεί σε προηγούμενη ενότητα, υπάρχουν αρκετές μονάδες παροχής καταλύματος, αφού η πόλη αυτή αποτελεί προορισμό για εξοχική ή αλλιώς β' κατοικία. Στη Στυλίδα υπάρχουν 4 επιχειρήσεις που ασχολούνται με ιχθυολογικές δραστηριότητες, όπως τη μυδοκαλλιέργεια, τα οστρακοτροφεία και γενικά την καλλιέργεια κάθε είδους θαλάσσιας καλλιέργειας. Η δικτύωση αυτής της μορφής αφορά στη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης.

Τόσο στη Στυλίδα όσο και στον Αλμυρό, είναι ευρεία η καλλιέργεια ελαίων. Επιπλέον, στις περιοχές αυτές λειτουργούν αρκετές επιχειρήσεις σχετικές ως προς την επεξεργασία, τυποποίηση και εμπορία ελαίων αλλά και ελαιολάδου. Συγκεκριμένα, στη Στυλίδα υπάρχουν 19 επιχειρήσεις και στον Αλμυρό 7. Από τις 19 επιχειρήσεις οι 2 αφορούν στην κονσερβοποιεία ελαίων, όπως και οι άλλες 2 εκ των 7. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις, δηλαδή οι 17 επιχειρήσεις στη Στυλίδα και οι 5 στον

Αλμυρό ασχολούνται με την επεξεργασία ελαίων προκειμένου να παράγουν ελαιόλαδο. Τόσο η συνεργασία στον τομέα της κονσερβοποιίας όσο και στον τομέα της παραγωγής ελαιόλαδου, είναι δυνατό να προωθήσουν τα παραγόμενα προϊόντα στην αγορά δίνοντάς τους χωρική ταυτότητα. Αναμφίβολα, αυτή η δικτύωση είναι δικτύωση με χωρική ταυτότητα και ομοειδές αντικείμενο.

Τέλος, στον Αλμυρό αλλά και στα Φάρσαλα είναι γνωστό ότι επικρατεί η καλλιέργεια σιτηρών. Στην Αλμυρό λειτουργεί ένας κυλινδρόμυλος, 6 εργαστήρια αρτοποιίας και 2 ζυμαρικών, ενώ στα Φάρσαλα λειτουργούν 4 κυλινδρόμυλοι και 9 εργαστήρια αρτοποιίας. Έτσι, είναι δυνατή μία συνεργασία μεταξύ αυτών των επιχειρήσεων, που έχουν συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης.

♦ **Δικτύωσεις επιχειρήσεων σύμφωνα με το προϊόν και χωρίς χωρική ταυτότητα**

Είναι δυνατό να αναπτυχθούν συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων βάσει του προϊόντος που παράγεται, το οποίο όμως δεν έχει χωρική ταυτότητα. Τέτοια δίκτυα μπορούν να αναπτυχθούν στον τομέα των τροφίμων, ποτών και καπνού, στον κλάδο των κλωστοϋφαντουργικών υλών, σε αυτόν της παραγωγής ενδυμάτων, στην παραγωγή προϊόντων από ξύλο, από μέταλλα, στον κατασκευαστικό κλάδο, στον τομέα των επίπλων και άλλα.

Συγκεκριμένα, στον κλάδο της μεταποίησης τροφίμων και ποτών είναι δυνατή η δικτύωση επιχειρήσεων σχετικά με την παραγωγή χυμών φρούτων και κομποστών. Μία τέτοια βιοτεχνία λειτουργεί στα Φάρσαλα και δύναται να συνεργαστεί με το Δομοκό όπου υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται με την καλλιέργεια μήλων. Ασφαλώς, αυτή η συνεργασία είναι δικτύωση βάσει προϊόντος χωρίς χωρική ταυτότητα αλλά συμπληρωματικού αντικειμένου.

Δικτύωση με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης αλλά και βάσει προϊόντος χωρίς χωρική ταυτότητα δύναται να υπάρξει και στον κλάδο της οινοποιίας – ποτοποιίας. Αυτή δικτύωση μπορεί να πραγματοποιηθεί από επιχείρηση των Φαρσάλων, της Στυλίδας και του Δομοκού. Ίδιο παράδειγμα αποτελεί και η παραγωγή μελισσοκομικών προϊόντων στον Αλμυρό, όπου λειτουργούν 3 επιχειρήσεις αλλά δεν αφορά η παραγωγή σε προϊόν με χωρική ταυτότητα.

Αντίστοιχο παράδειγμα αποτελεί και η παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, η οποία πραγματοποιείται στα Φάρσαλα μέσω 2 επιχειρήσεων και στο Δομοκό μέσω μίας, όπως και μίας επιχείρησης που κατασκευάζει κορδέλες και δαντέλες στη Στυλίδα. Αυτή η δικτύωση μπορεί να γίνει βάσει των κλωστοϋφαντουργικών υλών, δηλαδή χωρίς χωρική ταυτότητα αλλά μεταξύ επιχειρήσεων με συμπληρωματικό αντικείμενο δραστηριοποίησης. Στην ίδια περίπτωση ανήκει και η συνεργασία επιχειρήσεων στον τομέα της κατασκευής ενδυμάτων, όπου το τελικό προϊόν δεν έχει χωρική ταυτότητα, αλλά οι επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων δύναται να αναπτυχθεί η συνεργασία έχουν συμπληρωματικό αντικείμενο, δηλαδή οι δύο στη Στυλίδα κατασκευάζουν φασόν έτοιμων ενδυμάτων και οι άλλες δύο κατασκευάζουν ενδύματα.

Στη κατηγορία των δικτύωσεων επιχειρήσεων βάσει προϊόντος χωρίς χωρική ταυτότητα και με συμπληρωματικό αντικείμενο ανήκουν και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός των επίπλων. Σε αυτήν την περίπτωση ανήκει μία επιχείρηση στη Στυλίδα και μία στον Αλμυρό που ασχολούνται με την κατασκευή παλετών από ξύλο και μία επιχείρηση στο Δομοκό που ασχολείται με την επεξεργασία ξύλου και γενικά δασικών προϊόντων.

Στον κλάδο της κατασκευής μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων μπορεί να αναπτυχθούν δίκτυα συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων βάσει του προϊόντος χωρίς χωρική ταυτότητα και με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την επεξεργασία σκυροδέματος, μαρμάρου, ασβεστοπολτού, γυαλιού και πάσης φύσεως δομικών υλικών μπορούν να συνεργαστούν, έχοντας ως βάση ότι η δραστηριοποίηση τους είναι ομοειδής, αλλά χωρίς τα παραγόμενα προϊόντα να έχουν χωρική ταυτότητα. Ενδεχομένως, ένα είδος δικτύωσης μπορεί να έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα στην περίπτωση όπου κάποιες από τις προαναφερθείσες επιχειρήσεις συνεργαστεί με επιχειρήσεις που εκτελούν χωματοουργικές και συναφείς εργασίες. Κοινό παρανομαστή και στα δύο είδη δικτύωσεων αποτελούν τα τελικά αγαθά, τα οποία δεν θα έχουν χωρική ταυτότητα.

Είναι δυνατό να αναπτυχθεί δικτύωση στον κλάδο της κατασκευής μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού. Ασφαλώς, η δικτύωση αυτή θα είναι συμπληρωματικού χαρακτήρα και σε προϊόντα χωρίς χωρική

ταυτότητα. Συγκεκριμένα, αυτός ο κλάδος περιλαμβάνει εργαστήρια που ασχολούνται με τις σιδηροκατασκευές αλλά και με την κατασκευή μεταλλικών κτιρίων.

Επιχειρήσεις, όπως τα μηχανουργεία, εργαστήρια ψυκτικού εξοπλισμού μη οικιακής χρήσης και αντλητικά συγκροτήματα ανήκουν στον κλάδο της κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού. Στο δεδομένο κλάδο είναι δυνατόν να αναπτυχθούν δίκτυα συνεργασίας, τα τελικά αγαθά δεν θα έχουν χωρική ταυτότητα αλλά και οι συνεργασίες θα στηρίζονται σε επιχειρήσεις με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης.

Όμοιο δίκτυο συνεργασίας, δηλαδή για προϊόντα χωρίς χωρική ταυτότητα και επιχειρήσεις με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης, μπορεί να αναπτυχθεί στον κλάδο της κατασκευής επίπλων. Πιο αναλυτικά, είναι δυνατό να συνεργαστούν εργαστήρια ή βιοτεχνίες που ασχολούνται με την κατασκευή επίπλων κουζίνας, ξύλινων κουφωμάτων και γενικά ξύλινων επίπλων.

Τέλος, οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις ηλεκτρολογικές και τις υδραυλικές εργασίες δύναται να συνεργαστούν με εργαστήρια ή βιοτεχνίες που παράγουν τον απαραίτητο εξοπλισμό προκειμένου να διεκπεραιώσουν τις εργασίες του. Τέτοιες επιχειρήσεις είναι τα εργαστήρια που παράγουν μπαταρίες, καλώδια, λαμπτήρες και άλλα. οι δικτυώσεις αυτές έχουν χαρακτήρα συμπληρωματικό και αφορούν στην παραγωγή προϊόντων χωρίς χωρική ταυτότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης έχει φέρει πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές, αλλά η μεγαλύτερή της μεταρρύθμιση παρουσιάζεται στην οικονομία. Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η εθνική οικονομία των κρατών δεν αποτελεί πλέον μονάδα οικονομικής ολοκλήρωσης, ενώ η παγκόσμια οικονομία χάνει τον εθνοκεντρικό και διεθνικό της χαρακτήρα. Σε συνδυασμό με τη δημιουργία διεθνών οικονομικών συνασπισμών, οι οποίοι συντελούν στην όλο και μεγαλύτερη εξασθένιση των εθνικών συνόρων, το νέο περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις μεταβάλλεται και η επιβίωσή τους αποτελεί πραγματικό άθλο.

Ο ρόλος του κράτους αποδυναμώνεται και οι κρατικές πολιτικές δεν έχουν πλέον προστατευτικό χαρακτήρα, που εκφράζονταν μέσω των δασμών, των

χρηματοδοτήσεων, των δανειοδοτήσεων και άλλων. Οι κατευθύνσεις των κρατικών πολιτικών αλλάζουν πορεία και εφαρμόζεται το αποκεντρωτικό σύστημα, τόσο σε διοικητικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Σε διοικητικό επίπεδο, η οργανωτική συγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης γίνεται σε δύο βαθμούς, α' και β' βαθμός αυτοδιοίκησης. Ενώ, η οικονομική αποκέντρωση πραγματοποιείται μέσω των πολιτικών υποδομών που ακολουθεί το κράτος. Συγκεκριμένα, το κράτος θέτει ως προτεραιότητα τη διεκπεραίωση ορισμένων σημαντικών υποδομών, που μετά την ολοκλήρωσή τους η οικονομία της χώρας θα έχει τη δυνατότητα να γίνει πιο ανταγωνιστική και πιο ευέλικτη στο νέο οικονομικό περιβάλλον, κατά συνέπεια και η ανταγωνιστικότητα κάθε επιχείρησης χωριστά.

Μία ακόμη κρατική πολιτική, που ενισχύει την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, είναι η δημιουργία τοπικών φορέων στήριξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Στους φορείς υποστήριξης της επιχειρηματικότητας ανήκουν τα ΚΕΤΑ, οι ΑΕ και τα Επιμελητήρια, στόχος των οποίων είναι η πληροφόρηση και ενημέρωση των επιχειρηματιών. Επιπλέον, οι τοπικοί φορείς καλλιεργούν το επιχειρηματικό πνεύμα και διαμεσολαβούν στην ενημέρωση των επιχειρήσεων για διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία. Ασφαλώς, απώτερος στόχος τους είναι η προώθηση των επιχειρήσεων σε κάθε εξαγωγική προσπάθεια, που καταβάλλουν. Αναμφίβολα, ο ρόλος των φορέων υποστήριξης είναι σημαντικός, γιατί οι επιχειρήσεις της υπαίθρου είναι αντιμέτωπες με πολλές προκλήσεις της εποχής. Τα προβλήματα που τις χαρακτηρίζουν είναι έντονα και κυρίως, αφορούν στην απουσία πληροφόρησης, στο μικρό τους μέγεθος, στο βραχύ κύκλο ζωής τους και γενικότερα στην αρνητική φόρτιση του «επιχειρείν».

Η ανάπτυξη των δικτυώσεων αποτελεί μία νέα πολιτική αντιμετώπισης των ποικιλόμορφων προκλήσεων της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της «ελεύθερης» αγοράς. Η πολιτική αυτή προωθείται μέσα από τις ευρωπαϊκές αλλά και τις εθνικές πολιτικές. Στόχος των οποίων είναι η ανάπτυξη των μικρών πόλεων της υπαίθρου, έτσι ώστε να μπορούν να είναι πιο ανταγωνιστικές απέναντι στην οικονομία εμπορίου των κοντινών αστικών κέντρων, δηλαδή των πρωτευουσών όπου ανήκουν. Σαφώς, η πρωτεύουσα κάθε νομού αποτελεί το βασικό εμπορικό κέντρο για όλες τις περιοχές του νομού, και είναι ο βασικός «αντίπαλος» για κάθε επιχείρηση

που δραστηριοποιείται στην ύπαιθρο. Η ανάπτυξη των μικρών πόλεων μπορεί αν διαμορφώσει παραγωγικές, ανταγωνιστικές και βιώσιμες επιχειρήσεις.

Οι δικτύώσεις των επιχειρήσεων συντελούν στη δημιουργία αυξημένων επιπέδων εξειδίκευσης, στην ικανότητα σχεδιασμού προϊόντων σε τέτοια επίπεδα προσφοράς που δεν θα επιτυγχάνονταν αν λειτουργούσαν μεμονωμένα και στη δυνατότητα για οικονομίες κλίμακας μέσω πιο εξειδικευμένης παραγωγής.

Σημαντική είναι, επίσης, η ενδυνάμωση των κοινωνικών και άλλων δεσμών, που επιτυγχάνεται μέσω των δικτύσεων. Συγκεκριμένα, μέσω των δικτύσεων επιτυγχάνεται ο απεγκλωβισμός των επιχειρήσεων, τόσο από την τοπική αγορά όσο και από τις στερεότυπες αντιλήψεις σχετικά με την παραγωγή και προώθηση των προϊόντων. Ασφαλώς, αυτός ο απεγκλωβισμός ενισχύει την εξειδίκευση. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις αποκτούν εμπιστοσύνη μεταξύ τους και δεν υπάρχουν ανταγωνιστικά ή καχύποπτα συναισθήματα.

Στην παρούσα εργασία οι περιοχές που μελετώνται ανήκουν σε διαφορετικούς νομούς και περιφέρειες - τα Φάρσαλα ανήκουν στον νομό Λάρισας, ο Αλμυρός στο νομό Μαγνησίας, η Στυλίδα και ο Δομοκός στο νομό Φθιώτιδας. Η δικτύωση των επιχειρήσεων στη διαπεριφερειακή ζώνη Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας επιδιώκεται προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα απεγκλωβισμού των επιχειρήσεων, καθώς και η δυνατότητα ενίσχυσης της εξειδίκευσής τους.

Όπως παρατηρείται στο έκτο κεφάλαιο, οι επιχειρήσεις που λειτουργούν είναι πολλές. Συνολικά, είναι 1.009, 837, 800 και 444 για τα Φάρσαλα, τον Αλμυρό, τη Στυλίδα και το Δομοκό, αντίστοιχα. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι αρκετές, δεδομένου ότι η αγορά στην οποία απευθύνονται είναι μικρή. Επιπλέον, η ποικιλία των επιχειρήσεων είναι μεγάλη και αυτό φανερώνει το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η επιχειρηματικότητα στις περιοχές μελέτης. Συνοψίζοντας, η επιχειρηματικότητα σε αυτές τις πόλεις εκφράζεται μέσα από ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων αλλά και από μεγάλη ποικιλία, όσον αφορά στον κλάδο δραστηριοποίησης. Είναι, επομένως, ενδιαφέρον να διερευνηθεί η δυνατότητα ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών.

Τα βήματα που είναι απαραίτητο να ακολουθηθούν, προκειμένου να αναπτυχθεί η δικτύωση πρέπει να γίνουν τόσο από τους τοπικούς φορείς, δηλαδή τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και τους υποστηρικτικούς φορείς του κάθε νομού και της

κάθε περιφέρειας, όσο και από τους επιχειρηματίες της περιοχής. Σε πρώτη φάση, είναι επιθυμητό να γίνει μία συνάντηση των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης με τους φορείς υποστήριξης και πιθανόν κάποιο πανεπιστήμιο (δικτυομεσίτες). Μέσω της συνάντησης, οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν από τους «δικτυομεσίτες» για τις δικτύωσεις, τη χρησιμότητά - αναγκαιότητά τους, τον τρόπο λειτουργίας τους και εν τέλει τα πλεονεκτήματα που θα φέρουν τόσο στους επιχειρηματίες της περιοχής όσο και στην τοπική τους οικονομία. Σκοπός αυτού του βήματος είναι να αποκτήσει, πρώτα – πρώτα, η τοπική αυτοδιοίκηση το ενδιαφέρον για κάθε πιθανή δικτύωση.

Ο ρόλος, έπειτα, που καλείται να διαδραματίσει η τοπική αυτοδιοίκηση είναι να ασχοληθεί πιο δραστικά με τη δικτύωση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μέσω της ανάπτυξης μιας στρατηγικής, με την οποία θα βρεθούν τα κοινά σημεία δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων. Επίσης, η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να προωθήσει με τον καλύτερο τρόπο την ιδέα της δικτύωσης, είτε μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης είτε μέσω διαφημίσεων.

Μετά το στάδιο της σύνταξης ενός κοινού στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης από όλες τις πόλεις και μετά την ενημέρωση των επιχειρηματιών για τις μελλοντικές κινήσεις των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, σχετικά με τις δικτύωσεις, είναι επιθυμητό να γίνει μία πρώτη συνάντηση των επιχειρηματιών από όλες τις περιοχές, προκειμένου να γνωριστούν και να εξετάσουν κάθε ενδεχόμενο ενδιαφέρον συνεργασίας. Τα επόμενα στάδια εξαρτώνται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις και θα πραγματοποιηθούν ανάλογα με το βαθμό ενδιαφέροντος που θα εκφράσει κάθε επιχείρηση.

Σίγουρα, η πρώτη συνάντηση των επιχειρηματιών είναι πολύ σημαντική. Η πρώτη ενημέρωση που θα λάβουν σχετικά με τα δίκτυα συνεργασίας, καθώς και η γνωριμία των επιχειρηματιών μεταξύ τους είναι στοιχεία, τα οποία δεν μεταβάλλονται εύκολα. Εξάλλου, η προθυμία και ο ενθουσιασμός – ενδιαφέρον των επιχειρηματιών για την ενδεχόμενη συνεργασία θα εκδηλωθεί στην πρώτη συνάντηση – ενημέρωση.

Είναι πολύ ελπιδοφόρο μήνυμα η ανάπτυξη μίας δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων της υπαίθρου. Η συνεργασία θα τους προσφέρει πληθώρα πλεονεκτημάτων, με πιο βασικό ίσως αυτό του απεγκλωβισμού από την τοπική αγορά αλλά και από τις μεθόδους παραγωγής. Θα τους δοθεί η δυνατότητα να αυξήσουν την εξειδίκευσή τους

αλλά και τα επίπεδα παραγωγής, που δεν θα επιτυγχάνονταν αν λειτουργούσαν μεμονωμένα. Η συνεργασία τους μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, είτε μεταξύ επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριοποίησης είτε με συμπληρωματικό. Επιπρόσθετα, δικτυώσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν και βάσει των προϊόντων με χωρική ταυτότητα ή όχι.

Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε δικτυώσεις μπορούν να επωφεληθούν πολλά πλεονεκτήματα. Η ποιότητα, η τιμή, η προσφορά και ασφαλώς και η προώθηση ενός αγαθού είναι, αναμφισβήτητα, καλύτερη όταν η επιχείρηση που το παράγει συμμετέχει σε δίκτυο συνεργασίας. Η ποιότητα μπορεί να είναι καλύτερη από αυτή που προσφέρει μία μεμονωμένη επιχείρηση, γιατί έχει γίνει ανταλλαγή τεχνογνωσίας και μεθόδων παραγωγής. Η τιμή μπορεί, επίσης, να είναι πιο προσιτή γιατί το κόστος παραγωγής του αγαθού έχει μειωθεί, λόγω του κοινού προμηθευτή για όλες τις επιχειρήσεις. Επίσης, η προσφορά μπορεί να είναι μεγαλύτερη, διότι η επιχείρηση δεν λειτουργεί πλέον μεμονωμένα. Τέλος, η προώθηση του αγαθού μπορεί να γίνει με πολύ καλύτερο τρόπο, είτε μέσω διαδικτύου είτε μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Η ποιότητα του τελικού αγαθού μπορεί να είναι καλύτερη, όταν η επιχείρηση συνεργάζεται με άλλες, είτε αυτές δραστηριοποιούνται σε ομοειδές αντικείμενο είτε σε συμπληρωματικό. Η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών επιτρέπει στην επιχείρηση να αναβαθμίσει την ποιότητα των προϊόντων της. Σαφώς, οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να λάβουν και πιστοποίηση ποιότητας πιο εύκολα, με την οποία αναγνωρίζεται η αξία του αγαθού, προωθείται καλύτερα και κατά συνέπεια αυξάνεται η ζήτησή του.

Επιπρόσθετα, η προώθηση των αγαθών που παράγουν επιχειρήσεις που συνεργάζονται μπορεί να γίνει ποικιλοτρόπως. Στην περιοχή μελέτης, η προώθηση των παραγόμενων αγαθών και κυρίως αυτών που έχουν χωρική ταυτότητα ή που μπορούν να λάβουν μπορεί να γίνει και με πιο πολλά μέσα. Πιο αναλυτικά, είναι δυνατό να δημιουργηθεί ένας κοινός εκθεσιακός χώρος, όπου θα προβάλλονται τα αγαθά που παράγονται. Η χωροθέτηση του εκθεσιακού χώρου έχει μεγάλη σημασία. Είναι σημαντικό να μπορούν να το προσεγγίσουν πολλά άτομα, αλλά κυρίως αυτοί που δεν γνωρίζουν τα προϊόντα που εκθέτονται. Με αυτόν τον τρόπο η προώθηση των παραγόμενων αγαθών θα επιτυγχάνεται με το βέλτιστο τρόπο. Αναμφίβολα, το

σημείο αυτό θα πρέπει να είναι επί της εθνικής οδού Πάτρας – Αθήνας – Θεσσαλονίκης – Εύζωνοι (ΠΑΘΕ), αφού αυτός ο δρόμος αποτελεί το πρωτεύον οδικό δίκτυο της χώρας. Επιπλέον, η χωροθέτηση θα πρέπει να γίνει μεταξύ της Στυλίδας και του Αλμυρού, αφού ο ΠΑΘΕ διέρχεται από αυτές. Επομένως, ένα καλό σημείο χωροθέτησης του εκθεσιακού χώρου είναι ο κόμβος των Αγίων Θεοδώρων, που βρίσκεται στα σύνορα του νομού Φθιώτιδας και νομού Μαγνησίας.

Ασφαλώς, η εμπλοκή των «δικτυομεσιτών» δεν αφορά μόνο στα πρώτα στάδια της δικτύωσης, αλλά καθ' όλα τα στάδια αυτής. Οι «δικτυομεσίτες» μπορούν να ενημερώνουν και να πληροφορούν τις επιχειρήσεις για κάθε τι καινούριο, είτε αυτό αφορά σε μέθοδο παραγωγής είτε στην προώθηση των προϊόντων τους. Επιπλέον, δύναται να οργανώνουν διάφορα σεμινάρια, τα οποία θα ενημερώνουν τους επιχειρηματίες για εξεύρεση «νέων» αγορών, για τρόπους προώθησης των προϊόντων τους είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό. Πιθανόν, να μπορούν να πραγματοποιηθούν και σεμινάρια, τα οποία θα εκπαιδεύουν τους επιχειρηματίες σε διάφορα θέματα, όπως χρήση του διαδικτύου ή να παρέχουν ενημέρωση σε θέματα σχετικά με δανειοδοτήσεις ή χρηματοδοτήσεις. Ωστόσο, μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διοργάνωση σεμιναρίων παραδοσιακής τεχνογνωσίας, τα οποία θα εκπαιδεύουν τους επιχειρηματίες για κάθε παραδοσιακή μέθοδο παραγωγής των τελικών προϊόντων. Αυτό μπορεί να λάβει χώρα στον τομέα παραγωγής προϊόντων με χωρική ταυτότητα. Συγκεκριμένα, είναι δυνατό να διοργανωθούν σεμινάρια, στα οποία θα συμμετέχουν άνθρωποι που γνωρίζουν τον παραδοσιακό τρόπο παραγωγής των αγαθών, όπως γίνονταν στην περιοχή και όπως έλαβαν τα αγαθά χωρική ταυτότητα.

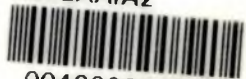
Το δίκτυο συνεργασίας μεταξύ αυτών των πόλεων της υπαίθρου μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Χαρακτηριστικό στοιχείο της Στυλίδας και του Αλμυρού είναι ότι, αποτελούν παραθαλάσσιες περιοχές. Η Στυλίδα περισσότερο και ο Αλμυρός λιγότερο, συγκεντρώνουν ικανοποιητικό αριθμό καταλυμάτων, δεδομένου του μικρού μεγέθους τους. Επιπλέον, ο αριθμός των εστιατορίων είναι αρκετά μεγάλος. Οι δύο πόλεις μπορούν να φιλοξενήσουν επισκέπτες από τα Φάρσαλα και το Δομοκό. Στα πλαίσια της δικτύωσης, σύλλογοι και οργανώσεις πολιτών από τις τελευταίες πόλεις μπορούν να παραθερίσουν, είτε στη Στυλίδα είτε στον Αλμυρό, όπου θα τους παρέχεται παραδοσιακό φαγητό και τοπικά προϊόντα.

Η δικτύωση των επιχειρήσεων των Φαρσάλων, του Αλμυρού, της Στυλίδας και του Δομοκού μπορεί να υλοποιηθεί και να φέρει πληθώρα πλεονεκτημάτων στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αλλά και στην τοπική οικονομία. Η συνεργασία αυτή θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να αυξήσουν την εξειδίκευσή τους, να παράγουν υψηλότερης ποιότητας προϊόντα και να γίνουν ανταγωνιστικές ακόμα και σε «νέες» αγορές. Χαρακτηριστικό στοιχείο της προτεινόμενης δικτύωσης είναι ότι, οι πόλεις που μελετώνται είναι χωροθετημένες γύρω από το όρος Όρθρυς. Η δικτύωση, επομένως, θα αφορά σε προϊόντα που θα φέρουν την ονομασία «προϊόντα Όρθρυς». Ασφαλώς, αυτό θα τις καταστήσει πιο ανταγωνιστικές, αφού προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση η χρησιμοποίηση ονομασίας προέλευσης στα προϊόντα. Αυτή η ενέργεια υποδηλώνει τη δικτύωση των πόλεων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτές. Τα παραγόμενα προϊόντα έχουν χωρική ταυτότητα και αυτό αποπνέει εμπιστοσύνη και ασφάλεια στον καταναλωτή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091566

ΧΑΡΤΗΣ 1: ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

- 5692
- ⊙ 5693 - 6858
- ⊙ 6859 - 12987

— ΠΑΘΕ

— ΠΡΩΤΕΥΩΝ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

□ ΟΡΙΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

□ ΟΡΙΑ ΝΟΜΩΝ

ΥΨΟΜΕΤΡΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
&
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΘΕΜΑ: ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ ΜΙΚΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
ΣΤΟΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΧΩΡΟ

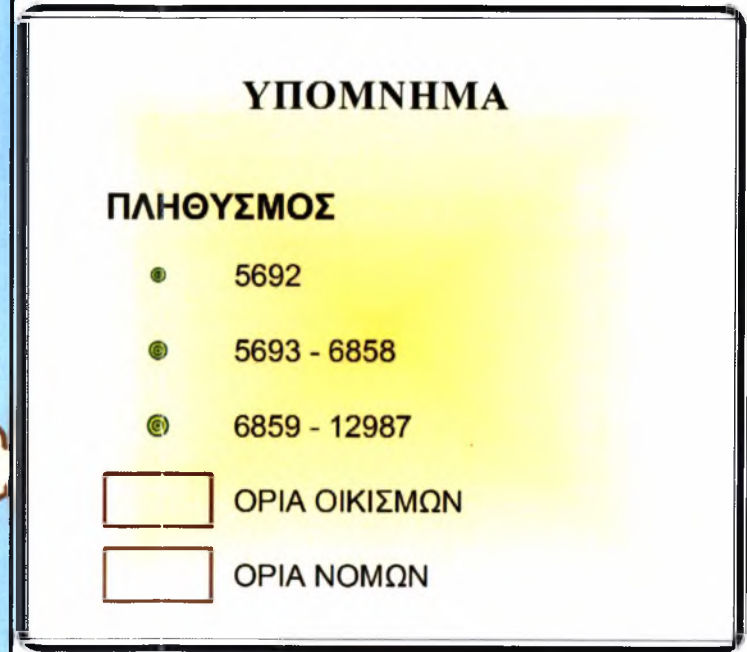
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΑ: ΜΠΑΚΑ ΜΑΡΙΑ

ΚΑΙΜΑΚΑ: 1:350.000

ΒΟΛΟΣ, 2008

ΧΑΡΤΗΣ 2: ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
&
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΘΕΜΑ: ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ ΜΙΚΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
ΣΤΟΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΧΩΡΟ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΑ: ΜΠΑΚΑ ΜΑΡΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ: 1:350.000

ΒΟΛΟΣ, 2008

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλμπάνης Ευστράτιος, 5 κείμενα για την παγκοσμιοποίηση, Libro, 2002
- Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών, Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα, Β' έκδοση, Σακκουλά, 2001
- Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας, Δικτύωση (clustering) Επιχειρήσεων - Μία πρώτη προσέγγιση, 2005
- Κουρλιούρος Ηλίας, Διαδρομές στις θεωρίες του χώρου, Ελληνικά γράμματα, 2001
- Λιανού Θ., Δαμιανού Δ., Μέργου Γ., Ντεμούση Μ., Κατρανίδα Στ., Αγροτική Οικονομική – Θεωρία και Πολιτική, Μπένου, 1998
- Μασμανίδης Κώστας, Παγκοσμιοποίηση, Αποϋλοποίηση και Νέα Οικονομία, Εξάντας, 2000
- Μούσης Νίκος, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2005
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης, 2007-2013

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <http://www.eommex.gr>, Άρθρο: «Οι τοπικές συνεργασίες, clusters και παγκοσμιοποίηση των ΜΜΕ»
- <http://www.capital.gr>, Άρθρο: «Η ανταγωνιστικότητα, ο ρόλος του κράτους και οι υποδομές του μέλλοντος»
- <http://www.antagonistikotita.gr>
- <http://www.keta.gr>
- <http://www.tempme.gr>